

Onderwerp

Jaarverslag Almere 2.0 2022

Kern mededeling:

Middels deze mededeling worden Provinciale Staten geïnformeerd over het Jaarverslag Almere 2.0 van 2022.

Mededeling:

Met het programma Almere 2.0 werken het Rijk, provincie Flevoland en gemeente Almere samen aan een gezond groeiend Almere, Ingebed in een gezonde regio. Daarbij kijken wij naar het hier en nu, én zetten wij de lange lijnen uit, soms wel 30 jaar vooruit.

Naast de investeringen in woningen en infrastructuur, bouwt Almere 2.0 aan een sociale, diverse, aantrekkelijke en leefbare stad met een eigen profiel. Om dit te realiseren is onder meer het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) ingesteld. Het afgelopen jaar zijn er weer mooie resultaten bereikt. Deze resultaten zijn, samen met de activiteiten van de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst, de voortgang op woningbouw en het programma bereikbaarheid, te vinden in het Jaarverslag Almere 2.0 2022.

Ook vind u een actuele stand van zaken van de overprogrammering van het FVA in het jaarverslag, zoals recentelijk ter sprake is gekomen bij de bespreking over het Kunstmuseum.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Kort overzicht resultaten Almere 2.0 in 2022	3134341	Ja
Jaarverslag Almere 2.0 2022	3131981	ja

Registratienummer

3131977

Datum

16 juni 2023

Afdeling/Bureau

GE

Openbaarheid**Openbaar****Portefeuillehouder****Reus, J. de****Ter kennisname aan PS en
burgerleden**

Kort overzicht resultaten Almere 2.0 in 2022

In het afgelopen jaar is onder meer het station vernieuwd, de oostelijke fietsenstalling geopend en de buitenruimte groen ingericht. Flevo Campus heeft FC de Toekomst en De Volkskantine feestelijk geopend. Twee producten die zijn ontwikkeld door Flevo Campus staan in de schappen van lokale supermarkten.

Voor het onderwijs in Almere zijn mooie resultaten behaald. Bij Windesheim is de lector Urban Innovation gestart. Het businessplan voor het MBO ICT Fieldlab is afgerond en de eerste cursussen zijn gestart op het ROC in Almere Buiten. Daarnaast is de nieuwbouw van de internationale school bijna gereed.

Om de duurzame economie te stimuleren hebben vier ondernemers via het project Citylab een subsidie uit het Stimuleringsfonds ontvangen voor duurzame maatregelen in hun bedrijf. In de afgelopen drie jaren hebben in totaal 12 ondernemers subsidie ontvangen. Tijdens een feestelijke bijeenkomst zijn twee winnaars bekend gemaakt van de Upcycle City competitie 2.0. Deze winnaars gaan hun idee voor CO2-neutraal verdichten in de stad uitwerken. Het Praktijk en Innovatie Centrum Circulaire Economie (PRICE) heeft een (tijdelijk) fysieke locatie in het centrum geopend. Daar is te zien hoe PRICE de circulaire economie wil stimuleren. Ondernemers en studenten kunnen er samenkomen om innovatieve ideeën samen uit te werken. Ook cultureel was er afgelopen jaar veel te beleven. De verschillende evenementen van StrandLab bij Almere Poort werden goed bezocht. Kunstpaviljoen M. heeft vele enthousiaste bezoekers mogen ontvangen. Vanuit M. zijn verschillende activiteiten verspreid over de stad georganiseerd zoals Art in my backyard in Almere Haven. Tevens was de eerste Dutch Water Week voor de Almeerse kust een groot succes. Op meerdere plekken waren zeilwedstrijden en demonstraties van nieuwe urban watersporten.

De vernieuwende woonconcepten WikiHouse en The Natural Pavilion kunnen rekenen op grote (inter)nationale belangstelling. Beide projecten hebben verschillende nominaties voor (inter)nationale prijzen in het kader van architectuur en duurzaamheid gekregen.

Uiteraard is er ook gewerkt aan het groene karakter van Almere. Voor het stadsbos Almeerderhout zijn de Atlas, het Bostransformatieplan en het Participatieplan vastgesteld. Voor de inrichting van de zogenoemde Excellente Groene en gezonde leefomgeving zijn ontwerpen van vier locaties uitgewerkt. Tevens zijn inrichtingsplannen gemaakt voor vier ecologische verbindingen.

Tot slot is er volop gewerkt aan de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst. De Uitvoeringsagenda is onder andere leidend geweest voor hernieuwde afspraken met het Rijk, vastgelegd in een integraal Toekomstvast Investeringspakket (TVIP) waarmee de doorontwikkeling van de stad tot 2030 wordt gewaarborgd. In het BO MIRT zijn afspraken gemaakt over onder meer de ontwikkeling van Almere Centrum en Pampus. Met deze afspraken is er weer een stap gezet in de verdere gezamenlijke en grootschalige stedelijke ontwikkeling van Almere.

Van het jaarverslag is ook een beknopte versie gemaakt, in de vorm van een online magazine. Hierin wordt per programmalijn een sleutelproject visueel uitgelicht. Het online magazine is beschikbaar op de website van Almere 2.0: www.almere20.nl.

Jaarverslag 2022

Bron: Maarten Feenstra

Inhoudsopgave

1. Inleiding	05	8. Groene en waterrijke identiteit.....	67
2 Visie, ambitie en uitvoering.....	07	Unieke landschappen	67
Versterken Noordvleugel van de Randstad	07	Stadsbos Almeerderhout	68
Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer.....	07	Eemvallei	70
Ambities, programma's en sleutelprojecten.....	08	Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving	70
3. Hart van de stad	11	Ecologische Verbindingen.....	72
Station en Stationsomgeving	12	Financiën	73
Rondje Weerwater	13	9. Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst.....	75
Almere Centrum.....	14	Financiën	76
Werkagenda Centrum Almere 2040	16	Almere Pampus.....	76
Floriade	18	Preventieve wijkaanpak	79
Financiën	19	Smart Mobility	80
4. Leer- en werkomgeving	23	AlmereLAB.....	82
Flevo Campus.....	23	Versterken regionale en strategische inzet.....	83
ICT Tribe Almere (voorheen MBO ICT FieldLab)	25	Economie.....	83
Internationale Campus	26	Amsterdam Bay Area (ABA).....	84
Kenniscampus Stadshart.....	26	Onderwijs.....	84
Spoor 1 – Funderend onderwijs, diverse verkenningen	28	Cultuur.....	84
Spoor 2 – Een leven lang ontwikkelen.....	29	Centrum Almere 2040.....	84
Spoor 3 – Versterken kennisinfrastructuur en triple helix.....	31	10. Financiën Fonds Verstedelijking Almere.....	87
Floriade Werkt!	32	Uitgaven Fonds Verstedelijking Almere	87
Financiën	32	Inkomsten Fonds Verstedelijking Almere	88
5. Circulaire economie en energie.....	35	Overprogrammering.....	89
City Lab Stedelijke grondstoffen.....	35	Accountantsverklaring	89
Competitie Upcycle City 2.0	37	11. Woningbouw en gebiedsontwikkeling.....	91
Stedelijke Grondstofstromen	37	Gebiedsontwikkeling Oosterwold	91
PRICE	38	Gebiedsontwikkeling Almere Centrum Weerwater	93
Stedelijk voedselsysteem	40	12. Bereikbaarheid	95
Lectoraat 'Innovatie & Groenstedelijke ruimte'	41	Wegverbreding Schiphol Amsterdam Almere (SAA)	96
Energiefonds	42	Spoor - OV SAAL	96
Balanceren Energienet	43	MIRT-Onderzoek Amsterdam Bay Area.....	97
Ultradiepe Geothermie	44	A27	97
Financiën	45	13. Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES)	
6. Cultuur, toerisme en sport	47	IJmeer Markermeer.....	101
Kustzone Poort/Duin	47		
Museale voorziening.....	51		
Nationaal Park Nieuw Land – Almeersepoort	52		
Culturele strategie	54		
Poppodium	55		
Sleutelprojecten Sport	55		
Financiën	57		
7. Vernieuwend wonen	59		
Financiën	60		
Experiment Who Cares – Binnenhaven	61		
Experiment Digitale zelfbouw WikiHouse	62		
Experiment Duurzaam en digital bouwen op de Floriade.....	63		
Experiment Bouwen door de buurt	63		
Verkenning Circulair bouwen.....	64		
Pilot woonconcept kwetsbare jongeren.....	65		

01 Inleiding

Inleiding

Almere maakt deel uit van de Noordvleugel van de Randstad. Deze regio is voor Nederland een belangrijke economische motor. Ook in de toekomst moet dit een sterke, internationaal concurrerende regio zijn.

Deze regio moet bezitten over een prettig vestigingsklimaat, goede bereikbaarheid en unieke natuur- en recreatiegebieden in en rond het Markermeer-IJmeer. Het Rijk, provincie Flevoland, gemeente Almere en gemeente Amsterdam hebben in de afgelopen jaren intensief met elkaar opgetrokken om op de oostflank van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) de condities te scheppen voor het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel.

Deze toekomstvisie is in 2013 vastgelegd in de Regio- Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM). Hierin staan de ambities voor de gezonde groei van Almere beschreven waar het programma Almere 2.0 uitvoering aan geeft. In dit document staat beschreven welke opgaven er in de regio liggen voor ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking. In de bijbehorende Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 zijn afspraken gemaakt onder welke condities Almere op een gezonde manier verder kan groeien.

Bijzondere mijlpalen

In de afgelopen jaren is volop gewerkt aan de uitvoering van de gemaakte afspraken, met een aantal zichtbare en bijzondere resultaten in 2022. In het afgelopen jaar is onder meer de vernieuwing van het station gereed gekomen. De oostelijke fietsenstalling is geopend en de buitenruimte groen ingericht. Voor de Flevo Campus zijn FCdeToekomst en De Volkskantine feestelijk geopend. Twee producten staan in de schappen van lokale supermarkten. Bij Winderheim is de lector Urban Innovation gestart. Het businessplan voor het MBO ICT Fieldlab is afgerond en de eerste cursussen zijn gestart. De nieuwbouw van de internationale school is bijna gereed en zal begin 2023 opgeleverd worden. In het project Citylab hebben weer vier ondernemers een subsidie uit het Stimuleringsfonds ontvangen. De eerste twee delen van een film over het project zijn gepubliceerd. Tijdens een feestelijke bijeenkomst zijn twee winnaars bekend gemaakt van de Upcycle City competitie 2.0. De businesscase voor het grondstoffendepot is vastgesteld, en een locatie op De Vaart gereserveerd. PRICE heeft een (tijdelijk) fysieke locatie in het centrum geopend; en heeft in de afgelopen maanden 10 challenges in gang gezet.

De verschillende culturele evenementen die georganiseerd zijn door StrandLab werden goed bezocht. Voor de museale voorziening is een businesscase uitgewerkt. Het Kunstpaviljoen M. heeft vele enthousiaste bezoekers mogen ontvangen. Vanuit M. zijn verschillende culturele activiteiten georganiseerd zoals Art in my backyard in Haven. Het uitvoeringsprogramma voor fase 2 van Almeersepoort – Nationaal Park Nieuw Land is vastgesteld door het college. Voor de nieuwe Skills Garden en het buitenzwembad

zijn locatieonderzoeken uitgevoerd. De eerste Dutch Water Week voor de Almeerse kust was een groot succes. Het concept WikiHouse en The Natural Pavilion die mede met ondersteuning van de programmalijn Vernieuwend Wonen zijn gerealiseerd kunnen rekenen op grote (inter)nationale belangstelling. Beide projecten hebben verschillende nominaties voor (inter)nationale prijzen in het kader van architectuur en duurzaamheid. Voor het stadsbos Almeerderhout zijn de Atlas, het Bostransformatieplan en het Participatieplan vastgesteld. Placemaking en activering van het gebied zijn gestart. De ontwerpen van de interventielocaties voor Excellente Groene en gezonde leefomgeving zijn verder uitgewerkt. De inrichtingsplannen voor de vier ecologische verbindingen zijn gereed. De stad ontving de Floriade Expo in de nieuwe wijk Hortus. Op de wereldtuinbouwtentoonstelling zijn onder meer innovatieve projecten als de Bruggencampus en het Natural Paviljoen gerealiseerd.

Toekomstgerichte afspraken

Er is ook volop gewerkt aan de strategische interventies zoals benoemd in de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst. De Uitvoeringsagenda is onder andere leidend geweest voor hernieuwde afspraken met het Rijk, vastgelegd in een integraal Toekomstvast Investeringspakket (TVIP) waarmee de doorontwikkeling van de stad tot 2030 wordt gewaarborgd. Met deze afspraken is er weer een stap gezet in de verdere gezamenlijke en grootschalige stedelijke ontwikkeling van Almere.

Het programma Almere 2.0 kan alleen slagen als er goed samengewerkt wordt met de betrokken overheden: het Rijk, provincie Flevoland en gemeente Amsterdam. En met omliggende overheden en maatschappelijke organisaties. Maar ook met de gemeente Almere en de stad zelf! In dit jaarverslag wordt inzicht geboden in de onderliggende programma's en sleutelprojecten. Ook wordt gerapporteerd over activiteiten in het kader van de Uitvoeringsagenda, de voortgang op woningbouw en het thema bereikbaarheid.

Veel leesplezier!

02

Visie, ambitie en uitvoering

Bron: Maarten Feenstra

Versterken Noordvleugel van de Randstad

De Noordvleugel van de Randstad is één van de belangrijkste motoren van de Nederlandse economie. De regio kan zich meten met andere topregio's in Europa. Het gebied kent veel mensen met talent en ondernemerszin, een grote diversiteit aan bedrijvigheid, goedwerkende infrastructuur via land, lucht en water en een zeer goede digitale connectiviteit.

Ook is er een breed palet aan woonmilieus en landschappen aanwezig. Deze (internationale) topositie is echter geen vanzelfsprekendheid. Het economisch krachtenveld wisselt voortdurend. Het is van belang op deze veranderingen in te spelen, of liefst zelfs vooruit te lopen om succesvol te blijven. Om de regio nu en in de toekomst krachtig en

concurrerend te laten functioneren, moet in het vestigingsklimaat in de hele Noordvleugel geïnvesteerd worden. Een forse groei van de woningvoorraad, meer diversiteit aan woonmilieus, een goede bereikbaarheid en unieke natuur- en recreatiegebieden zijn daarbij essentieel.

Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer

In 2013 is in de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer een drietal met elkaar samenhangende ontwikkelingen benoemd om de concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad te versterken.

- Er wordt ingezet op het verbeteren van de (regionale) bereikbaarheid over zowel de weg (SAA: A1, A6 en A9) als het spoor (OV-SAAL). Op de langere termijn is de IJmeerverbinding als structurerend element opgenomen.
- Er wordt ingezet op de ecologische kwaliteit van het IJmeer-Markermeer (TBES). Hierbij is het toekomstperspectief een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving met aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden.
- Er is beschreven op welke wijze Almere kan groeien.

Almere biedt goede mogelijkheden om een aanzienlijk deel van de geprognosticeerde lange termijn woningbehoefte van de Noordvleugel te accommoderen. In de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer is het toekomstperspectief voor Almere als volgt geformuleerd:

"Almere is een westelijk georiënteerde stad met circa 60.000 nieuwe woningen ten opzichte van 2010 en een forse groei van het aantal arbeidsplaatsen. Almere is een volwaardig onderdeel van het regionale mobiliteitsnetwerk van de Noordvleugel. De IJmeerverbinding, een regionaal metroachtig systeem dat loopt tussen Almere Centrum (via Pampus en IJburg) en Amsterdam Zuid, is hierbij de stip op de horizon, gekoppeld aan de ontwikkeling van Almere

Pampus. In het vervolgonderzoek worden meerdere alternatieven voor de ontsluiting van Almere Pampus meegenomen, waaronder ook een ontsluiting via de Hollandse Brug."

De ontwikkeling van Almere is een omvangrijke opgave. Het betekent naast woningen en infrastructuur, tegelijkertijd zorgen voor een sociale, diverse, aantrekkelijke en leefbare stad met een eigen profiel. De gezamenlijke ambitie is om Almere door te ontwikkelen tot een stad waar het prettig is om te wonen, te werken en te recreëren.

Om gekwalificeerd personeel, bedrijven, kennisinstellingen en instituten uit binnen- en buitenland aan te trekken, wordt een diverse stedelijke omgeving ontwikkeld met zowel nieuwe, goed ontsloten hoogstedelijke als landelijke milieus. De nog te ontwikkelen stadsdelen sluiten naadloos aan in het unieke meerkernige stadsconcept. Almere is een evenwichtige stad met een diverse bevolking en goede voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, sport en werkgelegenheid. Met haar jonge bevolking kan Almere human capital leveren aan de economie van de Noordelijke Randstad. Dit profiel zorgt voor een complementariteit in de Noordvleugel en daarmee voor een versterking van de internationale concurrentiepositie.

Ambities, programma's en sleutelprojecten

Ten behoeve van het realiseren van de verstedelijkingsopgave zoals aangegeven in de Rijkstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer is een negental bestuurlijke ambities voor Almere 2.0 geformuleerd.

1. Leefomgeving

De stad ontwikkelt grotere diversiteit in leefmilieus en woningen, met een toenemende kwaliteit van de leefomgeving.

Inmiddels is bijna een kwart van de woningbouwopgave in Almere gerealiseerd. Het gaat om onderscheidende woonmilieus binnen Almere en binnen de Noordvleugel. Duin, een duinlandschap gelegen aan het IJmeer, is een goed voorbeeld. Maar ook groenstedelijke, meerlandelijke en dorpse woonmilieus die elders in het kerngebied van de Noordvleugel relatief beperkt beschikbaar zijn, worden in Almere op grote schaal aangeboden.

Conform de woonvisie van Thuis in Almere, zullen er in de periode 2020-2030 nog 24.500 woningen worden gebouwd. De verdichting van het centrum met 5.000 woningen is onderdeel hiervan. Daarnaast worden de mogelijkheden voor Pampus verkend.

2. Economie

De economie wordt steeds diverser en daarmee vitaler, met een prettiger vestigingsklimaat en een toenemende werkgelegenheid.

Het is nodig om de komende jaren vol in te blijven zetten op het versterken van het vestigingsklimaat. Zowel door het direct stimuleren van economische ontwikkelingen (vitaal centrum en voorzieningen) als voorzieningen die ondersteunen (onderwijs, cultuur, etc.). In 2022 is de economie landelijk met 4,5% gegroeid. Een jaar eerder bedroeg de landelijke groei van de economie 4,9%. De economie van Almere volgt de landelijke ontwikkeling en nam in 2020 toe met 4%.

Sinds juni 2020 is het aantal lopende WW-uitkeringen aan het dalen. In december 2022 bedroeg het aantal lopende uitkeringen 2.427, wat veel lager is dan het gemiddelde voor heel 2019 (namelijk 3.921 uitkeringen). Het aantal WW-uitkeringen voor personen tot 27 jaar, een indicatie voor jeugdwerkloosheid is in december 2022 afgenomen tot 210. Ook dat is minder dan het gemiddelde van heel 2019 (namelijk 267 uitkeringen).

3. Bereikbaarheid

Almere is via de openbare wegen en het OV voor inwoners en bedrijven steeds beter bereikbaar, zowel binnen de stad als met de regio.

Door de groei van de stad wordt het wegennet in en om Almere steeds zwaarder belast. Er zijn de afgelopen jaren grote stappen gezet in het verbeteren van de regionale bereikbaarheid. Zowel via de (snel)weg (A1, A6, A9) als het openbaar vervoer (OV-SAAL). De komende jaren wordt er volop geïnvesteerd. Eveneens met betrekking

tot de binnenstedelijke bereikbaarheid van Almere zijn goede resultaten geboekt. Op de middellange termijn (rond 2030) staat wederom de bereikbaarheid onder druk.

4. Voorzieningen

Het voorzieningenaanbod wordt steeds groter, diverser en hoogwaardiger, en sluit steeds beter aan bij de wensen en behoeften van (huidige en toekomstige) inwoners.

Het hoger onderwijsaanbod in Almere wordt steeds breder. Daarnaast wordt ingezet op enkele bijzondere plekken met betrekking tot recreatie en toerisme zoals het Nationaal Park Nieuw Land en Kustzone Poort. De ontwikkeling met betrekking tot het culturele aanbod heeft een belangrijke plek in het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 gekregen. Gezien de samenhang met het vestigingsklimaat, de leefomgeving en de samenleving is het wenselijk vol in te blijven zetten op het versterken van het aanbod van culturele voorzieningen.

5. GroenBlauw

Het groenblauwe raamwerk groeit in kwantitatief opzicht mee met de stad, en wordt diverser en beter benut voor maatschappelijke functies.

Er wordt volop gewerkt aan het (door)ontwikkelen van het groenblauw casco van Almere (Almeerderhout, Eemvallei, Nationaal Park Nieuw Land). In het Meerjarenprogramma 2021-2025 is de Groene en waterrijke identiteit als eigenstandige programmalijn opgenomen.

Daarnaast zijn er stappen gezet in het realiseren van een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem Markermeer IJmeer.

6. Samenleving

De samenleving wordt steeds diverser, met een relatief aanzienlijke toename van bevolkingsgroepen die nu nog worden ondervertegenwoordigd (qua leefstijl, inkomen en leeftijd).

Almere heeft de afgelopen jaren stappen gezet naar een meer diverse bevolking. Wat de leeftijdsopbouw betreft sluit Almere steeds beter aan op de rest van de regio. In opleidingsniveau en huishoudenssamenstelling wordt Almere langzaam maar zeker steeds meer divers. Het gemiddelde inkomen blijft achter bij de rest van de regio maar de ontwikkeling is positief.

7. Maatschappelijke ruimte

Er wordt een werkomgeving gecreëerd waarin initiatieven van bedrijven, burgers en instellingen steeds meer ruimte krijgen.

Over de volle breedte van de ontwikkeling wordt ingezet op samenwerking met burgers en instellingen. Dit is goed verankerd in de gebiedsontwikkeling binnen Almere, met de ruimte voor zelfbouw (particulier opdrachtgeverschap) en bijvoorbeeld Oosterwold. Binnen de projecten die vanuit het Fonds Verstedelijking Almere komen, wordt er ook doorgaans gewerkt met kaders die door bedrijven, burgers en instellingen ingevuld kunnen worden.

8. Duurzaamheid

Duurzame energie en circulaire economie zijn een bron van innovatie en economische kansen. Provincie Flevoland en gemeente Almere zijn hier volop mee bezig.

Tussen 2019 en 2021 is in Almere het percentage woningen met geregistreerde zonnepanelen gegroeid van 14% tot 20%. Deze groei gaat ongeveer gelijk op met de overige gemeenten binnen de regio. Er wordt onderzocht of het gehele stadsverwarmingssysteem op aardwarmte zou kunnen overschakelen. Tevens zetten we in op het besparen van energie. Via het energiefonds stimuleren we bewoners en bedrijven om te investeren in energiebesparende oplossingen. Daarnaast is er veel aandacht voor het beter benutten van grondstoffen. In Almere gaan meer dan gemiddeld in Nederland grondstofstromen rond in verband met de groei van de stad en bijbehorende bouwopgaven. We onderzoeken en experimenteren met de mogelijkheden voor het verwerken van reststromen. Vergeleken met de andere gemeenten in de regio produceren Almeerse huishoudens per inwoner minder afval dan gemiddeld. Ruim de helft daarvan is gescheiden afval. De hoeveelheid restafval in Almere (niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval) is na de stijging in 2020 weer afgenomen.

9. Vestigingsklimaat

Het vestigingsmilieu voor het wonen, werken en recreëren (zie 1 t/m 8) kent een eigen profiel, met kwaliteiten die bijdragen aan de gewenste diversiteit en dynamiek in de Noordvleugel

In de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 uit 2013 staan acht thema's beschreven waarbinnen deze ambitie gestalte dient te krijgen:

Onderwijs

Cultuur

Sport

Economie (en Floriade)

Duurzaamheid

GroenBlauw

Stedelijke Bereikbaarheid Almere

Concurrentiepositie bestaande stad

De omschreven ambities en thema's zijn gecategoriseerd in zes programmalijnen, ieder met een aantal bijbehorende sleutelprojecten:

- Hart van de stad
- Leer- en werkomgeving
- Circulaire economie en energie
- Cultuur, toerisme en sport
- Vernieuwend wonen
- Groene en waterrijke identiteit

De sleutelprojecten worden (deels) mogelijk gemaakt met een bijdrage vanuit het door Rijk, provincie en gemeente gezamenlijk ingerichte Fonds Verstedelijking Almere. Hier wordt in navolgende hoofdstukken verslag van gedaan.

03

Hart van de stad

Bron: Richard Terborg

Hart van de stad

Almere Centrum, het hart van de stad, neemt in toenemende mate een belangrijke (economische) plek in, zowel binnen Almere als binnen de regio. Het centrum van Almere biedt goede vestigingsvoorwaarden vanwege de concentratie van verschillende functies zoals onderwijs, economie, cultuur, horeca, maatschappelijke functies en wonen. Ook vanwege het verblijfsklimaat, dankzij bijzondere openbare ruimtes en evenementen, en ruimte en maatschappelijk draagvlak voor de benodigde verstedelijking van dit gebied.

Programmalijn Hart van de stad geeft gedurende een periode van tien jaar (2016-2025) concrete impulsen aan een centrum dat zichtbaar en voelbaar het hart van geheel Almere is, belangrijk is voor de regio en dé ontmoetingsplek wordt van steeds meer bewoners en bezoekers. Naast de inzet en investering vanuit het Fonds Verstedelijking Almere heeft de gemeente een visie en programmaplan Almere Centrum 2020-2030.

In de programmalijn Hart van de stad zijn de volgende sleutelprojecten opgenomen:

- **Station en Stationsomgeving:** er wordt ingezet op het benutten van de economische potentie van de stationslocatie, het versnellen van de woningbouwopgave in het gebied (Stationskwartier) en het werken aan de entree functie voor de stad. Het gebied wordt getransformeerd naar een plek passend bij de groei in reizigersaantallen en ontwikkeling van de stad. Het station functioneert hierbij als vliegwiel voor de knooppuntontwikkeling en vice versa.
- **Rondje Weerwater:** de noordoever (Almere Centrum) en de zuidoever van het Weerwater worden beter met elkaar verbonden. Ook de recreatieve en economische potentie van het Weerwater wordt beter benut en betrokken bij de binnenstadsontwikkeling.
- **Almere Centrum:** de binnenstad wordt verder ontwikkeld door het versterken van routing en pleinen/hotspots als verblijfsgebieden, met specifieke aandacht voor de verbinding tussen het Station(skwartier) en het Weerwater door middel van de 'Groene Loper'.
- **Floriade:** de provinciale bijdrage aan de Floriade, de internationale wereldtuinbouwtentoonstelling in 2022 in Almere, wordt toegekend via het Fonds Verstedelijking Almere.

- **Werkagenda Centrum Almere 2040:** deze werkagenda is één van de onderdelen uit de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst. Met de inzet vanuit de werkagenda wordt voortgebouwd op de inzet en doelstellingen Hart van de stad en worden de opgaven van het Handelingsperspectief Almere 2.0 voor het Centrumgebied verder gebracht.

Urban City Games (Bron: Maarten Feenstra)

Station en Stationsomgeving

Vergroend Mandelaplein (Bron: Richard Terborg)

Almere Centrum is het grootste intercitystation aan de Flevolijn en heeft daarmee een belangrijke functie in het openbaarvervoernetwerk van de regio. De verblijfswaarde, ontmoetingswaarde en daarmee ook de economische waarde van het stationsgebied blijven echter achter bij de groei in reizigersaantallen en de ontwikkeling van de stad.

Met het oog op de ontwikkelingen in Almere Centrum wil de gemeente, in samenwerking met partners, het station en het omliggende gebied transformeren tot visitekaartje van de stad. Verschillende partijen zoals NS, ProRail en diverse vastgoedeigenaren ontwikkelen samen met de gemeente Almere en de provincie Flevoland plannen voor de korte en lange termijn.

Doelstellingen

- Verbetering van het Stationskwartier als aantrekkelijke plek in de stad om te wonen, werken, studeren, ondernemen en verblijven;
- Verbetering van het Stationskwartier als comfortabele en optimaal functionerende schakel in de deur-tot-deurreis;
- Doorontwikkeling van het Station en Stationskwartier tot een aantrekkelijke entree, plek van ontvangst en daarmee een visitekaartje van de stad;
- Optimaal benutten van de economische potentie van het knooppunt Almere Stationskwartier.

Resultaten

Station

Provincie Flevoland, ProRail, NS en gemeente Almere hebben de handen ineengeslagen om een stationscomplex te realiseren waar reizigers zich prettig en veilig voelen, en hun fiets makkelijk en veilig kunnen parkeren. Een station dat de barrière opheft tussen de noord- en zuidzijde van het centrum en een moderne uitstraling heeft met voorzieningen. Kortom, een station en openbare ruimte die bij Almere Centrum horen.

Er is in 2022 in het stationsgebied van Almere intensief gewerkt aan een aantal projecten:

- Verbetering van het station Almere Centrum: een nieuwe en grotere hal, twee moderne fietsenstallingen, heringerichte perrons, verfraaiing van het busstation en renovatie van de perronkap, inclusief het aanbrengen van zonnecellen en zonnepanelen;
- Verbeteringen aan het Spoorbaanpad door de stad, waarvan een gedeelte parallel aan het station loopt en fysiek met het station verbonden is;
- Transformatie van beide Station Offices tot moderne woningcomplexen door ontwikkelaar Kroonenberg Groep;
- Herinrichting en vergroening van het Stationsplein en het Mandelaplein.

Het stationsproject heeft in 2022 verdere vertraging opgelopen. De opgelopen vertragingen als gevolg van de korte voorbereidingstijd, een aantal ontwerpfouten en de corona-epidemie bleken voor de aannemer niet meer weg te werken. Materieeltekorten en capaciteitsproblemen in de aannemersmarkt waren substantieel. De aannemer heeft gedurende het gehele uitvoeringstraject veel moeite gehad om een robuuste planning op te stellen en in control te komen.

Om de vertragingen op de scopeonderdelen zoveel mogelijk te beperken hebben opdrachtgevers en opdrachtnemers een aantal mitigerende maatregelen getroffen. Desondanks kon de opening van de Floriade niet worden gehaald en moest de eerste openingshandeling worden uitgesteld naar september. Het station is inmiddels weer volledig in gebruik en op 1 februari 2023 wordt het station Almere Centrum feestelijk geopend.

Een gecompliceerd probleem dat buiten het project structureel zal moeten worden opgelost is een probleem met de afwatering. Op meerdere plekken in en om het station zijn lekkages aangetroffen, die ondanks diverse ingrepen nog niet afdoende zijn opgelost. ProRail, NS en gemeente werken samen aan een plan.

Stationsomgeving

Het stationsgebied in Almere Centrum is getransformeerd in een aantrekkelijke entree van de stad. Een waar visitekaartje voor onze stad. Op verschillende momenten hebben Almeerders en belanghebbenden gereageerd op de plannen voor de stationsomgeving. De werkzaamheden aan het Stationsplein en Mandelaplein zijn in 2021 gestart.

Mede als gevolg van de bovengeschetste ontwikkelingen hebben deze werkzaamheden ook vertraging opgelopen bij aanleg van kabels en leidingen, rioleringswerkzaamheden en door impact van doorwerken van vertragingen in naastgelegen projecten. De openbare ruimte is in 2022 opgeleverd.

Vooruitblik

Station

Als toevoeging van kunst aan het station als onderdeel van het project Groene Loper in het sleutelproject Almere Centrum is het 'Kunstwerk-Almere' van Geert Mul eind 2022 geplaatst. De officiële opening is gepland tijdens de grote opening op 1 februari 2023.

Rondje Weerwater

Het Weerwater is de centraal gelegen waterplas van Almere. Aan de noordzijde geflankeerd door Almere Centrum en aan de zuidzijde door de toekomstige wijk Hortus. Met haar groene oevers, strandjes en sportieve mogelijkheden is het Weerwater de plek waar men graag recreëert.

Met het Rondje Weerwater worden de noordoever (Almere Centrum) en de zuidoever van het Weerwater met elkaar verbonden. De afgelopen jaren en de komende jaren staan in het teken van de uitvoering van de plannen die hiervoor in 2016 zijn opgesteld.

Doelstellingen

- Het Weerwater onderdeel maken van Almere centrum;
- Benutten van recreatieve potentieel van het Weerwater;
- Verbinding van het centrumgebied met de toekomstige wijk Hortus.

Resultaten

Track Rondje Weerwater

Het eerste kwartaal van 2022 stond voornamelijk in het teken van de uitvoering en het afmaken van de verschillende deelprojecten die samen het kleine Rondje Weerwater vormen om de route gereed te hebben voor de start van de Floriade Expo. In het voorjaar zijn ook de beweegvelden geopend bij de entree van de Floriade Expo. Na de Expo is gestart om de route ter hoogte van het voorterrein van de Expo om te turnen naar het gebruik van de track als doorgaande route.

Beweegvelden bij entree Floriade Expo (Foto: ASM)

Esplanade

Aan de Esplanade zijn in 2021 drie grote werken gestart: de bouw van het horecapaviljoen, de aanleg van het stadsstrand en de aanleg van de steigers voor de veerverbinding over het Weerwater. Deze drie werken vormden het sluitstuk van het werk aan de Esplanade en werden in maart 2022 in gebruik genomen.

Almere Floats (Bron: Richard Terborg)

Programmering

In 2022 hebben er naar aanleiding van diverse gesprekken met stakeholders en in samenwerking met (lokale) partners, ondernemers, culturele instellingen en producenten nieuwe evenementen plaatsgevonden vanuit het 180 dagen programma (activiteiten ten tijde van de Floriade Expo). Voorbeelden zijn de pontonboulevard met interactieve geiser Nieuw Flevopeil op het Weerwater, Almere Floats en het lichtkunstfestival ALLUMINOUS. Voorbeelden die zeer geslaagd waren met hoge bezoekersaantallen.

Ook het behoud van elementen vanuit het Kunst- en cultuurprogramma Floriade Expo is onderdeel van de programmering Weerwater. De werken van Will Beckers op Utopia zijn behouden voor de stad, evenals het Dobberend Bos. Dit laatste kunstwerk is verplaatst naar de centrumzijde van het Weerwater.

Vooruitblik

In het voorjaar van 2023 wordt op het kleine Rondje Weerwater het herkenbare blauwe asfalt geplaatst en de markeringen op de track. In 2022 is ook gestart met de planontwikkeling van het lange rondje Weerwater. Er zijn twee bewonersavonden georganiseerd en er ligt een schetsontwerp. In het eerste kwartaal van 2023 wordt het schetsontwerp naar een inrichtingsplan gebracht, zodat uitvoering in 2023 en 2024 kan plaatsvinden.

Om het dagelijks gebruik van het Weerwatergebied te stimuleren, worden er de komende jaren diverse (recreatieve) functies en activiteiten op de oevers en langs het Rondje Weerwater toegevoegd. Daarnaast wordt ingezet op evenementen, wedstrijden en ontwikkelingen rondom en op het Weerwater. Samen met M. en een aantal (culturele) organisaties en makers uit Almere, wordt de haalbaarheid van het jaarlijks terugkeren van het lichtkunstfestival op en rond het Weerwater onderzocht. Begin 2023 wordt definitief bepaald of ALLUMINOUS kan uitgroeien tot het nieuwe grootstedelijk evenement van Almere. Samen met de partners in de stad bekijken we de haalbaarheid van terugkerende programmering vanuit het 180 dagen programma uit 2022.

Lichtkunstfestival Alluminous (Bron: Richard Terborg)

Almere Centrum

Er wordt ingezet op de doorontwikkeling van winkelcentrum naar kloppend hart van de stad en regio ter bevordering van de economische groei. De nadruk ligt op het versterken van de functiemix, de regionale positionering, de routing en het ontwikkelen van de Groene Loper. Dit is de kunstroute vanaf de noordzijde van het station, via het Weerwater, tot aan de toekomstige wijk Hortus.

Door de centumpartners worden gezamenlijke projecten en activiteiten voorzien die aansluiten op de programma-doelen zoals benoemd in de visie en programmaplan Almere Centrum 2020-2030. Er wordt ingezet op het versterken van de functiemix, bestaande uit het toevoegen van

woningbouw in het centrum, het blijvend vernieuwen van retail en horeca, het stimuleren van informele werklocaties (middelen partners en gemeente), het versterken van regionale aantrekkingskracht en de routing en pleinen.

Doelstellingen

- Toevoeging van sterke publiekstreckende winkels, evenementen en het versterken van de verblijfs- en beleevingswaarde.
- Verbetering van de routing in het centrum om het publiek te verleiden het hele centrum te laten beleven en langer te laten verblijven dan gepland (Groene Loper en pleinenstrategie).
- Een zeer goede bereikbaarheid (auto, ov en fiets).
- Toevoegen van programma's zoals woningbouw.

Vanuit het Fonds Verstedelijking Almere is de focus op versterking van routing en pleinen die het station via de Esplanade verbindt met de zuidoever Weerwater.

Resultaten en vooruitblik

Groene Loper

De structuurversterking van het centrum richt zich op het verbeteren van de beleevingswaarde van het centrum en het versterken van de route door het centrum. Dit vereist een aanpak over de lengte van 800 meter: van station tot aan het Weerwater via een Groene Loper. Vanuit de visie Zeegroen worden er diverse kunstwerken in de openbare ruimte gerealiseerd. In 2021 is het kunstwerk 'de Zeebank' geplaatst in het park op de Stadhuispromenade. De opening vond plaats in maart 2022.

Op de Corridor is de vloerschildering vernieuwd en vervangen door kunstwerk 'Camouflage' van Kasper Jongejan. Ook is 'Kunstwerk-Almere' van Geert Mul op de gevel aan de noordzijde van het station opgeleverd. Een moeizame samenwerking met NS en ProRail. De partijen stonden onder grote druk om aan de realisatie van het station te voldoen (zie ook hoofdstuk station en omgeving). Maar het eindresultaat is betoverend.

Kunstwerk Geert Mul bij Station (Bron: Richard Terborg)

Herinrichting Stadhuispromenade

De werkzaamheden van het nieuwe stadspark Stadhuispromenade zijn in 2021 gestart. De oplevering was in maart 2022. Het was een ingewikkeld proces. Ook in dit deel van het centrum was de ondergrondse infrastructuur anders

dan op tekening en na verschillende vooronderzoeken. Tijdens het project moesten er een aantal zaken worden opgelost. Ook is het werk gecombineerd met vervanging van het rioleringsstelsel. Dit heeft voor vertraging van het project gezorgd, maar ook dit gebied is na oplevering gelijk in gebruik genomen waar het voor bedoeld was. Zowel mens als dier hebben hun weg gevonden en verblijven in het park tussen de bibliotheek en het stadhuis.

In 2022 is er ook een modelstudie verricht voor de verlengde Stadhuispromenade. Het doel is om in de komende periode een aantal modellen uit te werken en te visualiseren om de verbinding tussen de Stadhuispromenade en de Wandellaan te verbeteren. De modellen slechten de barrièrewerking van de rotonde en maken nieuwe verbindingen mogelijk voor langzaam verkeer. Het omgaan met hoogteverschillen is belangrijk en een verbinding met de Donjon wordt onderzocht voor een mogelijke nieuwe route. Lola Landscape Architects heeft in december 2022 een schetsmatig voorkeursmodel gepresenteerd. In het eerste kwartaal 2023 worden de voor- en tegens opgesteld om vervolgens het proces van de planontwikkeling te bepalen.

Stadhuispromenade met De Zeebank (Bron: Richard Terborg)

Communicatie, marketing en organisatie Almere Centrum

In 2022 was er veel te beleven in Almere Centrum. Niet alleen de Floriadebezoekers merkten dat, ook alle overige bezoekers van het centrum genoten van de programmering in het centrum. Het 180 dagen programma (activiteiten tijdens Floriade Expo) was gevuld en er viel veel te beleven in het centrum. Daarnaast zijn er in samenwerking met M. twee leegstaande winkelpanden gevuld met immersieve kunst, waaronder een panorama en een doolhof.

Pop-up van M. (Bron: M.)

Werkagenda Centrum Almere 2040

De Werkagenda Centrum Almere 2040 zet in op het kwalitatief hoogwaardig doorontwikkelen van een duurzaam en hoogstedelijk centrum van Almere met ruimte voor nieuwe voorzieningen, informele werkmilieus, ontmoeting en een verdere verdichting met woningen.

Onderdeel hiervan is het opstellen van een Ontwikkelvisie voor duurzame gebiedsontwikkeling en openbare ruimte, een bijbehorende ontwikkelstrategie, een culturele strategie, het inrichten van een dialoog en een marketingstrategie.

Doelstellingen

Met de Werkagenda Centrum Almere 2040 ontwikkelt het centrum van Almere zich verder tot een duurzaam en kwalitatief hoogwaardig centrumgebied dat uitstekend is verbonden met de regio. Het is het economische, sociale en culturele centrum van de stad en er is sprake van intensief ruimtegebruik met een concentratie en mix van wonen, werken, diverse stedelijke en culturele voorzieningen.

Centrum Almere 2040 is een traject dat samenwerking zoekt in het ruimere gebied rondom de binnenstad van Almere en bekijkt hoe deze samenwerking vormgegeven kan worden. Het doel van deze zoektocht is dat het gebied

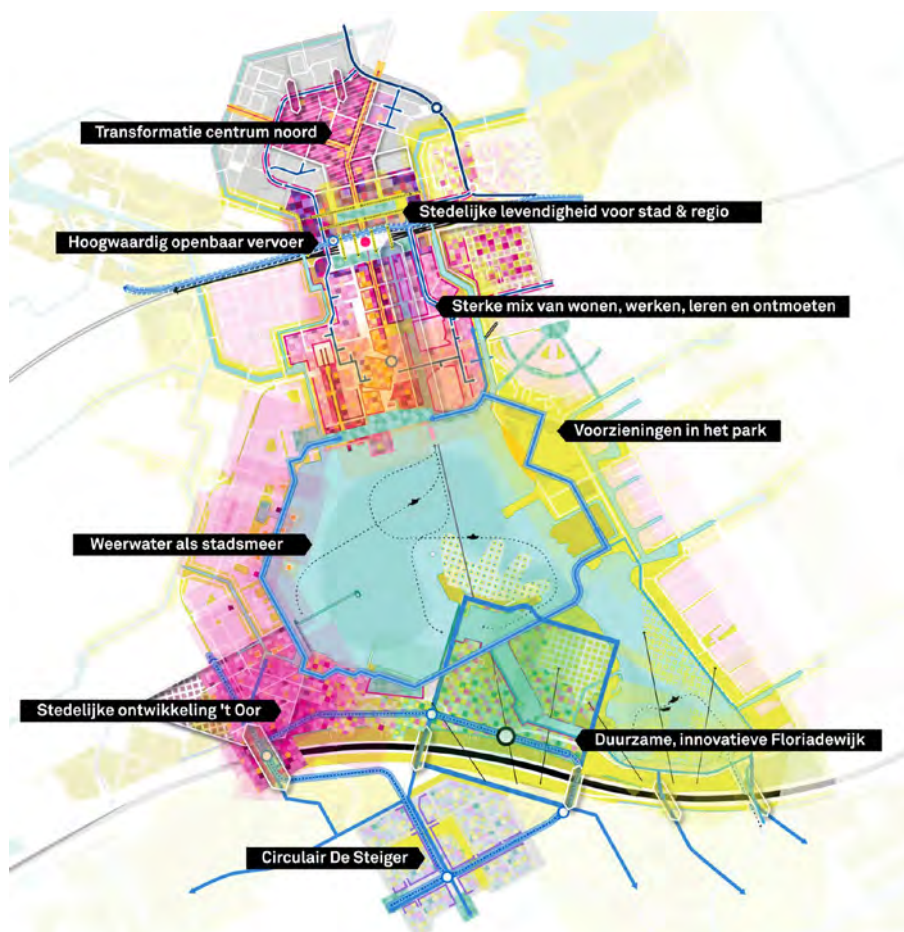
met haar centrumfunctie en (stedelijke) voorzieningen een grote rol speelt in het functioneren van de stad en regio.

De focus ligt op het organiseren en uitwerken van wat nodig is om tussen 2030 en 2040 de ontwikkeling van Centrum Almere met beoogde kwaliteit en vereende kracht verder te brengen. Daarna wordt de inzet, samenwerking en actieprogramma voor de periode 2024 en verder bepaald om dit te realiseren.

Resultaten

Ontwikkelvisie Centrum Almere 2040

Centrum Almere 2040 is geografisch een groter gebied dan de binnenstad. Het centrum van de stad rondom het Weerwater ontwikkelt zich richting 2040 tot het gebied ten zuiden van het Weerwater, rondom de A6, en meer naar het noorden van het station richting Markerkant. Er wordt daarom gezocht naar richtlijnen die ook na 2030 helpen bij de verdere ontwikkeling van het centrum. Deze richtlijnen worden opgesteld in een ontwikkelvisie voor duurzame

Kaart gebied centrum

gebiedsontwikkeling voor het Centrum Almere 2040. De ontwikkelvisie wordt een leidraad met principes, spelregels voor ruimtelijke, sociale en culturele programmering, ontwikkeling en borging van kwaliteit. Daarnaast staan hierin randvoorwaarden en interventies om de ontwikkeling van Centrum Almere na 2030 mogelijk te maken.

In 2022 is de aanbesteding voor de ontwikkelvisie afgerond en is de opdracht verleend. De ontwerp bureaus Felixx en Posad Maxwan zijn, in coproductie met gemeente Almere, in september 2022 begonnen met het vooronderzoek. Er wordt onderzocht hoe de toekomstige ontwikkeling van het centrum vanuit het principe 'natuurlijk verstedelijken' kan worden verder gebracht, en waarbij bodem, water en ecologie de basiscondities zijn. De 'Almere Blues' worden onderzocht waarbij de waterrijke identiteit van de stad de basis vormt voor een klimaatadaptieve, biodiverse en gezonde stad. Vanuit daar wordt de in gang gezette koers voor de doorontwikkeling van het centrum als economisch hart van de stad en regio gerealiseerd.

Kaart identiteit Almere Centrum 2040

Dialog met partners

Om ervoor te zorgen dat iedereen altijd over dezelfde informatie kan beschikken, gemakkelijk zijn vragen kan stellen en mee kan denken over de ontwikkelingen in het centrum van Almere, is het informatiecentrum ingericht op Donjon 3-5. Daarnaast is er een klankbordgroep opgericht met vijf onafhankelijke experts welke reflecteert op onderdelen en tussenproducten van het op te stellen ontwikkelkader.

Ontwikkelstrategie

Onderdeel van de Werkagenda Centrum Almere 2040 is het opstellen van een ontwikkelstrategie, en daarmee het bepalen van de rol, inzet en positie van de gemeente bij de toekomstige transformatiegebieden. Om hiertoe te komen is in 2022 een verkenning gedaan naar de ontwikkelstrategie voor Centrum Noord en Zuid. Hierin wordt geschetst wat er nodig is om het gebied tussen 2030 en 2040 te transformeren in overeenstemming met het Perspectief Almere, stad met toekomst.

Culturele strategie

Bij het bereiken van een aantrekkelijk, levendig centrum horen ook culturele voorzieningen die de aantrekkingskracht van Almere als geheel versterkt. In 2022 is DSP-groep begonnen aan een analyse waarin de externe en interne culturele infrastructuur van Almere in kaart wordt gebracht. Deze analyse brengt de bouwstenen van een culturele strategie voor het centrum in beeld en biedt hierdoor een grondslag voor aanbevelingen en strategieën. In nauwe samenwerking met sleutelproject Culturele strategie, zie programmalijn Cultuur, toerisme en sport.

Mobiliteitsplan Almere centrum (2025, 2030 en 2040)

Het toevoegen van meer woningen, stedelijke voorzieningen en werkgelegenheid brengt een opgave met zich mee voor het bereikbaar houden van het centrum. Vandaar dat adviesbureau Goudappel sinds oktober 2022 werkt aan een actueel mobiliteitsplan dat aansluit bij en bijdraagt aan de realisatie van de verstedelijkingsopgave van het centrum.

Vooruitblik

De Ontwikkelvisie Centrum Almere 2040 wordt naar verwachting eind 2023 aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. De hoofdlijnen worden daaraan voorafgaand besproken. In 2023 wordt er gewerkt aan een goed ingerichte dialoog; participatie met ondernemers, partners, partijen, bezoekers, (toekomstige) bewoners en raad-en Statenleden over het toekomstperspectief en de andere aspecten van de ontwikkelvisie. Daarnaast wordt er verder gewerkt aan de ontwikkelstrategie om de elementen uit de ontwikkelvisie te realiseren. Op dit moment zijn nog geen middelen beschikbaar gesteld voor het uitwerken van een marketingstrategie op basis van de ontwikkelvisie. Eind 2023 wordt inzichtelijk gemaakt wat hiervoor nodig is. De eerste bouwstenen voor een Culturele strategie wordt in het voorjaar 2023 opgeleverd. Op basis daarvan wordt de Culturele strategie verder opgeleverd. Het mobiliteitsplan Centrum Almere 2040 wordt begin 2023 opgeleverd.

Floriade

De provincie Flevoland heeft al in 2012 € 10 miljoen beschikbaar gesteld als cofinanciering aan de Floriade, maar heeft daaraan wel een eigen toetsingskader verbonden. Bij de instelling van het Fonds Verstedelijking Almere is besloten om de uitkering van deze middelen via het FVA te laten lopen.

In gezamenlijk overleg is bepaald aan welke thema's de middelen worden besteed. Naast het economisch programma Floriade Werkt! inclusief programmering in Food Forum, de Bruggencampus en Floriade Dialogues ging het om de thema's Culturele Programmering, Attracties, Congressen, Duurzaamheid en Floriade in de Regio.

Resultaten

Circulaire bruggen

Voordat de Floriade opende, zijn de vier bruggen van de Bruggencampus opgeleverd. De Bruggencampus blijkt een uniek project waar kennis over circulariteit in bruggenbouw is uitgetest en waar grote sprongen voorwaarts zijn gemaakt in digitalisering van materialen. Omdat de komende decennia zo'n 40.000 bruggen en viaducten in Nederland moeten worden vervangen, levert de Bruggencampus inzichten op die voor de sector van grote betekenis kunnen zijn. Tijdens de Floriade is de opgedane kennis gedeeld met de vakwereld in binnen- en buitenland, door symposia en rondleidingen. De bruggen (en de Bruggencampus) krijgen zeer veel positieve aandacht in vakpersbladen, zoals *Co-bouw*, *Infrasite*, *GWWTotaal*, *Kiwa*, *Bouwwereld* en *Straatbeeld*, *Urban Innovators*, *Beton* en *Staalbouw*. Daarnaast wordt positief gereageerd op de online colleges die vanuit de Bruggencampus zijn georganiseerd. Voor twee onderdelen (cementloos & circulair beton en de biocomposietbrug) zijn Europese subsidies verleend waardoor die projecten in 2023 nog doorlopen. Via een module Digitale Bouwkeet in een ingediende Nationale Groeifonds aanvraag wordt een vervolg op de Bruggencampus nagestreefd.

Floriade Dialogues

Met de Floriade Dialogues is een internationaal platform en netwerk gecreëerd, waarbij professionals op het gebied van wetenschap, bedrijfsleven en overheid samen kwamen om het centrale thema van de Expo te bespreken: 'Growing Green Cities'. Het doel van deze dialogen was het stimuleren van positieve effecten op duurzame groene stedelijke ontwikkeling, adequate en veilige voedselproductie en een evenwichtig gebruik van de natuur binnen de grenzen van natuurlijke hulpbronnen. De Floriade Dialogues zijn georganiseerd door de Flevocampus en de Floriade BV. Mede vanwege corona konden niet in alle jaren de voorgenomen symposia plaatsvinden. Daardoor is sprake van € 50.000 onderuitputting. Het voornemen is om via Green Innovation Hub de dialogen voort te zetten. De onderuitputting zal voor dat doel beschikbaar blijven.

Floriade Programmering

In 2021 zijn in nauwe samenwerking tussen provincie, Floriade BV en gemeente Almere afspraken gemaakt over de

concrete invulling en nadere uitwerking van het laatste deel van de provinciale bijdrage. Dit heeft erin geresulteerd dat medio 2021 overeenstemming is gekomen over de besteding van € 3,6 miljoen. Dit bedrag is verdeeld over de volgende onderdelen:

- Flevoland in de regio (€ 750.000)
- Cultuur (€ 1.000.000)
- Congressen (€ 200.000)
- Attracties (€ 500.000)
- Duurzaamheid (€ 700.000)
- Invulling programmering Foodforum / Filmpjesbibliotheek (€ 450.000)

Binnen het thema Floriade in de regio heeft de provincie samen met Horizon Flevoland en Visit Flevoland een programmering uitgewerkt om de toeristisch-recreatieve en overige Flevolandse zo goed mogelijk bij de Floriade te betrekken. In 2023 wordt op de resultaten van de B2B programmering voortgebouwd. In de aanloop naar en tijdens de Floriade moest flexibel worden ingespeeld op ongeplande ontwikkelingen. Zo is een gepland circulair paviljoen niet gerealiseerd, maar kon in plaats daarvan op de Flevocampus wel een WikiHouse gebouwd worden. Toen in het vroege voorjaar twee geplande deelnemers aan de Floriade zich terugtrokken, heeft de provincie deze kavels gevuld, door onder meer met Almeerse vrijwilligers een eiwitkavel in te richten waar zes eiwitgewassen werden geteeld en getoond. Op en rond deze kavel zijn 14 evenementen georganiseerd, waaronder de ondertekening van de Green Deal eiwitrijke gewassen door de minister van LNV en 55 andere partijen. Het bleek verstandig om een post onvoorzien aan te houden.

Met twee evenementen zijn jongeren betrokken bij de Sustainable Development Goals. De 30 portretten van Flevolandse ondernemers (filmpjesbibliotheek) worden ook ná de Expo nog gebruikt. Food Forum is opgegaan in de Flevocampus en wordt ook de komende tijd gebruikt om voedselinnovaties aan te jagen. Chef-kok Sharon de Miranda blijft hierbij betrokken. Een enkel project mislukte: de door landschapsarchitecten gemaakte 'instagrammable' bloemenperken lagen op een te rustige plek én bleken populair bij grazende nijlganzen.

Vooruitblik

De opdracht van Provinciale Staten was om de Expo te gebruiken om de kenniseconomie structureel te versterken. Op basis van de ontwikkelde netwerken en ideeën wordt de komende tijd een kennis- en innovatieagenda ontwikkeld. Dit betekent dat de Expo weliswaar is afgelopen, maar de opdracht nog niet afgerond. De kennis- en innovatieagenda

draait onder meer om het versterken van de positie van de Flevo Campus. Naast het thema Stedelijke Voedselvoorziening is daar gedurende de Floriade het thema biobased bouwen bij gekomen. Het nationale netwerk is het Natural Pavilion als een logische thuisbasis gaan voelen. Het pand kan de komende jaren op de huidige locatie op de Flevo Campus blijven staan en zal gehuurd worden door Flevo Campus en de provincie. Met biobased bouwen en voedsel kan hier invulling worden gegeven aan twee van de vijf thema's van de Almeerse Groeiagenda en van de Green Innovation Hub. Voor de diverse ontwikkelde ideeën worden gezamenlijk projectideeën en subsidieaanvragen ontwikkeld en ingediend. Tijdens de Floriade is het Europees Horizon project EU4ADVICE van start gegaan, dat draait om kennisuitwisseling over de korte voedselketen. Almere

wordt hierin een 'living lab'. Dit geldt ook voor het RAAK/PRO project Korte Ketens in de Catering. Daarnaast worden Groeifonds- en Regiodeal aanvragen gemaakt.

De komende tijd wikkelt de Floriade BV de werkzaamheden af en wordt duidelijk in welke mate de voor de diverse projecten beschikbaar gestelde middelen daadwerkelijk zijn besteed. De verwachting is dat er rond de € 0,5 miljoen onderuitputting zal zijn, onder meer doordat één van de duurzaamheidsprojecten niet is uitgevoerd en de post onvoorzien niet volledig nodig bleek. Daarnaast zijn er binnen diverse projecten kleine onderuitputtingen. De provincie bepaalt in 2023 of deze middelen ingezet worden voor de ontwikkeling van de kennis- en innovatieagenda.

Financiën

Hart van de stad	Begroting 2022	Realisatie 2022	Saldo/resultaat 2022
Programmasturing lijn 1	413	261	152
Station en Stationsomgeving	10.333	8.046	2.287
Almere Centrum	1.768	1.710	58
1Rondje Weerwater	2.037	2.049	-12
Werkagenda Centrum Almere 2040	310	204	106
Floriade projecten	2.775	2.163	612
Totaal	17.636	16.596	1.040

Bedragen € x 1.000

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Toelichting: Programmasturing lijn 1

De onderschijding wordt veroorzaakt doordat er minder budget nodig was voor onder andere planontwikkeling en meevalende proceskosten. De middelen worden, in afstemming met Almere 2.0, in Q1 2023 benut voor dekking tekorten Station en Stationsomgeving.

Toelichting: Station en stationsomgeving

De onderschijding wordt veroorzaakt doordat het project achterloopt in de financiële afhandeling. Naar verwachting wordt in Q2 2023 de eindafrekening opgesteld en kan verantwoording worden afgelegd in de eerste voortgangsrapportage.

Toelichting: Werkagenda Centrum Almere 2040

Een aantal onderdelen van de Werkagenda is later gestart en daarmee deels doorgeschoven naar 2023, zoals het gesprek met de stad.

Floriade projecten

Floriade projecten kent een onderuitputting van € 0,6 miljoen. Deze wordt veroorzaakt door een onderuitputting op nagenoeg alle onderdelen en wordt in grote mate beïnvloed door de posten Floriade in de regio en Duurzaamheid. Zie hiervoor ook onderstaande tabel. De niet bestede middelen zullen doorschuiven naar 2023.

Floriade	Begroting 2022	Realisatie 2022	Saldo/resultaat 2022
Floriade dialogue	50	0	50
Floriade bruggen	131	124	7
Floriade programmering	2.594	2.039	555
Totaal	2.775	2.163	612

Bedragen € x 1.000

Floriade programmering	Begroting 2022	Realisatie 2022	Saldo/resultaat 2022
Floriade in de regio	873	586	287
Cultuur	847	847	0
Congressen	200	205	-5
Attracties	83	112	-29
Duurzaamheid	245	81	164
Voortbouwen op succes	146	104	42
Subsidies	100	27	73
Onvoorzien	100	77	23
Totaal	2.594	2.039	555

Bedragen € x 1.000

Toelichting: Floriade in de regio

Door aanpassingen op dit onderdeel (zie ook beleidsmatige toelichting) zijn de kosten uiteindelijk lager uitgevallen dan begroot.

Toelichting: Duurzaamheid

In de vorige voortgangsrapportage werd al aangekondigd dat er voor het onderdeel duurzaamheid minder geld zou worden uitgegeven dan begroot. Deze uitgaven worden in 2023 verwacht. De resterende onderuitputting is een saldering van de overige onderdelen van Floriade programmering.

Bron: Maarten Feenstra

04

Leer- en werkomgeving

Bron: Maarten Feenstra

Leer- en werkomgeving

Almere zet zich in voor een uitstekende, complete en kwalitatief hoogwaardige onderwijsinfrastructuur. Almere wordt een stad waar iedereen zijn of haar talenten optimaal kan ontwikkelen, een leven lang.

Een stad waar alle kinderen kansen krijgen om hun talenten te ontwikkelen en te benutten. Waar geïnvesteerd wordt in hoogwaardig en innovatief onderwijs. Waar het technisch profiel rondom de transitieopgaven steeds zichtbaarder wordt. Met de bestaande sleutelprojecten Flevocampus, ICT Tribe Almere, Floriade Werkt!, Internationale Campus en Kenniscampus Stadshart wordt gewerkt met gerichte interventies aan de verdere ontwikkeling van het onder-

wijs en de aansluiting van het onderwijs op de (Almeerse en regionale) arbeidsmarkt. De drie ontwikkelsporen (i) Gelijke kansen voor iedereen door hoogwaardig onderwijs (funderend onderwijs en MBO) (ii) Een leven lang toegestroomd op de arbeidsmarkt en (iii) Een krachtige triple helix en het uitbreiden van technisch hoger onderwijs, fungeren als motor voor de economische en maatschappelijke ontwikkeling die Almere nodig heeft voor een evenwichtige groei.

Flevo Campus

Verandering in de voedselketen start aan het begin van de voedselketen. Bij voorkeur bij consumenten die vragen naar vers en gezond voedsel dat betaalbaar is. Veranderingen in de voedselketen vraagt dus kennis van wat consumenten (willen) eten, van gedragsverandering, van een gezonde levensstijl, en ook van hoe gezond, vers, regionaal aanbod toch betaalbaar kan zijn.

Tegelijkertijd zijn er, verbonden met de stad, producenten nodig die dat voedsel willen en kunnen leveren. Inspelen op de behoefte aan vers en duurzaam voedsel vergt een andere manier van produceren en kortere ketens. Leveranciers zoals lokale supermarkten zijn hierin de schakel tussen vraag en aanbod én essentiële partner voor verandering van voedingspatronen. Tenslotte moet de overheid gedragsverandering mogelijk maken.

De Flevo Campus verbindt ondernemers, onderwijzers, onderzoekers en beleidsmakers. Deze interdisciplinaire aanpak resulteert in nieuwe oplossingen voor taaie stedelijke voedselvraagstukken. Door toegepast wetenschappelijk onderzoek, innovaties en experimenten te faciliteren, voedselondernemers te steunen en educatie te promoten en stroomlijnen, zoekt Flevo Campus naar antwoorden op uiteenlopende voedselvraagstukken. Flevo Campus is een initiatief van vier partijen: Aeres Hogeschool Dronten/Almere, Wageningen Universiteit, de provincie Flevoland en de gemeente Almere.

Doelstellingen

- Versterken van het hoger onderwijs door onder andere een spraakmakend lectoraat, baanbrekend onderzoek, aantrekkelijke (master)opleidingen en groei van het aantal studenten.
- Vergroten van de werkgelegenheid door het stimuleren van kennisoverdracht door bedrijven, het ondersteunen van starters, het scheppen van vrije ruimte voor voedselvernieuwing en het doen van onderzoek gericht op economische structuurversterking.
- Almere (inter)nationaal positioneren als stad waar kennis en innovaties worden ingezet om een duurzaam, toegankelijk, gezond en betaalbaar voedselklimaat te creëren. Dit met inachtneming en het betrekken van ondernemers en burgers van deze diverse stad.

Daarnaast vraagt de opbouw en organisatie van Flevo Campus als nieuw kennisplatform de aandacht.

Resultaten

Onderzoek en onderwijs

- Medio juni is een promovendus bij Flevo Campus/Aeres/Wageningen gepromoveerd op inclusiviteit rond duurzaam en gezond voedsel.
- Half augustus zijn twee lokaal geproduceerde producten in de schappen van zeven lokale supermarkten verschenen. In het najaar zijn nog een aantal supermarkten toegevoegd.
- De website van Flevo Campus is verder ontwikkeld en Flevo Campus is verschenen in vele media-uitingen van (inter)nationale dagbladen en regionale omroepen.
- Op de Floriade hebben Flevo Campus en Aeres Hogeschool via diverse evenementen en exposities hun activiteiten en expertise gepresenteerd aan een internationaal publiek. Deels aan bezoekers van de Expo maar ook aan nieuwe en bestaande partners uit het internationale netwerken zoals NextAgri, MUFPF, Foodwave en Foodtrails.
- De Denktank is vlak voor de zomer succesvol afgesloten. De summerschool is van start gegaan met 15 deelnemers vanuit verschillende disciplines.
- Samen met de lector Stedelijke Voedselvraagstukken van Aeres Hogeschool is er per 1 mei voor een jaar een onderzoeker als research fellow aangesteld.
- De master Food Systems Innovation is voor het tweede studiejaar van start gegaan en de tweede Master Gezond Gedrag en Leefomgeving is in november geaccrediteerd.
- De associate degree Gastronomie & Ondernemerschap is volledig ontwikkeld, maar helaas waren er te weinig inschrijvingen.

Ondernemen en innovatie

- Het food pioneers programma is van start gegaan met vijftien startende voedselondernemers, waarvan er één genomineerd was voor Almeerse ondernemers prijs (Mojo Mate).
- Onderzoek naar de haalbaarheid van een voedsel innovatie hub is afgerond en wordt begin 2023 aan de bestuurders en toezichthouders gepresenteerd. Het onderzoek is tweeledig uitgevoerd: het vormen van een coalitie vanuit bedrijfsleven/ondernemers, de voedsleconomie en een coalitie vanuit kennis, de kenniseconomie. Deze twee coalities vormen gezamenlijk de leidende coalitie vanaf begin 2023.
- Het vouchersysteem i.s.m. Horizon Flevoland is gewijzigd. Op twee momenten in het jaar kan men een aanvraag doen voor een kennisvraagstuk en een draft businessplan.
- Flevo Campus gaat een schooltuinen project leiden in samenwerking stichting Weerwoud en Stad en Natuur.
- Op dit moment zijn er twee labs i.s.m. Lowfood. Een lab waarin drie lokale ondernemers gaan uitzoeken of Flevolands voedertarwe (lager eiwitgehalte) ook geschikt kan zijn voor humane voeding. En een ondernemer uit provincie Flevoland die een oplossing zoekt voor gedeeltes van de kip die (nog) niet via Crisp en Hello Fresh worden afgenomen.

Projecten activiteiten

- Op 13 mei heeft de lancering van de vierde essaybundel plaatsgevonden en zo ook de officiële opening van FC deToekomst en De Volkskantine: een tijdelijk restaurant waar gezond, duurzaam en betaalbaar eten is verkocht aan de bezoekers van het centrum.
- Als uitvoerende partij voor de gemeente Almere in de Citydeal heeft Flevo Campus een inspiratie bijeenkomst georganiseerd waar zeven verschillende steden aanwezig waren. Onderdeel van de Citydeal is het opschalen van kennis opgedaan in bijvoorbeeld het project 'Supermarkt van de Toekomst' naar het realiseren van een lokale voedselketen voor een nieuw stadsdeel als Almere Pampus.

Campusontwikkeling

- De komende drie jaar zal de Flevo Campus het Natural Pavillion huren als hoofdkwartier (samen met onze partners Foodhub, Lowfood, Provincie). Een fysieke locatie is van groot belang om alle activiteiten goed te kunnen uitvoeren, op te schalen en om de juiste partners te binden en zo te slagen als voedselcampus.
- Ook de schooltuinen zijn onderdeel geworden van de campus. Daarnaast is aan het eind van 2022 begonnen om het agroforestry-perceel om te zetten tot de stadstuinderij van de toekomst. In 2023 zullen de producten hiervan ingezet worden voor een voedselvoorziening voor studenten, medewerkers, gasten in een nieuw te vormen FCdeKantine (opvolging van de Volkskantine).

2022 is het eerste jaar geweest voor Flevo Campus als zelfstandige stichting, wat heeft geleid tot nog meer slagkracht. Het organisatiemodel heeft het afgelopen jaar verder vorm gekregen. De Raad van Toezicht (RvT) is vanaf 1 juli, geheel volgens afspraak, compleet met drie leden. De overleggen met RvT en de stakeholders (bestuurders) hebben volgens afspraak plaatsgevonden.

Bron: Maarten Feenstra

Vooruitblik

In 2023 ligt de focus van de Flevo Campus op het verder bouwen van de campus en het uitbreiden van succesvolle programma's zoals de supermarkt van de toekomst. Daarnaast focused Flevo Campus zich in 2023 op een aantal belangrijke resultaten:

- Beschikbaar maken van vijf tot zeven lokale producten voor consumenten in minimaal zeven lokale supermarkten.
- Oprichten van nieuwe gastronomische opleidingen binnen het te starten Center of Culinary arts (CoCa). De focus zal in eerste instantie liggen op een kennisprogramma met cursorisch onderwijs.

- Realiseren van twee onderzoeken naar vestigingsvoorwaarden en uitweg in knelpunten om tot vestiging van innovatieve bedrijven in de voedselverwerking te komen die zich binden aan onderwijs-onderzoek activiteiten van de Flevo Campus.
- Ontwikkelen van de huidige campus en het realiseren van concrete plannen voor de invulling van de kavels 117 en 118.
- In 2023 zal er gestreefd worden naar betaalde opdrachten en/of co-financiering binnen de projecten. Dit om een lange termijn financiële strategie te ontwikkelen.

ICT Tribe Almere (voorheen MBO ICT FieldLab)

De ICT Tribe Almere werkt volgens vier principes: 1 Een leven lang leren - blijf voortdurend talent ontwikkelen, vakmatig en sociaal; 2 Duurzame inzetbaarheid – het vergroten van de positie van werkenden en werkzoekende op de arbeidsmarkt met actuele skills; 3 Diversiteit - een inclusieve leer- en werkomgeving met veel diversiteit leidt tot betere resultaten; 4 Samenwerking – door de kracht van de publieke en private partijen te benutten wordt synergie bereikt.

Doelstellingen

De ambitie van de ICT Tribe Almere is om binnen vijf jaar 3.000 geïnteresseerden op te leiden en 1.000 IT-talenten geholpen te hebben naar een nieuwe loopbaan. Door het actief ophalen van de vraag, het verbinden van bedrijven, (scholings-)aanbieders en IT-talent en het coördineren van de daaruit vloeiende scholingstrajecten, vormt de ICT Tribe Almere een waardevolle aanvulling in het ecosysteem van de IT-arbeidsmarkt.

Resultaten

Samen met Techgrounds zijn twee oriëntatiemiddagen georganiseerd om potentieel IT-talent te interesseren voor IT. Een aantal deelnemers sloot vervolgens aan bij de opleidingen van ICT Tribe Almere, anderen kozen eerst voor het tweeweekse oriëntatietraject Pathways bij Techgrounds. Zeer positief is dat het Regionaal Werkbedrijf Flevoland (RWF) eind december financiële steun toezegde om meer dan 100 mensen in 2023 de kans te geven om Pathways te volgen.

ICT Tribe Almere organiseerde samen met bedrijf Fast Lane en het MBO College Almere Buiten drie succesvolle omscholingstrajecten 'ICT Support-Helpdeskmedewerker'. Per traject deden gemiddeld 13 deelnemers mee. De trajecten omvatten een intensieve opleiding van 11 weken op locatie MBO College Almere Buiten. Ook bedrijven waren betrokken, o.a. voor bedrijfspresentaties, oefensollicitaties, eindprojecten en speeddates. 80% van de kandidaten vond binnen vier maanden een baan. Tijdens de feestelijke diploma-uitreikingen bleek elke keer hoe betekenisvol het bereiken van deze mijlpaal is voor de kandidaten.

Op 30 juni 2022 werd het businessplan door gedeputeerde van de provincie Flevoland, wethouder van gemeente Almere en voorzitter van MBO College Almere goedgekeurd. In een geüpdatet mijlpalenplan wordt de voortgang van de implementatie bijgehouden. In de herfst is een werkgroep ingesteld, waarin de oprichtingspartners werken aan de keuze voor de structuur voor de zelfstandige entiteit. Gekozen is voor een stichting, de volgende stap is het uitwerken van de statuten.

In 2022 werden de website en de social media-kanalen van de ICT Tribe Almere gelanceerd.

In november zijn de uitgangspunten voor de invulling van een practoraat bijgesteld, het ROC van Flevoland neemt in dit traject de leiding. Het netwerk van bedrijven, maatschappelijke instellingen en opleiders is in 2022 verder gegroeid.

Naast de middelen uit het Fonds Verstedelijking Almere is er ook een toezegging van het Regionaal Werkbedrijf Flevoland ter hoogte van € 200.000. Daardoor kunnen in twee jaar tijd circa 150 mensen zich oriënteren op IT door middel van een twee weken durend programma uitgevoerd door onze partner Techgrounds. Eind december heeft ICT Tribe de eerste factuur naar opleider Fastlane gestuurd vanwege de organisatiefee van 20% voor ons bemiddelingswerk rondom de opleiding Support en Helpdesk die in oktober gestart was. Tenslotte zijn er toezeggingen van eerste bedrijven om begin 2023 betalend partner te worden.

Vooruitblik

In 2023 wordt het opleidingsprogramma voor samenhangende om/bijscholings-, matchings-, oriëntatie- en kennisactiviteiten (volwassenen, jongeren) nog meer vraaggestuurd en meer divers ingevuld, zodanig dat er meer activiteiten parallel plaats kunnen vinden na de zomer van 2023. Dit is van belang vanwege de behoefte bij bedrijven en vanuit het oogpunt van financiële haalbaarheid. Het organisatiebureau, dat zich opstelt als een 'makelaar plus', groeit uit tot een team van zeven medewerkers, deels in deeltijd.

In 2023 wordt de governance en juridische structuur voor de zelfstandige entiteit in de vorm van een stichting vastgelegd. Er wordt een directeur en een Raad van Toezicht geïnstalleerd die samen met de initiatiefnemers en een

klankbordgroep van bedrijven richting zullen geven aan de missie. Het netwerk van bedrijven, instellingen, opleiders en het IT-talent zal in 2023 verder groeien. Er zullen verschillende netwerkevents plaatsvinden om de community-gedachte te benadrukken en de verbinding te blijven maken tussen alle partijen en de doelstellingen van de ICT Tribe Almere.

In de eerste helft van 2023 zal de ICT Tribe Almere een fysieke locatie betrekken: in toren D van het MBO College Almere Buiten. Een eenvoudig en werkend practoraat, gericht op onderzoek, evaluatie en leervragen wordt in 2023 ingericht. De nadruk zal dat jaar liggen op de ontwikkeling van het opleidingsprogramma (op mbo-niveau) en op onderwijsinnovatie.

Internationale Campus

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) blijft aantrekkelijk voor de vestiging van internationale bedrijven en gevestigde bedrijven breiden uit. De regio wil deze aantrekkingskracht behouden en uitbreiden. Naast werk, huisvesting en kwaliteit van leven is de aanwezigheid van goed internationaal onderwijs een voorwaarde voor het trekken van internationale werknemers.

Doelstellingen

In dit sleutelproject staan de uitbreiding en verbetering van de internationale schoolvoorziening in Almere centraal. De voornaamste doelstelling is het versterken van het vestigingsklimaat voor internationale werkgevers en werknemers in Almere en de regio. Hiermee trekt de stad een nieuwe, vaak koopkrachtige, doelgroep aan waarmee een economische spin-off gepaard gaat.

Resultaten

De bouw van de Internationale School Almere is in september 2021 gestart. De begane grondvloer van het gebouw werd al eind 2021 gelegd en begin april 2022 is het hoogste punt bereikt en gevierd met pannenbier (= een traditie in de bouw: zodra het hoogste punt van een bouwproject

bereikt is, plaatsen de bouwers een vlag op dit punt als sein aan de opdrachtgever dat deze op bier kan trakteren). Afgelopen zomer is de aannemer gestart met de afbouw van boven naar beneden. Binnen dit bouwproject hebben we te maken met oplopende levertijden van materialen en dat zal tot en met de oplevering een risico blijven.

Vooruitblik

Aan het eind van het eerste kwartaal of aan het begin van het tweede kwartaal van 2023 zal de oplevering van het gebouw plaatsvinden. Dan zal de school helemaal moeten worden ingericht. We verwachten de officiële feestelijke opening na de zomervakantie te kunnen organiseren met de schoolbesturen en de bestuurders.

Kenniscampus Stadshart

De ontwikkeling van de Kenniscampus Stadshart is een sleutelproject waarbij programma's Hart van de stad en Leer- en werkomgeving nadrukkelijk met elkaar samenwerken. Het gaat om de inhoudelijke doorontwikkeling van het hoger onderwijs en om de fysieke ontwikkeling van de campus.

Het plan voor de fysieke ontwikkeling omvat 1.000 tot 1.500 nieuwe studentenwoningen, voorzieningen in de plint en een nieuwe onderwijslocatie voor Windesheim aan een prachtige locatie aan de noord-over van het Weerwater. De fysieke ontwikkeling wordt verantwoord in het programma Hart van de stad.

Naast de meer fysieke campusvorming wordt met een sub-

sidie aan het Urban Innovation Institute ook gewerkt aan versterking van de kennisinfrastructuur van de stad. Urban Innovation is een plek waar bedrijven en instellingen samenwerken met elkaar en kennispartners, en daarbij gebruik kunnen maken van een fieldlab (design- en testopstellingen). Betrokkenen ontmoeten elkaar en testen nieuwe vormen van samenleven, woonvormen en wijkopbouw.

Artist impression Kenniscampus Stadshart binnenplaats, bron: TConceptT

Doelstellingen

Urban Innovation is een lectoraat waar bedrijven en instellingen samenwerken in fieldlabs (design- en testopstellingen) in de stad. Betrokkenen ontmoeten elkaar en testen nieuwe vormen van samenleven, woonvormen en wijkopbouw. Dit levert toepasbare kennis en concrete experimenten op over hoe we onze wijken ontwerpen, bouwen en financieren en hoe dat bijdraagt aan duurzaam samenleven. Door praktijkvragen te adresseren, studentenopdrachten aan de vraagstukken te verbinden, wetenschappelijk (actie)onderzoek uit te voeren en leertrajecten in de praktijk te ondersteunen, ontstaat samenwerking tussen professionals, studenten, onderzoekers, burgers en beleidsmakers.

Resultaten

Onderwijs in fieldlabs

Het onderwijs dat Urban Innovation vorm geeft, vindt midden in de samenleving plaats. Er zijn vier fieldlabs die in de stad waar studenten, docenten en onderzoekers samen met burgers en organisaties aan de slag zijn met vraagstukken die te maken met de ontwikkeling van de stad. De fieldlabs zijn in Almere Poort, Almere Haven, Almere Buiten en Almere Centrum. Momenteel zijn twee fieldlabs operationeel en de twee andere worden dat weer in 2023. Het onderwijs krijgt vorm in verschillende interdisciplinaire opdrachten en in een minor. Per schoolseizoen nemen zo'n 100 studenten vanuit verschillende opleidingen deel aan dit onderwijs. Om dit onderwijs mogelijk te maken wordt doorlopend een train-de-trainer programma georganiseerd waarin bestaande docenten nieuwe docenten leren het onderwijs vorm en inhoud te geven. Hierbij zijn afgelopen jaar 20 docenten getraind.

Ontwikkeling masters

Als resultaat van de verkenning naar de vraag welk aanvullend onderwijsaanbod kan worden ontwikkeld, is besloten twee masters te ontwikkelen. De ontwikkeling van die masters is gaande. Het streven is de masters te starten in september 2024. Het gaat om de master Kwaliteit van de leefomgeving die zich richt op het opleiden van Urban innovators. Professionals die op een integrale manier kunnen bijdragen aan de ontwikkelen van de stad. De tweede master is Human Capital Innovation die zich richt op

het opleiden van professionals die zich bezighouden met vraagstukken rondom de arbeidsmarkt.

Aanbod voor leven lang leren en publieksprogrammering Urban Innovation levert een inhoudelijke en financiële bijdragen aan het publieksprogramma [Op de rand van de toekomst](#) en via inspiratiesessies aan netwerkpartners onder andere betrokken bij het fieldlab Almere Buiten. De manier waarop kennis en inspiratie vanuit Urban Innovation wordt aangeboden wordt momenteel verder ontwikkeld.

Onderzoek

Met de komst van een lector per 1 september 2022 is de ontwikkeling van het lectoraat echt van de grond gekomen. De lector spreekt naar verwachting rond de zomer de lectorale rede uit. De rede is het resultaat van de opbouw van de inhoud en de organisatie van het onderzoeksprogramma. Daarin zijn de onderstaande resultaten behaald. Vanaf 2023 zijn er 22 medewerkers betrokken bij het lectoraat. Het lectoraat heeft daarmee een omvang gekregen van 11 FTE. Er zijn onderzoekers aangetrokken vanuit de verschillende disciplines die passen bij het instituut (samenleving, duurzaamheid, innovatie en stedelijke ontwikkeling). In samenwerking met de VU zijn concrete afspraken gemaakt over samenwerking en er lopen gesprekken met de gemeente Almere, RIVM, UvA en de universiteit Twente. Ook de staf is versterkt met een communicatiemedewerker, programmamedewerker en een business developer om meerdere financiële bronnen aan te boren om de activiteiten te financieren.

Artist impression Kenniscampus stadshart, bron: TConceptT

Fieldlabs

In de eerder genoemde fieldlabs wordt door studenten en professionals een bijdrage geleverd aan een verschillende onderwerpen:

- Een modeshow door jongeren om hen te helpen een stem te geven.
- De ontwikkeling van sportvelden om gezond gedrag te bevorderen.
- Het verbeteren van gevaarlijke verkeerssituaties rond scholen.

Publicaties

Vanuit Urban Innovation is een bijdrage geleverd aan de essaybundel Flevoland 2050. Ook is een artikel gepubliceerd over de aanpak van Urban Innovation in vakblad Sozio. Er is eenco-promoter betrokken bij de promotie naar het verkleinen van gezondheidsverschillen en het bevorderen van een gezonde stedelijke omgeving. Daarnaast heeft de lector een bijdrage geleverd aan radio-uitzendingen en podcasts en zijn verschillende artikelen verschenen in PoortNieuws het magazine voor bewoners en ondernemers in Almere Poort.

Werkveld

Het netwerk van partners wordt continu uitgebreid.

Vooruitblik

In 2023 zal het onderzoeksprogramma worden gepresenteerd waarmee duidelijk zal worden hoe Urban Innovation op langere termijn een bijdrage zal leveren aan de ontwikkeling van de stad. Daarnaast zal de samenwerking met het werkveld worden geprofessionaliseerd. Dat betekent dat er concrete afspraken worden gemaakt over de bijdrage op inhoudelijk en/of financieel gebied. Op het gebied van onderwijs zal de focus liggen op het vinden van een vaste plek van het onderwijs in de curricula van verschillende opleidingen, het afmaken van de ontwikkeling van de masters en concreet vormgeven van aanbod voor professionals.

Spoor 1 – Funderend onderwijs, diverse verkenningen

Almere heeft de ambitie om de vijfde stad van Nederland te worden en door te groeien naar 350.000 inwoners. Daar hoort een volwaardig en volledig onderwijsaanbod bij. Het funderend onderwijs staat onder druk – in Nederland, en ook in Almere: een groeiend lerarentekort, de kwaliteit van onderwijs die onder druk staat en de problematiek van multiculturele gezinnen waar scholen mee te maken hebben.

Veel kansen en talenten van kinderen blijven onbenut; een aantal kinderen starten met een achterstand en halen deze niet meer in. Dit heeft negatieve invloed op de kennisinfrastructuur en daarmee op de aantrekkingskracht van Almere: er is onvoldoende perspectief voor toekomstige bedrijven en inwoners.

De beoogde groei van de stad maakt dat er meer nodig is dan reguliere ingrepen om een kwaliteitsslag te maken in het funderend onderwijs. Daarbij geldt dat deze ingrepen niet los gezien kunnen worden van de algehele ontwikkeling van onderwijs en kennis economie in de stad. Almere moet nu al bouwen aan de eigen aanwas van techniekstudenten die over 20 jaar in de stad nodig zijn.

Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de condities die nodig zijn om de gewenste ontwikkelrichting van het funderend onderwijs en daarmee de knelpunten aan te pakken. De innovatieve werkwijzen die hierbij worden ontwikkeld kunnen ook op landelijk niveau van betekenis zijn. Op basis van dat onderzoek maken Almere en OCW nadere afspraken over maatregelen om die condities te vervullen (bijvoorbeeld: ruimte in regelgeving, specifieke stimuleringsmaatregelen en waar nodig additionele financiering, aanvullend op de reguliere bekostiging).

Onderwijsvisie, samenwerking en samenhang

De Almeerse onderwijsvisie is namens de schoolbesturen in juni 2022 opgesteld en gedeeld. Hieruit voortkomend ontstaat het belang van een duurzame samenwerkingsrelatie tussen gemeente Almere en de Almeerse schoolbesturen. Dit partnerschap in strategie en activiteiten heeft in het derde en vierde kwartaal van 2022 geleid tot diver-

se overleggen gericht op allereerst overzicht, samenhang en samenwerking. In die samenwerking wordt in het eerste half jaar van 2023 de onderwijsvisie vertaald naar een uitvoeringsagenda. Parallel daaraan werkt het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Almere aan een nieuw 4-jarig ondersteuningsplan waarover Op Overeenstemming Gericht Overleg wordt gevoerd met de gemeente en het samenwerkingsverband.

Binnen spoor 1 wordt gewerkt aan overzicht en samenhang tussen de uitvoeringsagenda in relatie tot het coalitieakkoord en een aantal al bestaande beleidsdocumenten en portefeuilles binnen de afdeling Onderwijs. Dit om een vorm van consensus en regie te bereiken en eventuele overlap van initiatieven of lopende processen in beeld te krijgen. In het eerste kwartaal van 2023 zal een voorstel worden opgesteld om de netwerkvorming en de programmering van gemeente – onderwijs – jeugd(hulp) als sleutelproject vorm te geven: sleutelproject Onderwijsvisie, samenwerking en samenhang.

Doelstellingen

- Komen tot duurzame samenwerkingsrelatie tussen gemeente Almere en de schoolbesturen.
- Creëren van optimale samenhang tussen de nieuw op te stellen beleids- en uitvoeringsplannen van de gemeente en de schoolbesturen.

Resultaten en vervolg

- Een analyse die bijdraagt aan overzicht en samenhang tussen de verschillende beleids- en uitvoeringsplannen.

- Een overlegstructuur die passend is bij de gestelde doelen in de diverse beleids- en uitvoeringsplannen van de gemeente, onderwijs én jeugd(hulp).
- In het eerste kwartaal wordt gewerkt aan een voorstel om de netwerkvorming en programmering gemeente – onderwijs – jeugd(hulp) als sleutelproject vorm te geven.
- In de tweede helft van 2023 zijn de beleids- en uitvoeringsplannen optimaal op elkaar afgestemd.

Onderzoek inclusie en kansengelijkheid

In het derde kwartaal van 2022 hebben alle schoolbesturen én de partners rond jeugd zich aangesloten bij een consortium dat zich met penvoerder Windesheim hard gaat maken voor een onderzoeksplan naar inclusie en kansengelijkheid voor alle kinderen in Almere. Eventuele toekenning van de aangevraagde onderzoeksmiddelen wordt eind 2023 voorzien. Het is de bedoeling om gedurende 2023, mede vanuit Spoor 1, de energie en verbinding in het consortium op deze thema's vast te houden. In het eerste kwartaal van 2023 zal hiervoor een plan worden opgeleverd. Het is aannemelijk dat dit onderzoeksplan omgezet wordt naar een sleutelproject in 2023.

Doelstellingen

- Komen tot een onderzoekaanvraag die aansluit bij de ambities van het consortium.
- Alternatieven onderzoeken voor de financiering van de aanvraag.
- Opstellen van programmering die de energie en verbinding in het consortium op de thema's inclusie en kansengelijkheid vasthoudt.

Resultaten en vervolg

- Een werkgroep die in het eerste kwartaal wordt samengesteld uit leden van het consortium stellen de onderzoekaanvraag op.
- Alternatieve financieringen zijn in beeld en borgen de voortgang van de ambities van het consortium.

Pampus

In 2030 wordt gestart met de bouw van stadsdeel Pampus. Nu is het nog een groene vlakte met windmolens, maar in 2050 moet het een bruisend stadsdeel van Almere zijn, met 30.000 nieuwe woningen en 16.000 arbeidsplaatsen. Er zullen ook gezinnen komen wonen met kinderen. Deze kinderen moeten in Pampus naar school kunnen. In het vierde kwartaal van 2022 is een start gemaakt met een projectgroep onderwijs- en kinderopvanghuisvesting in Pampus als bouwsteen voor het masterplan binnen de werkagenda Pampus. Dit project wordt voor het zomerreces van 2023 afgerond.

Doelstellingen

- Het tijdig opleveren van de bouwsteen voor het masterplan Pampus.

Resultaten en vervolg

- In de werkagenda Pampus is deze bouwsteen van betekenis.
- Het partnerschap tussen gemeente, onderwijs en opvang is versterkt door de samenwerking binnen de projectgroep onderwijs- en kinderopvanghuisvesting in Pampus.
- De inzichten die zijn opgedaan hebben impact op de huisvestingsvraagstukken op kortere termijn.

Spoor 2 – Een leven lang ontwikkelen

Spoor 2 richt zich op 'een leven lang toegerust voor de arbeidsmarkt: investeren in de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (mbo en hbo)'.

Het eerste half jaar van 2022 is gebruikt voor een verdere verkenning binnen dit spoor. Er is een projectteam samengesteld bestaande uit collega's van de afdeling EOG, OSC en W&I van de gemeente Almere. Daarnaast is een verdere verkenning gedaan naar bestaande initiatieven om een Leven Lang Ontwikkelen (LLO) te stimuleren, zijn stakeholders in beeld gebracht en zijn twee projecten gestart om van daaruit te komen tot sleutelprojecten.

In de tweede helft van 2022 is bewust de keuze gemaakt om binnen de twee projecten te starten met een verdere analyse op de doelgroep(en) en gesprekken te voeren met interne en externe belanghebbenden. Daarnaast wordt er rondom techniekonderwijs een inventarisatie uitgevoerd om een scherper beeld te krijgen van de huidige situatie voordat vervolgstappen gedefinieerd worden.

Doelgroeponderzoek 'kwetsbare werkenden'

De werkgelegenheid in Almere is erg gevoelig voor economische schommelingen. Vooral de vele lager en middelbaar

opgeleiden lopen daarbij een risico. Bovendien zijn er in Almere veel flexibele arbeidskrachten. Er wordt weinig geïnvesteerd in het opbouwen van nieuwe kennis en vaardigheden, terwijl de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt daar juist om vragen. Daarnaast wordt in het algemeen gezien dat het aanbod op de arbeidsmarkt steeds minder aansluit op de veranderende vraag, er is sprake van een mismatch. Vanuit het Almeerse bedrijfsleven is dit een urgente vraag, gezien het aantal openstaande vacatures. Daarom maakt spoor 2 werk van een goed en toegankelijk aanbod voor een leven lang ontwikkelen en daarmee ook voor een betere aansluiting van de beroepsbevolking op de arbeidsmarkt.

Om hiermee aan de slag te kunnen gaan binnen sleutelprojecten zijn echter eerst betere inzichten nodig in de groep die van werk naar werk wordt geleid. Er bestaat een beeld en het is bekend dat de groep in Almere mogelijk oververtegenwoordigd is, maar echte inzichten ontbreken.

Dit komt doordat deze inwoners niet bekend zijn binnen de gemeente (zij hebben bijvoorbeeld geen bijstandsuitkering) en zij zullen zichzelf ook niet zo snel actief bij de gemeente (of haar partners) melden om begeleid te worden naar een volgende baan. Om de inzichten te verkrijgen is een doelgroeponderzoek opgezet.

Hierbij wordt niet gericht niet op de gehele beroepsbevolking van Almere, maar specifiek op de groep ‘kwetsbare werkenden’*. Dit is een groep waar nu weinig voor georganiseerd wordt, omdat zij zich min of meer wel redden en/of niet in beeld zijn. Zij lopen echter wel een groot risico om als het economisch minder voor de wind gaat of bij krimp binnen hun vakgebied of sector, in een andere positie te komen. Het gaat dus niet om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, in welke vorm dan ook, maar om inwoners die nu een baan hebben, maar in de toekomst mogelijk niet meer. Het onderzoek wordt uitgevoerd samen met de afdeling EZ van de gemeente Lelystad.

* voorlopige definitie ‘kwetsbare werkenden’: werkenden in een tijdelijk dienstverband, flexwerkers en/of werkenden in een baan of sector met een krimpverwachting (zoals administratieve functies op een mbo-niveau 2 en 3).

Doelstellingen:

Inzicht in de doelgroep vergroten en handvatten geven voor vervolg, waarbij voor het vervolg de volgende doelen zijn opgesteld:

- Het bieden van ontwikkelingskansen aan de inwoners van Almere.
- De mogelijkheid voor inwoners hun economische zelfstandigheid te behouden of te verbeteren door een duurzame (toekomstbestendige) en wendbare werkplek en/of arbeidsmarktpositie.
- Het versterken van het vestigingsklimaat van nieuwe en bestaande werkgevers door aanbod van de medewerkers met de passende kennis en vaardigheden (skills).
- Verlagen uitkeringslasten en inkomenswisselingen, met op termijn verlagen armoede en schulden.
- Het verminderen van de uitgaande pendel doordat inwoners werk kunnen vinden in hun eigen omgeving.

Resultaten en vervolg:

Het doelgroeponderzoek bestaat uit twee delen. Een kwantitatief gedeelte waarbij op basis van bestaande data doelgroepen cijfermatig in beeld gebracht worden en clusters van kwetsbare werkenden geïdentificeerd worden. Dit deel van het onderzoek is eind 2022 afgerond. Begin 2023 wordt gestart met het kwalitatieve deel van het onderzoek, waarbij de kwantitatieve resultaten verrijkt worden met behulp van diepte-interviews met mensen uit de doelgroep. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kunnen we gericht aan de slag met het definiëren van sleutelprojecten die effectiever zullen bijdragen aan de doelen van Spoor 2.

Inventarisatie doorlopende leerlijn techniek

Het aanbod op de arbeidsmarkt in Almere sluit steeds minder aan op de veranderende vraag vanuit het bedrijfsleven. Hoewel Almere hierin niet uniek is, wordt de mismatch

steeds groter. Ook als het gaat om techniek. Omdat Almere zich steeds meer zal gaan focussen op posities binnen het economisch profiel ‘Tech & Transitie’, zoals de energietransitie en circulaire bouw, is het van belang om hiermee aan de slag te gaan.

Het ecosysteem rondom techniek(onderwijs) in Almere is op dit moment onvoldoende ontwikkeld om de kloof tussen vraag en aanbod nu en in de toekomst te verkleinen. Een doorlopende leerlijn techniek wordt echter gezien als belangrijke randvoorwaarde binnen het ecosysteem ‘techniek’ in Almere. Voor alle leeftijden (‘van 0 tot 80’ – Leven Lang Ontwikkelen) en op alle niveaus. Maar ook gekoppeld aan regionale initiatieven en het bedrijfsleven. Er zijn in stad en regio verschillende initiatieven opgezet, maar deze sluiten nog onvoldoende op elkaar aan. Daarnaast zijn niet alle initiatieven goed in beeld, wat de aansluiting belemmert. Er is daarnaast geen gezamenlijke aanpak die de ontwikkeling van een doorlopende leerlijn techniek zou kunnen versterken.

Doelstellingen:

- Het in kaart brengen van de huidige onderwijskolom (regulier) techniekonderwijs, waarbij ook gekeken wordt naar in- en doorstroom.
- Het in kaart brengen van overige initiatieven rondom techniekonderwijs buiten het reguliere onderwijs, zowel lokaal als regionaal.
- Advies over te nemen vervolgstappen.

Resultaten en vervolg:

De uitkomsten van de inventarisatie en het advies zullen in 2023 gebruikt worden voor het vervolg van dit project en ook richting geven aan een mogelijk sleutelproject op een doorlopende leerlijn techniek.

Overig

Vanuit spoor 2 wordt in 2022, 2023 en 2024 een financiële bijdrage geleverd aan de RIF (Regionaal Investerings Fonds) aanvraag ‘Tekort in de zorg is onze zorg’. Dit is een samenwerking tussen het ROC van Amsterdam – Flevoland (MBO College Hilversum, MBO College Almere, MBO College Lelystad) met een groot aantal regionale zorgorganisaties, het voortgezet onderwijs, hbo, kennisinstellingen en zorgtechnologiebedrijven en is op 1 juni gestart voor de duur van vijf jaar. Ambities van dit RIF:

- Vergroten instroom (vmbo-mbo) en doorstroom (mbo-hbo).
- Ontwikkeling opleidingen en fieldlabs, modulair en flexibel onderwijs inclusief programma voor Leven Lang Ontwikkelen.
- Professionaliseren van documenten en werkbegeleiders.
- Practoraat en learning community voor structurele kennisontwikkeling, onderwijsvernieuwing en kennisdeling.

Vooruitblik

In de breedte van het speelveld Leven Lang Ontwikkelen worden naast de genoemde projecten ook gesprekken gevoerd en ontwikkelingen en initiatieven verkend waar samen opgetrokken zou kunnen worden. Dit gebeurt samen

met de verschillende afdelingen van de gemeente Almere en de programma's van Almere 2.0, maar ook met de gemeente Lelystad, provincie Flevoland, het RWF, de MRA, het lokale en regionale onderwijs en andere netwerken en partijen.

Spoor 3 – Versterken kennisinfrastructuur en triple helix

Uit het onderzoek blijkt ook dat er voor de economische ontwikkeling van Almere kansen liggen op het gebied van technologieën die nodig zijn om de transitie naar een duurzame energievoorziening en een circulaire economie te realiseren.

De regio herbergt veel (inter)nationaal toonaangevende MKB-bedrijven met potentie bij te dragen aan de transitie naar een duurzame energievoorziening en een circulaire economie. Het groeitempo van de bestaande bedrijven, en het aantrekken van nieuwe bedrijven in Almere, wordt op dit moment echter geremd door een aantal factoren:

- Het ontbreken van voldoende technisch geschoold talent op alle opleidingsniveaus.
- Een helder economisch profiel, waardoor er sprake is van beperkte samenwerking en netwerkvorming van bedrijven onderling, onderwijsinstellingen en overheidsinstellingen.

Doelstelling

De doelstelling van dit spoor is de ontwikkeling van nieuwe sleutelprojecten die bijdragen aan de bovenstaande opgave. Er is gewerkt aan de volgende opgaven:

- Aanscherpen van de inhoudelijke focus van de innovatieclusters in relatie tot het economisch profiel
- Haalbaarheidsonderzoek ontwikkeling van een innovatiedistrict
- Vinden van financieringsbronnen buiten het Fonds Verstedelijking Almere
- Op- en uitbouwen van een consortium als basis voor een sterke regionale triple helix.
- Identificeren van samenwerkingskansen voor de ontwikkeling van universitair onderwijs en onderzoek.

Resultaten

Vanuit dit spoor is een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een eerste concept van de regionale groeiagenda. Daarin is het profiel Tech & Transitie verder gespecificeerd in vier kansrijke clusters die aangescherpt en ontwikkeld kunnen worden: energieopslag en laden, biobased en circulair bouwen, stedelijke voedselvoorziening en smart mobility. Als voorbereiding voor het haalbaarheidsonderzoek naar de ontwikkeling van een innovatiedistrict zijn twee inspiratiebezoeken gebracht aan Leeuwarden en Vlissingen. De groep bestond uit beleidsmakers vanuit Almere en de Provincie Flevoland, vertegenwoordigers van ROC en van Windesheim. Deze bezoeken werkten netwerkversterkend en leverden informatie voor de ontwikkeling van het innovatiedistrict op. Op basis van de geleerde lessen zijn vier trajecten gestart gericht op de ontwikkeling van het innovatiedistrict:

- Haalbaarheidsonderzoek University College Almere opgeleverd december '22
- Ruimtelijke verkenning innovatiedistrict opgeleverd december '22
- Conceptuele verbeelding Innovatiecluster op te leveren februari '23
- Haalbaarheidsonderzoek Innovatiecluster op te leveren maart '23

Als voorbereiding op het BO MIRT van november 2022 is het Toekomst Vast Investeren Pakket (TVIP) opgeleverd waarin een onderdeel 'Versterking Kenniseconomie' met een pakket maatregelen van + € 150 miljoen. In vervolg hierop is in november 2022 een aanvraag gedaan voor een Regio Deal van € 80 miljoen.

Voor het op- en uitbouwen van een regionaal consortium zijn in 2022 diverse bijeenkomsten in verschillende samenstelling georganiseerd die voorbereiden op de ontwikkeling van een groeiagenda en de ontwikkeling van de triple helix. Er worden gesprekken gevoerd met regionale onderwijspartners, universiteiten in Nederland en koepelorganisaties om kansen voor het ontwikkelen van universitair onderwijs in Almere te identificeren.

Vooruitblik

In 2023 zullen de verschillende verkenningen en haalbaarheidsonderzoeken leiden tot verschillende opties voor de ontwikkeling van het innovatiedistrict. Uit deze opties zal een keuze gemaakt moeten worden waarbij antwoord wordt gegeven op de vraag: welke onderdelen van de ontwikkeling van een innovatiedistrict kunnen de ontwikkeling van stuwende werkgelegenheid komende jaren vergroten en zijn haalbaar. In 2023 zullen deze onderdelen tot ontwerp van concrete projecten komen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de Regio Deal. Op dit moment wordt gedacht aan: een campus voor MBO, HBO en WO gericht op het opleiden van talent voor de energietransitie, een innovatie-lab rond energieopslag en het lanceren van een marketingstrategie om de regio te profileren als regio voor Tech & Transitie om daarmee talent naar de regio te trekken. Het besef bestaat dat de ontwikkeling van een innovatiedistrict een langjarige ontwikkeling is die grotere investeringen vraagt dan de Regio Deal. In 2023 worden voorbereidingen getroffen op een interdepartementale aanvraag binnen het nationaal groeifonds.

Floriade Werkt!

Het economisch programma Floriade Werkt! met een omvang van € 2 miljoen loopt al een aantal jaren. Hierbij is in samenhang met de ontwikkeling van Flevo Campus het thema voedsel leidend gemaakt en is daarbinnen de nadruk gelegd op de ontwikkeling van korte voedselketens en op de eiwittransitie.

In 2017 is vanuit Floriade Werkt! de Vereniging Flevofood opgericht als korte keten initiatief, die inmiddels niet meer als start-up maar als scale-up kan worden beschouwd. Vanuit Floriade Werkt! is teeltbegeleiding georganiseerd en wordt met de boeren verkend hoe ook de volgende stappen in de keten van verwerking van de bonen tot tussen- en eindproducten en het naar de consumenten brengen van plantaardige producten ter hand kunnen worden genomen. Op de Floriade is samen met zeven provincies een eiwitkavel ingericht waar te zien was hoe soja, veldbonen, quinoa, lupine, bruine bonen en kikkererwten groeien. Op deze kavel zijn 14 B2B evenementen georganiseerd, mede door Bonifatuisspeld winnaar Herman Navis, waaronder de ondertekening door de minister van LNV en bijna 60 andere organisaties van de Green Deal Eiwitrijke Gewassen.

In Food Forum zijn beide aspecten korte keten en plantaardig door chef-kok Sharon de Miranda bijeen gebracht in het menu van de toekomst. Zij ontwikkelt innovatieve plantaardige gerechten met uitsluitend Flevolandse ingrediënten. Er is een bibliotheek gemaakt met 30 portretten

van Flevolandse ondernemers in de hele keten van agro&-food en die zijn in de aanloop naar en tijdens de Floriade getoond en worden ook nu nog gebruikt. Het project Floriade Werkt! is niet afgelopen nu de Floriade voorbij is. Het doel was om de Floriade te benutten als hefboom om onze kenniseconomie structureel te versterken. Dat gaat de komende jaren door.

In 2023 wordt resterend budget ingezet om een aantal projecten in de korte keten en de eiwittransitie voort te zetten en ook om met nieuwe coalities (Europese) subsidieaanvragen te ontwikkelen. De eerste gehonoreerde subsidies zijn al binnen, waaronder het Europese Horizon korte keten project EU4ADVICE, waaraan 21 organisaties uit 14 Europese landen deelnemen en waarin Almere als living lab dienst gaat doen. Ook voor het project Korte Ketten in de Catering is subsidie ontvangen. Binnen de Green Deal Eiwitrijke Gewassen is een aantal op de consumenten gerichte activiteiten benoemd die heel goed passen bij de verdere ontwikkeling van de Flevo Campus.

Financiën

Leer- en werkomgeving	Begroting 2022	Gerealiseerd	Verschil
Proceskosten programmalijn 2	273	281	-8
Floriade Werkt	656	427	229
Flevo Campus	2.844	2.292	553
Internationale campus	1.233	1.232	1
Kenniscampus Stadshart	480	480	0
ICT Tribe Almere (voorheen MBO ICT Field Lab)	574	230	344
Spoor 1 - Funderend onderwijs: diverse verkenningen	25	0	25
Spoor 2 - Een leven lang ontwikkelen	70	47	23
Spoor 3 - Versterken kennisinfrastructuur en triple helix	293	224	69
Totaal	6.447	5.212	1.235

Bedragen € x 1.000

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Floriade Werkt

In de begroting 2022 waren vrijwel alle nog beschikbare middelen voor Floriade Werkt in dat jaar geraamd. Van de geraamde € 0,65 miljoen is afgerond € 0,23 miljoen nog niet besteed. Het project Floriade Werkt! is echter niet afgelopen nu de Floriade voorbij is. Het doel was om de Floriade te benutten als hefboom om onze kenniseconomie structureel te versterken. Dat gaat de komende jaren door. In 2023 wordt het resterend budget ingezet om een aantal projecten in de korte keten en de eiwittransitie voort te zetten en ook om met nieuwe coalities (Europese) subsidieaanvragen te ontwikkelen.

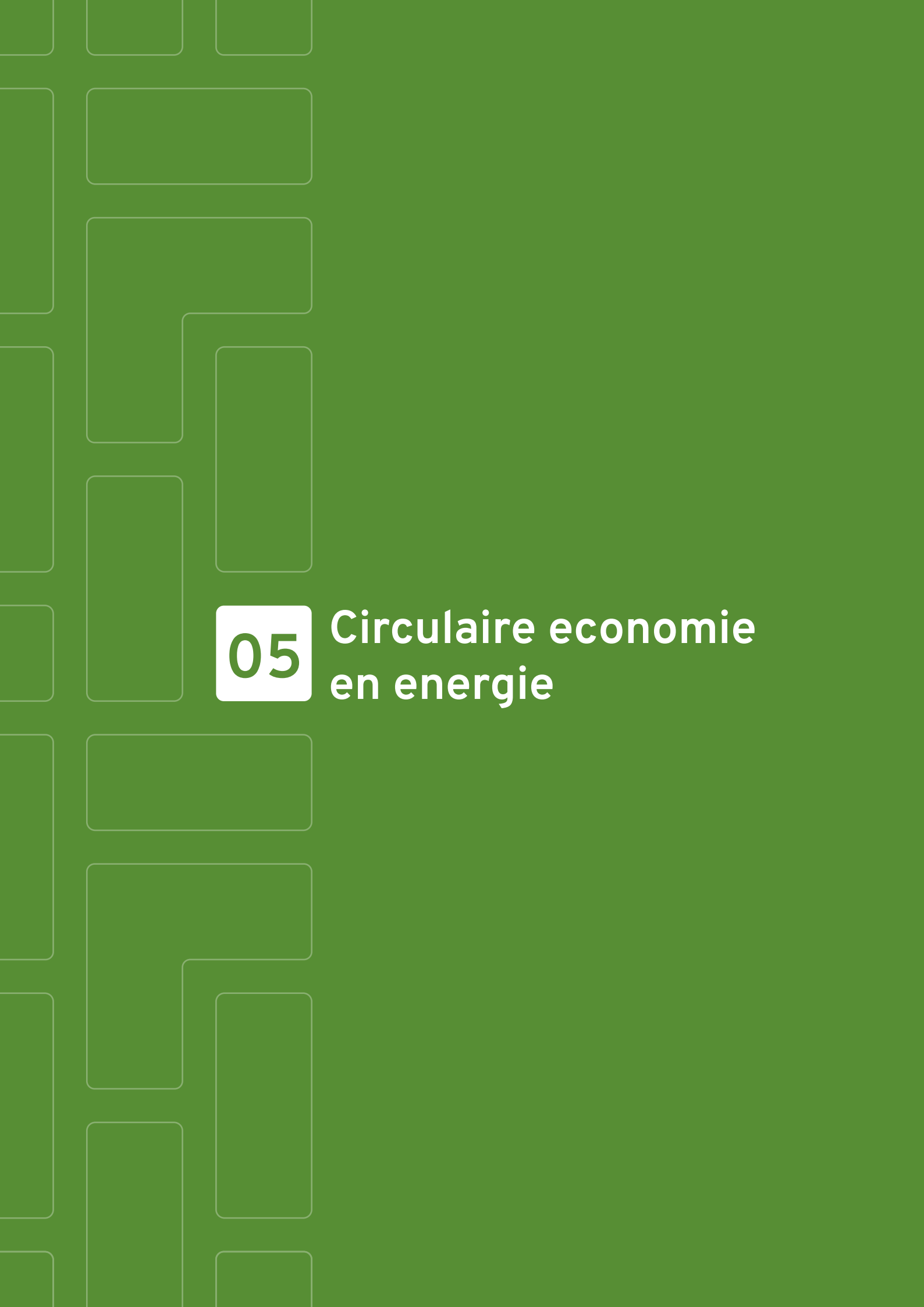
Flevo Campus

Flevo Campus

Over 2022 is er sprake van een onderbesteding van € 0,5 miljoen. De huidige onduidelijkheid over de fysieke locaties van de Flevo Campus na de Floriade en de logistieke beperkingen die de Floriade zelf meebrachten maakten dat op de onderdelen fysiek (vestigingen), ondernemen (low food labs, voedsel innovatie hub) en opleiden (o.a. chefopleiding) vertraging in de uitgaven is ontstaan. Nu de Floriade is afgelopen en er een hoofdkwartier is kan de campusvorming met de vele activiteiten hiervoor verder opgepakt worden.

ICT Tribe Almere (voorheen: MBO ICT Field Lab)

In de (bijgestelde) raming voor 2022 was er rekening mee gehouden dat de ICT Tribe Almere als entiteit nog in de laatste maanden van dat jaar zou starten. Dit is niet gerealiseerd, onder meer door de discussie over de hoogte van de huurprijs (hierover is na arbitrage door een onafhankelijke makelaar/taxateur eind 2022 overeenstemming bereikt). Daarnaast was er een vertraging van de verbouwing. Dit heeft geleid tot een onderbesteding van €0,34 miljoen op de FVA-middelen. Dit bedrag wordt doorgeschoven naar 2023.

05

Circulaire economie en energie

Bron: Maarten Feenstra

Circulaire economie en energie

De grote gevolgen van klimaatverandering voor de samenleving zorgt voor een groeiende druk op verandering in hoe we dingen doen. Fossiele brandstoffen raken op en grondstoffen worden steeds schaarser. Het is daarom van belang dat we onze energie duurzamer gaan opwekken en ons gebruik van grondstoffen anders gaan inrichten.

Circulaire economie en duurzame energie zijn bronnen van innovatie en economische kansen. Provincie Flevoland en gemeente Almere willen dat laten zien door in te zetten op deze economische kansen. Hiermee wordt bijgedragen aan de overstap op duurzame energie en benutten we grondstoffen beter. Zo wordt ook bijgedragen aan de doelstellingen om in 2030 primair grondstoffengebruik met 50% terug te dringen en CO₂ uitstoot met 49%. Binnen het sleutelproject Circulaire Economie wordt door verschillende deelprojecten gewerkt aan circulaire economie in Almere. Zo wordt gewerkt aan het najagen en aantrekken van circulaire bedrijvigheid met het project Citylab. Ook werkt het sleutelproject aan kennisontwikkeling en kennisdeling met het Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE) en het lectoraat Innovatie en Groenstedelijke ruimte bij Aeres Hogeschool. Er wordt ingezet op het

terugbrengen van grondstofstromen in de lokale kringloop met projecten als het Grondstoffen-depot en het Circulair Ambachtscentrum Almere en er wordt gewerkt aan het verduurzamen van het stedelijk voedselsysteem.

Binnen het sleutelproject Duurzame Energie wordt naast duurzame opwekking van energie ook ingezet op energiebesparing. Hierdoor kunnen bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties voor hernieuwbare energieprojecten financiering aanvragen in de vorm van een lening via het Energiefonds. Ook worden opties onderzocht voor het aanboren van ultradiepe aardwarmte in Almere om daarmee het warmtenet te verduurzamen. Door project Balanceren Energienet wordt door verschillende pilots gezocht hoe betere afstemming van vraag en aanbod van energie te creëren is, om de druk op energiedragers te ontlasten.

City Lab Stedelijke grondstoffen

Het Citylab is een gecontroleerde regelluwe testomgeving voor nieuwe economische activiteiten rond het opwaarderen van reststromen. Met het Citylab heeft gemeente Almere de ambitie nieuwe circulaire bedrijven aan te trekken en huidige circulaire bedrijfsactiviteiten te stimuleren door het bieden van een aantrekkelijk vestigingsklimaat gericht op de circulaire economie en een opvolgmilieu voor de bedrijven in het Upcyclecentrum.

Doelstellingen

- Almere ontwikkelen naar een living lab.
- Aantrekken van nieuwe circulaire bedrijven.
- Creëren van nieuwe arbeidsplaatsen, ook voor mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt.
- Transformatie van het bedrijventerrein De Steiger tot Hub voor circulaire bedrijvigheid met een actieve bedrijfskring en een bijpassende uitstraling; een schoolvoorbeeld van circulariteit.
- Almere als stad zonder afval.
- Het lokaal gebruiken, toepassen, verwerken en/of opwaarderen van de gemeentelijke reststromen.

Resultaten

Stimuleringsfonds

In 2022 is het stimuleringsfonds afgerond. In totaal zijn 11 co-financieringen uitgegeven en 12 circulaire scans. Dit is lager dan aanvankelijk gedacht. Daarop is een analyse uitgevoerd en lessons learned zijn opgesteld.

Pilot grondstoffenhub

Met de pilot grondstoffenhub wordt er gewerkt aan het beschikbaar stellen van de grondstofstromen uit het Upcyclecentrum aan ondernemers op de Steiger. Deze pilot dient als basis voor de ontwikkeling van het Circulair Ambachtscentrum Almere dat onderdeel uitmaakt van het project stedelijke grondstofstromen. Bij de start van de pilot werden de stromen A-hout en textiel uitgegeven. Ondertussen is hier ook B-hout aan toegevoegd, omdat hier veel vraag naar was. Voor deze pilot hebben we een nauwe samenwerking opgestart met de omgevingsdienst Flevoland. Er wordt nu gekeken naar het vervolg van de pilot.

Gebiedsvisie De Steiger

Met de afdelingen Stedelijk beleid en Economische ontwikkeling is er gewerkt aan de gebiedsvisie voor de Steiger. In deze visie is gekeken naar hoe de vestiging van circulaire bedrijven op de Steiger zo aantrekkelijk mogelijk kan worden gemaakt. Deze visie is naar verwachting in 2023 klaar.

Circulaire hub (Circuloco 2.0)

Voor de realisatie van een circulaire hub op de Steiger is een stuk grond aangekocht op de Steiger 66. Samen met een lokale projectontwikkelaar is er gekeken hoe dit stuk grond kan worden ingericht. Het idee is om van de materialen uit verschillende paviljoens van de Floriade een nieuw gebouw te ontwerpen, waaronder het Duitsland paviljoen. Dit in combinatie met Circuloco, het circulaire paviljoen op Floriade door ondernemers van de Steiger. Dit betekent dat pas na de Floriade met de bouw kan worden gestart, en dat het gebouw waarschijnlijk in de eerste helft van 2024 gereed zal zijn. Het bouwteam van Circuloco heeft ook de ambitie uitgesproken om betrokken te zijn bij de realisatie van de circulaire hub. Daarmee staat er al een stevig consortium voor de realisatie van de hub.

Circuloco

Circuloco 1.0 is gerealiseerd op de Floriade. Circuloco is een platform waar circulariteit als vanzelfsprekend wordt gezien. Tijdens de Floriade is Circuloco dagelijks open geweest en heeft het veel bezoekers mogen verwelkomen.

Steiger Festival

Ook in 2022 is er weer een Steiger Festival georganiseerd. Het festival is gericht op het onder de aandacht brengen van circulair ondernemen en circulaire producten. Op 7, 8 en 9 oktober 2022 heeft het Steiger Festival plaatsgevonden. Hierbij waren er vele verschillende activiteiten zoals een circulaire producten markt, food market, een mode-show en de bekendmaking van de winnaar van de competitie Upcycle City. Er waren zo'n 2.000 bezoekers aanwezig.

Vooruitblik

In eerste instantie zou 2022 het laatste jaar van het Citylab als project zijn. Echter is er i.v.m. de realisatie van de Circulaire Hub voor gekozen het project te verlengen tot en met 2023. De overige activiteiten worden wel afgerond. Veel van de activiteiten welke vanuit Citylab werden georganiseerd zullen landen in verschillende afdelingen van de gemeente.

Circulair ambachtscentrum

Voor de ontwikkeling van het Circulair Ambachtscentrum wordt aangesloten bij de pilot Grondstoffenhub voor ondernemers (zie CityLab), en het Upcyclecentrum van Stadsreiniging. Daarbij worden er gesprekken gevoerd met mogelijke samenwerkingspartners, en wordt onderzocht op welke wijze de logistiek rondom het Upcyclecentrum het beste kan worden georganiseerd. Uitgangspunt daarbij is dat in de samenwerkingsketen met partners producten eerst worden gebracht naar (kringloop)bedrijven die ze upcyclen, repareren en hergebruiken. Pas als er echt niets meer mee gedaan kan worden, worden ze aan Stadsreiniging aangeboden.

Bron: Maarten Feenstra

Competitie Upcycle City 2.0

Vanwege het grote succes van de eerste Upcycle City Competitie hebben we in 2021 gewerkt aan de voorbereidingen voor de Upcycle City Competitie 2.0. Hiervoor werd een marktverkenning uitgevoerd voor het definiëren van de focus van de competitie binnen het thema circulaire leefomgeving.

Dit heeft geresulteerd in twee prijswinnende inzendingen; de combinatie Koopmans bouw-de Alliantie en Pop-up-Ally. Beide richten zich op het CO2-neutraal verdichten van de stad met optopconcepten. Pop-up-Ally koppelt daar ook de oprichting van een bouwwerf aan die ook als circulaire materialen hub kan dienen.

Stedelijke Grondstofstromen

Om het beheer van de openbare ruimte circulair te maken is een opslaglocatie nodig om materialen tijdelijk op te kunnen slaan en waar nodig te bewerken (upcyclen, refurbishen, reparatie).

Deels gebeurt dat in tijdelijke projectdepots in de stad, maar soms is daar geen ruimte of moeten materialen langer worden opgeslagen dan de duur van het project om op een andere plek her te gebruiken.

Om dat te faciliteren wordt gewerkt aan de realisatie van een grondstoffendepot, aanpassing van de beheerprocessen om hergebruik tussen projecten mogelijk te maken en een digitale marktplaats. Doelstelling is om klein te starten (speeltoestellen, elementenverhardingen, hout) en van daaruit uit te breiden naar andere materialen en samenwerking in de regio.

Doelstellingen

- Uitvoeringsprogramma afronden (start met speeltoestellen, elementenverharding en hout)
- Bestuurlijke besluitvorming over de realisatie
- Voorbereiding van de exploitatie en inrichting van de locatie

Resultaten

De eerste twee acties zijn uitgevoerd. Daarbij bleek dat het vinden van een geschikte locatie niet eenvoudig was. Daarom is besloten om op de Vaart samen te gaan werken met Stadsreiniging: een combinatie van overslag en opslag van

Stadsreiniging en het Grondstoffendepot. Deze combinatie maakte het vinden van een geschikte locatie mogelijk met flexibiliteit naar de toekomst, maar zorgde ook voor een afhankelijkheid van de voortgang van de planvorming en besluitvorming van Stadsreiniging. Dit, en de benodigde procedures heeft geleid tot vertraging. Parallel aan het traject met Stadsreiniging is met Staatsbosbeheer onderzocht of het houtdeel in een samenwerking een plek kan krijgen op Braambergen.

Vooruitblik

Begin 2023 vindt besluitvorming bij Stadsreiniging plaats. Daarna worden de gezamenlijke plannen uitgewerkt en worden de aankoop van de kavel en de benodigde ruimtelijke procedures in gang gezet voor realisatie van het Grondstoffendepot. Parallel aan de fysieke realisatie van het depot gaat een kwartiermaker aan de slag met het inbedden van het depot in de beheerprocessen en met realisatie van een digitale marktplaats. Met Staatsbosbeheer worden de gezamenlijke plannen voor een houtzagerij / houtbewerkingslocatie op Braambergen uitgewerkt. Halverwege 2023 wordt een definitief besluit verwacht over het loskoppelen van het hout-deel van het fysieke depot op de Vaart. De verwachting is dat vanwege de benodigde procedures, de exploitatie van het fysieke depot nog niet in 2024 kan starten. Er wordt onderzocht of er een tijdelijk depot mogelijk is op Braambergen.

PRICE

De circulaire ambitie heeft meer nodig dan pilots en intentievolle experimenten op kleine schaal. Om de noodzakelijke circulaire transitie te bevorderen, heeft het ook innovatie op ‘het systeem’ nodig. Dit vraagt een integrale en bredere benadering – een actieve samenwerking binnen de Triple-Helix (Ondernemers, Overheid & Onderwijs), aangevuld met Onderzoek & de Maatschappij.

Een aanpak waar vanuit het ontwerp de waardeketens zijn gekoppeld en een waarde-cirkel worden; een nieuwe aanpak met vanzelfsprekend andere verdien- en business-modellen. Er is behoefte aan een plek waar kennis wordt ontwikkeld en gedeeld, waar een actieve overheid samenwerkt met een ambitieus bedrijfsleven en een vooruitstrevend onderwijsveld. Voor het versnellen van deze transitie zijn inspirerende innovaties, voorbeelden en voortdurende kennis- en competentieontwikkeling benodigd. Een plek waar positief wenkend perspectief wordt gegeven: waar je kan zien wat nu al kan, waar je samen innoveert naar wat morgen mogelijk is en alle stakeholders kunnen bijdragen aan de circulaire economie. Dit is het Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE).

PRICE is het circulaire Actielab voor Flevolandse denkers & doeners. Ondernemers, studenten, docenten, bewoners en overheid – al deze mensen worden samen gebracht om de nieuwe economie werkelijkheid te maken. Dit doet PRICE door middel van Challenges – concrete vraagstukken die met inbreng van actuele circulaire kennis & kunde de verschillende partijen samen laat co-creëren en innoveren om zo sneller tot een daadwerkelijke circulaire economie te komen. Daarbij is de focus op circulaire bouw en leefomgeving – en het in de praktijk brengen van kennis & kunde van gekwalificeerde professionals voor de arbeidsmarkt van nu en in de toekomst. In nauwe samenwerking met de 3 onderwijsinstellingen (Windesheim; Aeres; ROC Flevoland) voert PRICE opleidingen en onderzoek met nieuwste inzichten. Mede hierdoor wordt het aantal mbo- en hbo-studenten vergroot dat kennis en competenties verwerft rondom het thema waarbij de circulaire economie integraal wordt benaderd.

De ambitie is om in 2025 een (inter)nationaal toonaangevend ACTIELab te zijn – en bij te dragen aan Flevoland als koploper op het gebied van circulariteit in 2030.

PRICE heeft in 2022 concreet gewerkt aan de volgende doelstellingen:

1. Tien Challenges die goed lopen en de kracht van PRICE laten zien en bijdragen aan systeem bevorderende innovatie.
2. De circulaire economie verankeren in het Onderwijs: PRICE wordt onderdeel van het curriculum van de Flevolandse MBO en HBO.
3. Een continue programmering o.a. op de Floriade (Circulo Paviljoen; Internationaal congres).
4. Het bestaansrecht van PRICE als regionale CE Hub en haar positie (inter)nationaal uitbouwen.

5. De PRICE positie consolideren als zijnde de verbinder tussen de O's in (met onafhankelijke stem).
6. PRICE krijgt een formele rol in het Flevoland Ecosysteem.
7. Besluit over PRICE locatie(s): Een basecamp en ook aanzet tot satelliet locaties.

Bron: Maarten Feenstra

Resultaten

PRICE kijkt terug op een enerverend, inspirerend en mooi jaar. Beginnend met de Almere nieuwjaarsborrel, waar CE het thema was en PRICE een actieve dialoog tussen de sprekers modereerde. Begin februari was er de jaarlijkse nationale Week van Circulaire Economie (7-11 feb 2022): PRICE opende deze week de deuren van haar pop-up HUB met het PRICE Dialoog Diner, waarbij een mooi gezelschap vanuit Onderwijs & Overheid, samen met wethouders & Ge-deputeerden doordachten hoe actiever samen te werken ten aanzien van Circulaire Economie. De PRICE Hub – op De Diagonaal in Almere – is vervolgens uitgegroeid tot een activerende plek waar we als PRICE team samenkomen, workshops & events houden; dagelijks mensen binnenlopen om onder andere de PRICE EXPO te bezoeken – een expositie van duurzame, circulaire bouwmaterialen.

Bron: Maarten Feenstra

Vanaf april is PRICE actief op de Floriade geweest. De Floriade is een prachtig moment geweest dat veel duurzame en circulaire innovatie heeft laten zien. Zowel tijdens de opbouw van de Floriade en tijdens de expo, als ook na afloop heeft PRICE vraagstukken en uitdagingen opgezocht en geïnitieerd om de circulaire economie uit te dragen en tegelijk ook op verder te innoveren. Een aantal concrete voorbeelden van deze bijdragen zijn:

- Opbouw Floriade paviljoen Circuloco - inbreng innovatieve circulaire bouwpartij; positief samenwerkingscontract - een meerpartijen contract, waarbij door alle betrokkenen gezamenlijk de bouw-ambitie centraal staat en ook gezamenlijk naar oplossingen wordt gezocht (versus huidige transactionele 1-op-1 contracten); studenten vraagstukken en onderwijsopdrachten; en na afloop van de Floriade behoud van het paviljoen;
- PRICE programmering op de Floriade - waar wekelijks inspiratiesessies en events waren, o.a. op Circulair Bouwen; Natuur Inclusief Bouwen; Challenge Markten; Circulair Talent congres met o.a. Leren voor Morgen; Growing Green Cities symposium; etc;
- Na afloop het Floriade Demontagelab - met de events Ally Bloeit Verder (= het 'oogsten' van al het groen dat niet bewaard op de Floriade kan blijven; ruim 130.000 planten met vrijwilligers en een uitdeel-weekend voor de bewoners van Almere op 15 & 16 oktober) en Ally Bouwt Verder (= het 'oogsten' van 10 paviljoens voor opnieuw hergebruik en herplaatsing na afloop, waaronder de paviljoens van Amsterdam-Almere; Duitsland; Wolunie; Japan en een aantal kleinere paviljoens; als ook het creëren van opslag-capaciteit op Braambergen om de materialen goed te behouden tot wedergebruik)

Gedurende het jaar hebben we onze actieve band verder versterkt met onze maandelijkse Klankbordgroep Onderwijs (Windesheim; ROC Flevoland; Aeres) en maandelijkse Klankbordgroep Overheid (Provincie Flevoland; Gemeente Almere) – en met meerdere lokale ondernemers die betrokken zijn bij de Challenges. Door de bovengenoemde bijdragen tijdens en na de Floriade heeft PRICE zich als organisatie verder op de kaart gezet. Ten aanzien van de formele rol in het innovatie ecosysteem werken we actief mee aan de Growing Green Cities groeiagenda. Alleen het

uitwerken van een Circulaire Academie is nog niet zo ver als gedacht – er wordt nu nauw gewerkt met ROC Flevoland en Windesheim om dat voor komend jaar verder te bestendigen.

Het laatste kwartaal had PRICE de focus op goed borgen van alle kennis & kunde die dit jaar zijn opgedaan en het versterken van onze interne organisatie. Om de ambitieuze doelstellingen voor 2023 te kunnen waarmaken is aanvullende capaciteit, kennis en kunde nodig. Het team is van 1,6 Fte naar een kleine 4 Fte gegroeid. Op die manier is ervoor gezorgd dat er een solide start gemaakt kan worden in 2023. Ook zijn er stappen gezet met betrekking tot basiscamp, en is de sleutel ontvangen van Haddock waar het Actielab in 2023 verder kan ontwikkelen.

Vooruitblik

In 2023 wordt verder gewerkt aan het bestendigen van PRICE als circulaire hub in de provincie. PRICE continueert haar actieve bijdragen aan het innovatie-ecosysteem van Flevoland. In 2023 wordt de innovatie geborgd van de lopende challenges, waarbij een deel ook wordt gecontinueerd omdat ze bijdragen aan de gewenste systemische circulaire innovatie (o.a. Circuloco; fiscale vergroening; EXPO bouwmaterialen). Daarnaast wordt ook een aanpak gelanceerd om 10+ nieuwe challenges te organiseren.

Hierbij wordt opnieuw actief samengewerkt met de verschillende partners. Ook wordt de samenwerking met de onderwijsinstellingen verder geconsolideerd en challenge-based onderwijs gaat ontwikkeld worden als onderdeel van het Flevolandse MBO en HBO. Daarnaast zal de focus liggen op het realiseren van een Circulaire Academie – dat als doelstelling heeft om laagdrempelig circulaire kennis & kunde te gaan ontsluiten.

Het streven is in 2023 opnieuw naar een actieve programmering aan te bieden, die ten dienste staat van het verder uitdragen van de circulaire economie en de lopende challenges. Hier wordt meteen een actieve start in gemaakt met de Week van de CE begin februari.

Net als in 2022 wordt aankomend jaar hard gewerkt aan het op de kaart zetten van PRICE als dé regionale hub ten aanzien van aanjagen; ontwikkelen en valoriseren van Circulaire Innovatie. Belangrijk hierin is het ontwikkelen van het terrein rondom de Haddock en het realiseren van een Actielab op dit terrein om zo de zichtbaarheid in het ecosysteem te vergroten.

Stedelijk voedselsysteem

Almere staat voor een forse verstedelijkingsopgave en kent een hard groeiend aantal inwoners. De vraag naar voedsel gaat daarmee in de komende jaren enorm toenemen.

Bron: Maarten Feenstra

Tussen aan de ene kant de metropool regio Amsterdam, en aan de andere kant het grootschalige landbouwareaal van de Flevopolder, neemt Almere een unieke positie in. Door stadslandbouw op grote schaal te introduceren en lokale voedselinitiatieven te omarmen, werkt Almere aan een betere verbinding tussen afzet, productie en kennis.

In 2021 is in Almere de Voedselstrategie vastgesteld. Voedsel is een essentieel onderdeel van ieders leven, maar het is ook ruim bekend dat het dominante voedselsysteem leidt tot verschillende maatschappelijke problemen. Met deze voedselstrategie sluit Almere aan bij de beweging in de stad en de regio om ketens te verkorten, vers en gezond voedsel beter bereikbaar te maken, het voedselsysteem te verduurzamen en Flevolandse producten te omarmen.

Doelstellingen

- Almere staat voor gezonde keuzemogelijkheden
- Almere staat voor een duurzame voedsleconomie
- Almere staat voor trots op de mooie, lokale en regionale producten en initiatieven

Resultaten

2022 stond in het teken van de Floriade. Voedsel was één van de centrale thema's van de Floriade. Dit was terug te zien in o.a. het paviljoen over stadslandbouw van Oosterwold, in het voedselbos en de agroforestry op Utopia-eiland, in de schooltuin en op de Flevo Campus. Het Almeerse voedsellandschap is rijker geworden met al deze initiatieven. De fysieke Flevo Campus is na de Floriade ook op het terrein geland, samen met de Aeres hogeschool en het Food Forum vormen zij de start voor een voedsel-innovatiehub. Daarnaast was de Floriade een ontmoetings- en inspiratieplek voor netwerken. In 2022 zijn delegaties van

uit Europese projecten als URBACT-NEXTAgri, Food Wave, FoodTrails, Eurocities en Milan Urban Food Policy Pact op de Floriade ontvangen. Deze ontmoetingen hebben bijgedragen aan het op de kaart zetten van Almere en de Flevo Campus.

In andere delen van de stad zijn ook verschillende projecten opgezet. In het centrum is het project Groene Gezonde Loper verder uitgevoerd. Verschillende horecaondernemers hebben in het afgelopen jaar workshops gekregen over duurzame en gezonde voeding en een Groen en Gezond gerecht op hun kaart gezet. In Almere Buiten wordt in 2023 een pilot gelanceerd met Almeerse voedselproducenten op de weekmarkt. Doel van deze pilot is de drempel voor de weekmarkt voor deze doelgroep te verlagen en de weekmarkt een boost te geven. In 2022 zijn enkele bijeenkomsten met producenten georganiseerd om de pilot vorm te geven. Ook zijn de projecten Eettuintjes en de Kinderstreekmarkt verder uitgerold in 2022. Zo zijn een aantal huishoudens met een vierkante meter eetbare plantjes in hun tuin vergroend en zijn er twee kinderstreekmarkten georganiseerd, waarbij kinderen een educatieprogramma hebben gevolgd over het proces van zaadje tot oogsten tot markt.

Vooruitblik

- Ontwikkeling van een 'Centrum voor Stadslandbouw' in Oosterwold. Het voormalige Floriadepaviljoen van Japan wordt opnieuw opgebouwd in Oosterwold en krijgt daar een bestemming voor ontmoeting en verwerking en distributie van stadslandbouwproducten.
- Het voedsel-ondernemersklimaat stimuleren i.s.m. de Flevo Campus, provincie en Horizon. Verbeteren relatie Oosterwold en de Buitenvaart met de Flevo Campus en de stad.

- Samen met Flevo Campus wordt gewerkt aan de Voedsel Innovatie Hub voor stedelijke voedselvraagstukken, o.a. voedselverspilling, eetgedrag en logistiek.
- Het project 'Groene en Gezonde Loper' wordt afgerond middels korte interviews met de deelnemers.
- Onderzocht wordt in welke vorm de projecten Eetuintjes en Kinderstreekmarkt een vervolg kunnen krijgen en/of verzelfstandigen.
- Verkennen van mogelijkheden voor de lancering van de 'Baby Groente Tas', een initiatief waarbij ouders bij de geboorte van hun eerste kind een tas met (lokale) groenten en instructies voor gezonde babymaaltijden ontvangen.
- In samenwerking met DuurzaamDoor, Stad & Natuur en de GGD wordt ingezet op voedseleducatie o.a. door schooltuinen, boerderijeducatie en challenges op scholen. De schooltuin op de Floriade wordt in gebruik genomen. In Oosterveld is, i.s.m. het projectbureau Oosterveld en een school, de ontwikkeling van een XL-schooltuin aan het verkennen.
- Vanuit het subsidieproject Food Wave worden samen met o.a. de Flevo Campus verschillende activiteiten georganiseerd om jongeren te activeren en enthousiasmeren voor thema's als klimaatbewustzijn en duurzame voedselconsumptie.
- Verrijken van het voedsellandschap met verkenningen naar: o.a. voedselmuseum, nieuwe marktvormen, drijvende voedselilanden, wildplukken, moestuinen, ontwikkeling 2e fase Oosterveld, gebiedsontwikkeling Pampus en Almere Centraal.
- Voortzetten van diverse evenementen en festivals rond voedsel, o.a. Dutch Food Week.
- Ook wordt gewerkt in diverse netwerken o.a.:
 - Regionaal: Voedsel Verbindt, DuurzaamDoor;
 - Landelijk: City Deal 'Gezonde en Duurzaam Voedselomgeving';
 - Internationaal: Milan Urban Food Policy Pact, Food Wave, Ellen MacArthur Foundation.

Lectoraat 'Innovatie & Groenstedelijke ruimte'

Het lectoraat Innovatie & Groenstedelijke Ruimte aan Aeres Hogeschool Almere is opgericht in samenwerking met de gemeente Almere en de provincie Flevoland om met specifieke expertise en kennisontwikkeling op het gebied van klimaatmitigatie (via o.a. biobased bouwen), klimaatadaptatie en biodiversiteitsherstel bij te dragen aan de aanpak van urgente grootstedelijke vraagstukken.

In het lectoraatsplan worden de lectoraatsthema's uiteengezet (zie lectoraatsplan: Spanjar, 2021, p.15):

Doelstellingen

- Klimaatmitigatie door de transitie naar biobased economie met kennis te versnellen.
- Klimaatadaptatie om onze steden ruimtelijk voor te bereiden op een veranderend klimaat. Almere staat trots voor de mooie, lokale en regionale producten en initiatieven.
- Biodiversiteitsherstel door het concept rewilding cities te operationaliseren.

Resultaten

Lectoraat 'Innovatie & Groenstedelijke ruimte' is betrokken bij het project Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving dat wordt uitgevoerd in het kader van het project Groene en Gezonde Leefomgeving van de programmalijs Groene en Waterrijke identiteit. In 2022 is klimaat- en gebruikersonderzoek verricht als onderdeel van nulmetingen voor de verschillende interventielocaties.

Het lectoraat heeft met gemeente en Floriade kennisprogramma een Floriade Challenge met masterclasses voor studenten en young professionals uitgevoerd en innovatieve

groene ideeën gebundeld in een publicatie en eindpresentaties voor o.a. minister Christianne van der Wal-Zeggelink tot resultaat.

Het NWA-project Rewilding Stepping Stones voor natuurontwikkeling in Almere centrum is afgerond begin 2022. Sia-project Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling een samenwerking van vier hogescholen en een consortium aan praktijkpartners zoals gemeente Almere en provincie Flevoland is in april 2022 gestart. Het lectoraat is penvoerder van het tweejarige project en verloopt volgens planning.

De subsidie van het Europese Interreg North Sea project Biodiverse Cities is in september 2022 toegekend en inmiddels gestart. Het lectoraat werkt komende vier jaar intensief met EU-steden als Hamburg, Aarhus en Växjö samen om met kennisontwikkeling de stedelijke biodiversiteit te versterken. Het lectoraat is ook één van de trekkers van de nieuwe minor Sustainable Urban Regions gericht op de drie lectoraatsthema's. In 2022 heeft het lectoraat diverse bijeenkomsten mede georganiseerd zoals Groene Gezonde Stadsontwikkeling symposium, Stadsecologen jaardag 2022 en diverse presentaties gegeven. Ook werkt het lectoraat veel mee aan rapportages en interviews zoals van Omroep Flevoland, EenVandaag en Noordhollands Dagblad.

Vooruitblik

Onderzoeksprojecten Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving, Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling en Biodiverse Cities lopen ook in 2023 door. Tevens wordt er gewerkt aan een aantal nieuwe onderzoeksvoorstellen zoals een Kiem-aanvraag samen met Windesheim en Groeifondsaanvraag Toekomstbestendige Leefomgeving van

o.a. Provincie Flevoland. De focus in 2023 ligt op consolideren en continuïteit borgen door het team uit te bouwen waar (financieel) mogelijk om de grote projecten zorgvuldig uit te voeren, en een vereiste interdisciplinaire manier van werken met kennis van verschillende beleidsterreinen (biobased bouwen, klimaatadaptatie, biodiversiteit) vast te houden.

Energiefonds

Via het Energiefonds kunnen bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties voor hernieuwbare energieprojecten (aanvullende) financiering aanvragen in de vorm van een lening.

Hierbij werkt de gemeente Almere samen met de Stichting Volkshuisvesting Nederland (SVN) en WOAB Woningabonnement als fondsbeheerders. Het administratief beheer wordt uitgevoerd door het subsidiebureau van de gemeente Almere.

Doelstellingen

- Stimuleren van energiebesparende oplossingen voor bedrijven.
- Verduurzaming van woningen.

Resultaten

De aanvragers van Duurzaamheidsleningen (2018 en eerder) zijn bezig met aflossing en renteterugbetaling; dit loopt conform begroting. Het beheer van deze aflossing en rentebetaling loopt nog ongeveer 15 jaar door.

De Stimuleringsleningen kunnen nog beperkt uitgezet worden (budget is eind 2022 onder de ton gezakt). Verder loopt aflossing en rentebetaling vervolgens nog 15 jaar door.

Beide leningen zijn met een rente van 1,6% succesvol te noemen en kunnen nu uit het FVA-traject gehaald worden. Ze zijn de pilotfase ontgroeid en kunnen ondergebracht worden in de reguliere organisatie. De insteek is om deze regelingen te voeden met nieuw budget uit reguliere gelden. De verordeningen en maatregelenlijsten hebben hier toe wellicht een update nodig.

De coronacrisis heeft er voor gezorgd dat de eerste geïnteresseerden van het WoningbouwAbonnement afhaakten. Na een evaluatie is er een nieuw traject gestart voor het werven van geïnteresseerden. Dit heeft voor een doorstart gezorgd in 2021 en 2022 met de volgende resultaten (cumulatief, + voor verwachte aanvullingen):

	2020	2021	2022
Aanmeldingen	9	35	75
Adviezen	5	18	40
Abonnementen	2	11	+6
Leningen	2	3	+5

Vooruitblik

Het WoningbouwAbonnement loopt ook in 2023 door. Streven is om de Groene Karavaan meer in te kunnen zetten als de gemeente een doorlopende vergunning verstrekt. Tevens is de insteek om een gemeentelijk vervolg te geven aan de duurzaamheids- en stimuleringsleningen.

Balanceren Energienet

Ons energiesysteem in Nederland gaat veranderen, van fossiel naar hernieuwbaar. Dit legt een groter beslag op hernieuwbare energie, infrastructuur, transport elektriciteit, warmte, en met name na 2030-2035 de verwachting dat groene waterstof een rol kan gaan spelen.

Voor de korte en middellange termijn neemt de vraag naar (hernieuwbare) energie en de teruglevering van hernieuwbare energie toe. Ons energiesysteem is daardoor in transitie. Dat wordt onder andere opgemerkt doordat in delen van Flevoland en dus ook in Almere het systeem hapert, er ontstaat congestie. Het netwerk voor met name elektriciteit kleurt in delen van Almere nu al “rood”, wat betekent dat de mogelijkheden voor vraag en aanbod naar elektriciteit wordt beperkt. Om de druk op het elektriciteitsnet te ontlasten, het vestigingsklimaat en de ontwikkelmogelijkheden voor de groeiende stad minimaal op peil te houden, is een betere afstemming van vraag en aanbod belangrijk: het balanceren van het energienetwerk.

Doelstellingen

- Waarborgen van de betrouwbaarheid van het energienet op alle momenten van de dag.
- Maximale opwek realiseren voor de bebouwde omgeving en daarbij willen werken aan het verminderen van het verlies van duurzame energie.
- Inzetten op betrokkenheid en samenwerking met bewoners en ondernemers, zonder hen kan dit onderdeel van de energietransitie niet worden gerealiseerd.

Resultaten

Hoekwierde bewoners delen energie (elektriciteit) met behulp van de Earn-e app monitor

Streven was minimaal 80 huishoudens van de circa 120 huishoudens die mee kunnen doen. Na een intensieve huis-aan-huis campagne zijn er op dit moment ruim 80 deelnemende huishoudens. Elk huishouden heeft via de Earn-E app een overzicht van zijn eigen energiegebruik en waar mogelijk zon-opwek. Er is een buurtapp gebouwd zodat het individuele huishouden ook kan zien wat de buurt opwekt en verbruikt. Er wordt nu nog gewerkt om deze app nog toegankelijker te maken (door middel van stoplichten, groen is veel energie in de wijk en rood geen energie in de wijk) en door pushnotificaties eraan toe te voegen (er is nu veel zon-opwek, het is nu een goed moment om de elektrische apparaten aan te zetten).

Naast de huis-aan-huis-actie is er samen met de buurtvereniging nog 1 live evenement georganiseerd en 2 digitale bijeenkomsten. De opkomst was redelijk tot goed, en de buurt ziet een vervolg zeker zitten als het gaat om energie efficiënt inzetten voor de buurt.

De Vaart/Buitenvaart energiemangement (verschillende energiedragers)

Waar het in de wijk de Hoekwierde gaat om het balanceren in het klein, gaat het op het bedrijventerrein De Vaart en het tuindersgebied de Buitenvaart, in het groot. Deze gebieden zijn verantwoordelijk voor ca. 40% van onze energievraag en CO₂-uitstoot in onze stad. Verduurzaming van beide gebieden levert een grote bijdrage aan de stedelijke ambitie voor aardgasvrij en CO₂-neutraal in 2050.

Voor de Vaart/Buitenvaart wordt ingezet op verduurzaming door middel van maximale opwek op bedrijfsdaken, verduurzaming vastgoed, productieproces, logistiek en mobiliteit. Tijdens de transitie moet het energiesysteem blijven functioneren en ruimte geven om verder te groeien en te verduurzamen. Het huidige energienetwerk kan de huidige energiebehoefte nog aan, maar de toekomstige gewijzigde energiebehoefte niet (recent is op 17 november 2022 op het hoogspanningsnet door Tennet congestie afgekondigd, de impact voor onder meer het onderstation de Vaart wordt nog beoordeeld). Gezamenlijk vraag en aanbod “managen” van het netwerk en innovaties (zoals opslag, uitwisselen van energiedragers, onderling energiedelen, smart grid) ontwikkelen zorgen dat de transitie van fossiel naar hernieuwbaar mogelijk wordt.

Afgelopen jaar is vooral gewerkt aan reuring, bewustwording en betrokkenheid van ondernemers en bewoners in de gebieden dit heeft geresulteerd in de volgende resultaten.

De Vaart:

- Een algemene bijeenkomst voor de Vaart samen met VBA, EEF, Horizon, Rabobank, Project bureau Herstructurering vanuit de MRA regio, Regionaal Energieloket en ca. 60 ondernemers.
- Twee kennistafels over waterstof en elektriciteit, de derde kennistafel gaat naar verwachting over mobiliteit
- Twee pilots starten op de Vaart door en met ondernemers van de Vaart voor waterstof en elektriciteit.
- Ca. 80-100 contactmomenten met ondernemers over de individuele verduurzamingsopgave, waarbij ingezet is op de drie lagen aanpak: economiseren van de verduurzaming, informeren over de wet- en regel en gezamenlijk optrekken in het kader van de energietransitie.
- Concept Datamodel ontwikkelt samen met INFO/Hogeschool van Amsterdam, Qurion, Liander om daarmee te komen tot energieprofielen voor verbruik, opwek en toekomstige groei.

De Buitenvaart:

- Analyse van de rapporten uit het verleden vertalen naar een opgave samen met tuinders, bewoners en ondernemers in de buitenvaart. Concept rapportage is gereed, echter is nog onder handen in de klankbordgroep die in januari 2023 gaat plaats vinden.
- Scenarioverkenning voor duurzame tuinbouw samen met andere functies, wat wordt de toekomst voor dit gebied in relatie tot de energietransitie.
- Twee gebiedsbijeenkomsten in de Rabotoren, samen met Rabobank, EEF onder leiding van bureau Metix over de toekomst van de buitenvaart: eerste avond ging over de analyse van het gebied, en de tweede avond ging over de verkenning van scenario's.
- Vier bijeenkomsten van de klankbordgroep (een samenstelling van bewoners en ondernemers) om de gebiedsbijeenkomst voor te bereiden en ook resultaten uit te werken
- Interviews met stakeholders in en buiten de Buitenvaart over de diverse mogelijkheden voor duurzame tuinbouw, de energietransitie, duurzame ontwikkeling van andere sectoren.

Vooruitblik

Hoekwiede

2023 staat in het teken van verdere uitwerking en het gezamenlijk beoordelen of de voordelen van het energiedelen ook daadwerkelijk in de buurt kunnen worden teruggebracht en ervaren. Dit gebeurt samen met Liander en de ontwikkelaar van de Earn-E app meten en beoordelen.

Door middel van communicatie en het zichtbaar maken van de metingen worden bewoners betrokken bij deze ontwikkeling. Eveneens, bij goede (meet)resultaten, wordt gekeken naar opschaal mogelijkheden en voorwaarden in nabijgelegen buurten.

De Vaart/Buitenvaart:

Komend jaar staat in het teken van doorzetten op verleiding van individuele ondernemers om mee te gaan met de energietransitie, waarschijnlijk wordt dat met diverse acties ondersteund. Er wordt verder ingezet op kennistafels, die moeten leiden tot actietafels (dus uitwerken concrete pilots) en waar mogelijk leiden tot verbreding naar meerdere bedrijven. De ambitie is om ondernemers samen met de VBA nog aan te spreken op de kracht van de gezamenlijke aanpak, waar mogelijk kan dit uitmonden in een energiecoöperatie.

Voor de Buitenvaart wordt gestreefd naar de derde gebiedsbijeenkomst de scenarioverkenning aanbieden aan college/provincie. Als dit leidt tot een positief besluit, wordt komend jaar gestart met plan van aanpak samen met ondernemers en kennisinstellingen voor een uitvoeringsagenda.

Ultradiepe Geothermie

Doelstellingen

- Verduurzaming van het warmtenet door mogelijke realisatie van een Ultra Diepe Geothermiebron.

Resultaten

Het Rijk is twee jaar geleden het programma SCAN (Seismische Campagne Aardwarmte Nederland) gestart. Het doel van dit programma is om voor heel Nederland een efficiënte en effectieve aanpak te maken om aardwarmte te benutten. In 2019 is het gelukt het Almeerse project hierin mee te laten nemen, en heeft er een eerste onderzoek plaatsgevonden. Aan de hand van dit onderzoek is bepaald welke vervolgonderzoeken nodig zijn. In het voorjaar van 2021 is het onderzoek door het Rijk uitgevoerd voor het traject Nijmegen-Almere-Haarlem. Omdat dit onderzoek door de stad heenliep, heeft Almere gezorgd voor goede afstemming met alle relevante afdelingen. De communicatie aan de inwoners werd verzorgd door het programma SCAN.

Het onderzoek SCAN is vorig jaar afgerond, EBN (Energie Beheer Nederland) heeft de resultaten van het onderzoek eind 2022 gepresenteerd tijdens een algemene bijeenkomst van provincie en ministerie. Voor Almere leidt dit nog niet concreet tot een directe oplossing voor de verduurzaming van de bron voor het warmtenet. Er zal nog nader onderzoek nodig zijn om de aardlagen in kaart te brengen. Hiervoor is een zogenaamde wetenschappelijke boring noodzakelijk. Bij een dergelijke boring wordt daadwerkelijk boring gedaan op een naar verwachting gunstige locatie waarbij de lagen en de potentie voor aardwarmte in kaart worden gebracht. Na analyse en beoordeling wordt een dergelijke locatie ontmanteld en volgt er een besluit voor een definitieve locatie. De wetenschappelijk boring zal naar verwachting in de omgeving Weesp-Diemen plaats vinden.

Er is nog geen beslissing genomen door het ministerie over de opsporingsvergunningen in onze stad door het ministerie van EZK, deze beslissing wordt in 2023 of 2024 verwacht.

Financiën

Circulaire economie en energie	Begroting 2022	Realisatie 2022	Saldo / resultaat 2022
Programmasturing Programmalijn 3	301	193	108
Sleutelproject Energiefonds	76	-38	114
Sleutelproject Ultradiepe Geothermie	75	32	43
Sleutelproject Citylab	665	782	-116
Sleutelproject 4 Competitie Upcycle City 2.0	490	484	6
Sleutelproject Stedelijke Grodnstoffenstromen - Grondstoffendepot	544	20	524
Sleutelproject Stedelijke Grodnstoffenstromen - Circulair Ambachtscentrum	64	13	51
Sleutelproject Stedelijke Grodnstoffenstromen - Lectoraat 'Innovatie & Groenstedelijke ruimte'	130	130	0
Sleutelproject PRICE	1.172	898	274
Sleutelproject Stedelijk Voedselsysteem	668	678	-10
Sleutelproject Balanceren Energienet	190	95	95
Totaal	4.375	3.287	1.088

Toelichting: Programmasturing Programmalijn 3

De onderbesteding op dit onderdeel is te verklaren door het feit dat de salariskosten van de programmamanager in 2022 eenmalig doorbelast konden worden naar twee andere projecten binnen de gemeente Almere. Namelijk; Floriade legacy en de Duurzaamheidsagenda.

Toelichting: Sleutelproject Energiefonds

Dit voordeel is ontstaan door de rentebaten van SVN à € 55.000,-. Daarnaast is aanzienlijk minder besteed aan out of pocket kosten en zijn de activiteiten rondom het WoningAbonnement vertraagd.

Toelichting: Sleutelproject Citylab

Dit nadeel wordt veroorzaakt door verlate subsidievaststelling met Circuloco 1.0. De subsidievaststelling schuift door naar Q1 2023. De verwachting is dat een bedrag van circa 100K terugbetaald zal worden door Circuloco aan Almere 2.0.

Toelichting: Sleutelproject Grondstoffendepot

Aankoop Grond en Inrichting tbv grondstoffendepot verschuiven naar 2023. Aankoop is gekoppeld aan realisatie overslaglocatie van Stadsreiniging. Begin 2023 vindt daar besluitvorming over plaats.

Toelichting: Sleutelproject PRICE

De oorzaak van de onderschrijding van 274K is te verklaren door twee oorzaken. Op 2 Challenges heeft PRICE forse co-financiering ontvangen: € 125K vanuit de Gemeente Almere voor de demontage van paviljoens na afloop van de Floriade. En daarnaast € 116K op de Challenge Fiscale Vergroening. Daarnaast kan circa € 50K verklaard worden doordat PRICE afgelopen jaar nog in een Pop-up hub heeft kunnen zitten, in plaats van haar eigen locatie te ontwikkelen. Beide budgetten zullen komend jaar alsnog voor hun bestemmingen (Challenges & Locatie) gebruikt gaan worden.

Toelichting: Sleutelproject Balanceren Energienet

De onderzoeken naar draagvlak onder partijen (ondernemers, bewoners, leveranciers, netbeheerder, financier) voor mogelijkheden voor balanceren zijn vertraagd. In Q2 2023 worden deze opgeleverd. Betrokken partijen willen, gezien de netcongestie, in 2023 business cases opstellen en pilots starten.

06

Cultuur, toerisme en sport

Bron: Leonard Faustle

Cultuur, toerisme en sport

Programmalijs Cultuur, Toerisme en Sport creëert plekken in de stad waar inwoners en bezoekers graag naartoe gaan, met plezier verblijven en trots op zijn. Plekken waar altijd iets te doen is en mensen elkaar kunnen ontmoeten.

De programmalijs ontwikkelt iconen die bezoekers van binnen en buiten de stad nieuwsgierig maken en verrassen. Iconen die de meeste impact hebben op Almere en de regio. Zo wordt Almere voor iedereen een plek om te genieten van cultuur, natuur, (water)sport en vrijetijdsbesteding.

De sleutelprojecten binnen deze programmalijs in 2022:

- Kustzone Poort
- Museale voorziening
- Nationaal Park Nieuw Land – Almeersepoort
- Sport
- Culturele Strategie
- Poppodium

In 2022 zijn er drie nieuwe projecten binnen de programmalijs bijgekomen: Sport, Culturele Strategie en Poppodium.

Met het sleutelproject Sport wordt er middels verschillende projecten en subsidies geïnvesteerd in Almere als sportstad van betekenis en wordt er gewerkt aan het verbeteren van een goed ingericht sport- en beweegklimaat. Dit zorgt voor een prettigere stad om te wonen, voor gezondere, fittere en productievere inwoners en draagt bij aan de sociale cohesie in een stad.

De onderzoeken Culturele Strategie en het Poppodium zijn voortgekomen uit de 'Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst'.

Kustzone Poort/Duin

Kustzone Almere Poort/Duin is een unieke plek in de regio waar strand, water(sport) en cultuur hand in hand gaan. Vanaf de Hollandse Brug is dit de entree van Almere. Het strand is een recreatieve plek voor heel Almere én de regio, waar steeds meer partijen hun activiteiten programmeren.

De ambitie is dat er het hele jaar door iets te beleven valt. Met StrandLAB Almere, het buitenlaboratorium voor cultuur, met een atelier op het strand en met theatergroep Vis à Vis die zowel buiten op locatie als in de Rode Haring voorstellingen geeft.

In 2022 breidde ook het Voedselmuseum zijn activiteiten uit, was Stad & Natuur geregeld te vinden op het strand en vond een deel van het programma van 2Turven Hoog, het Almeerse peuterfestival, plaats in de kustzone.

Daarnaast maakten de Marina, het catamaranstrand en het surfstrand, het Almeerderstrand de uitgelezen plek voor de eerste editie van de Dutch Water Week.

Ook de woonwijk Duin groeit gestaag en rond het Duinplein komen steeds meer (horeca)voorzieningen. Kustzone Poort wordt zo op de kaart gezet als de plek voor actieve cultuur, waar de relatie met natuur en water centraal staat.

Appartementen in Duin vanaf het strand, Bron: Maarten Feenstra

De versterking van het cultureel toeristisch profiel van Almere zorgt voor aantrekkingskracht op regionale schaal en dat creëert kansen voor werkgelegenheid. Om die reden wordt er geïnvesteerd in dit gebied.

Kustzone Almere Poort-Duin groeit in de komende jaren naar een gebied waar cultuur, 'leisure en pleasure' en bijzondere vormen van wonen en werken samengaan. Zichtbaarheid, profilering, schaalgrootte en verbindingen vormen belangrijke parameters voor de verdere ontwikkeling tot een hoogwaardige verblijfsplek.

Doelstellingen

- Realiseren van een evenementenlocatie die ruimte biedt aan (grootschalige) evenementen;
- Opstellen van een gezamenlijke evenementenkalender/culturele programmering;
- Versterken van de toeristisch recreatieve mogelijkheden, waarmee binnen de Noordvleugel een attractief gebied en verblijfsplek wordt gecreëerd;
- Regionale aantrekkingskracht van Kustzone Poort / DUIN op regionale schaal, waardoor er kansen gecreëerd worden voor werkgelegenheid.

Indelingsplan Kustzone Poort

Resultaten

Doorontwikkeling Stadsduin voor actieve cultuur

Voor het gebied Muiderduin Zuidoost (Almeerderstrand, Evenementenstrand en het gebied rondom Vis á Vis, zie kaart) is een gebiedsprofiel opgesteld als verdere uitwerking van het eerdere ambitiedocument.

Het gebiedsconcept 'Stadsduin voor actieve cultuur' is vastgesteld in november 2021 en in 2022 is de gebiedsprogrammeur gestart. Kernambitie is een jaarrond aantrekkelijke en bruisende plek te realiseren door een onderscheidend programma op het gebied van kunst en cultuur. Daarbij komen ondersteunende functies als horeca met mogelijk een kleinschalig verblijfsconcept, een aanvullende multifunctionele bebouwde voorziening en een gecoördineerde programmering van het evenementenstrand.

De komende jaren zijn bepalend voor de doorontwikkeling van het gebied, op basis van de kaders die in het gebiedsconcept Stadsduin voor actieve cultuur zijn gegeven. Het is een organische ontwikkeling waarbij met bestaande en nieuwe partners, publiek en privaat, wordt toegewerkt naar

een gebied dat in 2030 Almeeders, bezoekers uit de regio en de MRA trekt vanwege zijn onderscheidende mix aan cultuur, natuur, recreatie en bewegen.

In 2022 zijn er een aantal belangrijke randvoorwaarden gerealiseerd. Er is in kaart gebracht welke planologische stappen nog gezet moeten worden rondom het bestemmingsplan en de inrichtingsplannen, om het gebiedsconcept ook te verankeren in de verdere gebiedsontwikkeling. Er is kennis gemaakt met de bestaande partners in het gebied, er zijn nieuwe samenwerkingsstructuren gestart zoals de programmatafel Almeerderstrand en de eerste verkennende gesprekken met nieuwe partners zijn gestart. Het Didam arrest zorgt voor vertraging, omdat voor vestiging van nieuwe partners in de toekomst getenderd moet worden. Kustzone Poort kent de komende jaren nog een aantal uitdagingen, maar het team gebiedsprogramma dat in 2022 gestart is zorgt voor focus en synergie. Concrete resultaten in 2022:

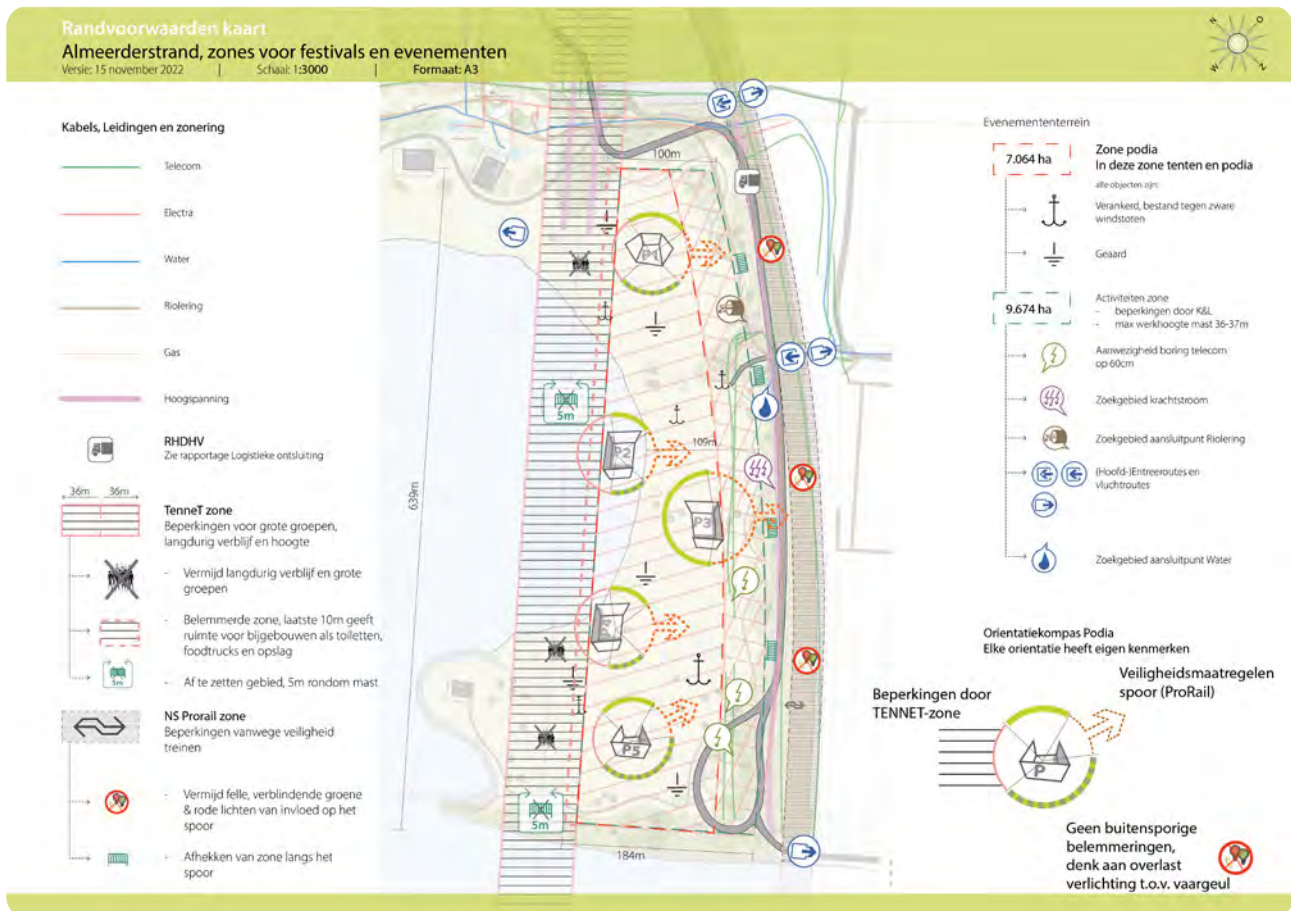
Almeerderstrand en Evenementenstrand

De doorontwikkeling van het Almeerderstrand wordt in samenhang met de dijkreconstructie uitgevoerd. In het eerste kwartaal van 2022 heeft de Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland het projectplan voor de dijkreconstructie vastgesteld. Op basis hiervan is eind 2022 gestart met de eerste werkzaamheden aan de binnenzijde van de dijk.

Voor het Almeerderstrand is een inrichtingsplan opgesteld waarin het ruimtelijk casco van het strand is vastgelegd. Het gaat dan om het nieuwe duinlandschap dat over de dijk tot op het strand wordt aangelegd, nieuwe fiets- en voetpaden, nieuwe beplanting en straatmeubilair als fietsenrekken. Het ruimtelijke casco dat in 2023 wordt gerealiseerd is de basis voor ontwikkelingen als nieuwe horecapaviljoens, speelplekken en andere voorzieningen op en rond het Almeerderstrand die de komende jaren verder worden uitgewerkt.

2022 was het laatste jaar dat evenementen nog op het oude gedeelte van het Almeerderstrand plaatsvonden. Op 10 november 2022 is middels een uitgebreide WABO de vergunning voor het gebruik van het nieuwe strand verleend. Door de ontwikkeling van stadsdeel Poort, is de omgeving van het Almeerderstrand de komende jaren continu in beweging. Dit heeft effect op de bereikbaarheid van het strand en de uitbreiding daarvan voor festivals en evenementen. Om hierin goede regie te kunnen voeren is door RH DHV een bereikbaarheidsrapportage opgesteld waarmee reguliere looproutes, evenementenroutes en calamiteitenroutes jaarlijks kunnen worden geactualiseerd aan deze steeds veranderende omgeving.

In samenspraak met de omgevingsdienst zijn de geluidscontouren in kaart gebracht van evenementen op het Almeerderstrand. Ook met Rijkswaterstaat, Tennet en ProRail is afgestemd op de (on)mogelijkheden van het gebruik van het nieuwe strand. Dit heeft onder meer geleid tot een randvoorwaardenkaart.

Randvoorwaardenkaart - Almeerderstrand, zones voor festivals en evenementen

StrandLAB Almere

StrandLAB Almere is het buitenlaboratorium voor cultuur van Almere/Flevoland. StrandLAB Almere vormt een groeiende community van makers en instellingen. 2022 was voor StrandLAB een goed jaar. De uitbreiding van het atelier, met een opslag en werkplaats, werd in het voorjaar in gebruik

genomen. Door de uitbreiding van het buitenpodium, en een overdekking door middel van een tarp, werd er intensiever gebruik gemaakt van het atelier. In mei 2022 trad Frederique Kreeftenberg aan als nieuwe directeur-bestuurder.

Streetart tour Almeerderstrand

Met de transformatie van de vijf toilethuisjes aan het Almeerderstrand is er in 2022 een nieuwe stap gezet om buitenkunst toe te voegen aan het gebied. Deze iconische sanitaire voorzieningen uit de jaren 70 zijn door vijf Street Art kunstenaars voorzien van unieke kunstwerken. De huisjes staan verspreid van de Hollandse brug tot aan Marina Muiderzand.

Kunsthuisje, Bron: Maarten Feenstra

Start inpassing Vis à Vis

In de kernambitie om een jaarrond aantrekkelijke en bruikende plek te realiseren is Vis à Vis een belangrijke partij om deze doelstelling te behalen. Daarom wordt gezamenlijk met Vis à Vis onderzocht hoe zij het beste permanent in het gebied kan worden ingepast. Daarbij is vanzelfsprekend van belang dat een voor Vis à Vis zo'n optimaal mogelijke situatie ontstaat met betrekking tot de eigen bedrijfsvoering. Anderzijds wordt ook nadrukkelijk gekeken naar de verbinding met de omgeving en het beperken van de impact in de vorm van geluidshinder op de omgeving. In dit kader is in 2022 gestart met een serie workshops waarin onder leiding van Bureau ZUS (landschapontwerpers), en met medewerking van Peutz (akoestisch onderzoek) en Sweco (bouwkundig advies en kostenraming), wordt gekeken naar de ruimtelijke inpassing in het gebied.

Parallel hieraan wordt ook voor het gehele gebied Muiderduin een 'Verkavelingsplan op Hoofdlijnen' opgesteld. In dit verkavelingsplan wordt, naast de inpassing van Vis à Vis, ook de inrichting van de openbare ruimte op hoofdlijnen en de in het kader van het gebiedsconcept nog te ontwikkelen gebieden binnen Muiderduin verder uitgewerkt.

FlevoLAB

Stichting StrandLAB vormt samen met Suburbia, Vis à Vis, BonteHond en 2TurvenHoog het platform FlevoLAB. FlevoLAB ontvangt in de periode 2021-2024 rijkssubsidie om de culturele infrastructuur in Flevoland verder te versterken en te ontwikkelen. In 2022 is een groep diverse jonge makers uit Almere, Flevoland en de regio gestart met een onderzoekstraject dat presentaties opleverde tijdens het verhalenweekend van StrandLAB in oktober 2022. Ook de werkplaats voor jonge zakelijk leiders kende een nieuwe lichting en het netwerk en kennissessies kregen vaste vorm.

Vooruitblik

Fysieke ontwikkelingen

2023 staat in het teken van een aantal belangrijke fysieke ingrepen op en rond het Almeerderstrand. Begin van het jaar wordt gestart met de aanleg van de Almeerderstrandweg op het zuidelijk deel van het strand. Deze route zal vanaf medio 2023 gebruikt gaan worden voor de op- en afbouw van grote evenementen. In de eerste helft van 2023 wordt ook de dijkreconstructie afgerond en gestart met de aanleg van het duinlandschap op de dijk. Aansluitend worden de nieuwe fiets- en wandelroutes op het Almeerderstrand aangelegd. Ook wordt aan de zuidkant van het gebied een nieuw parkeerterrein met circa 250 parkeerplaatsen aangelegd voor dagelijks strandbezoek en evenementen.

Gebiedsprogramma Stadsduin voor actieve cultuur

In 2023 krijgt de profielprogrammering van het Almeerderstrand op basis van het gebiedsconcept steeds meer vorm. Het is het eerste jaar dat het nieuwe evenementenstrand in gebruik genomen wordt.

Stad & Natuur krijgt een tijdelijke strandvoorziening en er wordt gestart met tenders voor nieuwe strandtenten. Ook start het ontwerpproces, samen met bewoners en geïnteresseerden, voor een nieuw iconisch bouwwerk op het strand dat actief de verbinding legt tussen de duinen en het water.

Begin 2023 zijn naar verwachting de resultaten van de workshops met betrekking tot de inpassing van Vis à Vis bekend. Dan is ook in beeld gebracht welke investeringen hiervoor noodzakelijk zijn. Parallel wordt aan een dekingsvoorstel van deze benodigde investeringen gewerkt. Na bestuurlijke besluitvorming over de inpassing van Vis à Vis wordt de juridisch planologische procedure opgestart om permanente vestiging mogelijk te maken.

Meerstrand

Het noordelijk deel van het Almeerderstrand en met name het toekomstige Meerstrand bieden veel mogelijkheden voor sport en waterrecreatie. Dit zijn sectoren waarmee Almere zich in de MRA sterker wil onderscheiden. Hiermee wordt invulling gegeven aan de beleidsdoelstelling 'versterken waterrecreatie' uit de Agenda Toerisme & Recreatie 2016- 2022, de Economische Agenda 2019-2023 en het Waterplan 2017-2022. De ontwikkeling van het Meerstrand sluit daarnaast naadloos aan op de plannen rond de Dutch Water Week, een evenement dat vanaf 2022 jaarlijks in het gebied wordt georganiseerd. In 2023 worden de verdere plannen voor het Meerstrand uitgewerkt. In 2023 zijn nog geen fysieke investeringen ten aanzien van de ontwikkeling van het Meerstrand vanuit FVA voorzien.

Museale voorziening

Culturele voorzieningen zijn een belangrijke factor voor de leefbaarheid, aantrekkelijkheid en imago van een stad en regio. Een gevarieerd cultureel aanbod geeft een maatschappelijke en economische impuls aan de stad.

Foto: opening van het kunstpaviljoen met de staatssecretaris - Bron: Maarten Feenstra

De gemeente Almere doet elke drie jaar onderzoek naar het actief meedoen aan kunst en cultuur onder een gedeelte van de Almeerse bevolking (in 2020 onder 11.000 inwoners). Vanaf 2014 komt in deze onderzoeken steeds weer naar voren dat de inwoners van Almere speciaal vragen om een kunstmuseum (Kunstmuseum 'De Paviljoens' in Almere sloot in 2013 de deuren.) Dit heeft ertoe geleid dat het project 'Museale voorziening' is opgestart vanuit het FVA.

Almere is op dit moment in aantal inwoners al de 8e stad van Nederland, maar staat op plaats 49 (van 50) als het gaat om het aantal culturele voorzieningen (Bron: [Atlas van gemeenten 2018](#)). De komende jaren gaat het aantal inwoners van Almere nog veel verder groeien, omdat er (mede in opdracht van de Nederlandse overheid) zo'n 35.000 nieuwe huizen worden bijgebouwd. Dat betekent dat er ook van alles gedaan moet worden om ervoor te zorgen dat Almere een interessante plek blijft om te wonen, ook wat betreft de culturele voorzieningen.

De voorbereiding voor een toekomstig museum is onderdeel van het Cultuurplan Almere 2019-2024 (vastgesteld door de Gemeenteraad van Almere) en het Regioprofiel Flevoland 2021-2024 en past binnen de ambities van de door de Raad van Cultuur gepresenteerde beleidsvisie 2021-2025 en het Regioprofiel Metropoolregio Amsterdam 2019 – 2024.

Doelstelling

De doelstelling van dit sleutelproject is het realiseren van een vernieuwend museum voor grootschalige multimediale kunst en landschapskunst met een dynamische programmering. De kunst in het museum ervaar je niet alleen met je ogen maar je hoort, ruikt, proeft en voelt ook van alles. De kunstwerken zijn meestal groot en/of vullen de

ruimte. Je stapt als het ware een andere wereld binnen en vindt je weg door de kunst heen. Dit soort kunst wordt immersieve kunst genoemd.

Daarnaast is de collectie landschapskunst van Flevoland onderdeel van het museum. Verspreid over Flevoland staan tien landschapskunstwerken. Land Art of landschapskunst is kunst waarbij het bestaande landschap omgevormd wordt tot een kunstwerk. Ook dit zijn vaak grote kunstwerken waar je op, doorheen of omheen kunt. Het sleutelproject wil de landschapskunst meer bekendheid geven en toegankelijk maken voor meer mensen, ook voor mensen die de kunstwerken zelf niet zo makkelijk kunnen bezoeken. Het museum laat je immersieve kunst en landschapskunst ervaren van lokale, nationale en internationale kunstenaars.

Het museum volgt drie codes die samen zorgen voor een gezonde en veerkrachtige culturele sector:

- Governance Code Cultuur
- Fair Practice Code
- Code Culturele Diversiteit

Resultaten

In 2022 is gestart met de locatieverkenning voor de nieuwe museale voorziening. Hierbij ligt de focus op het centrumgebied van Almere. De locatieverkenning wordt verder uitgewerkt middels onder andere een participatietraject na een positieve besluitvorming op de businesscase en financieringsvoorstel door de gemeenteraad en Provinciale Staten in 2023. In 2022 is de financiële uitwerking van het museum door een extern bureau uitgevoerd. Het resultaat is een businesscase, bestaande uit een overzicht van de eenmalige investering, de exploitatie en de culturele, maatschappelijke en economische impact van het museum. De aannames (denk bijvoorbeeld aan bezoekerscijfers) zijn door

het externe bureau getoetst en gebenchmarkt. Gedurende 2022 zijn gesprekken gevoerd met verschillende potentiële financiers en stakeholders, zodat in 2023 een concreet financieringsvoorstel voorgelegd kan worden aan de gemeenteraad en Provinciale Staten.

Om inwoners en bezoekers van Almere en Flevoland alvast kennis te laten maken met de museale voorziening en om het museumconcept te toetsen, is in 2022 gestart met een meerjarige voorproef/pilot: M. (www.jijbentm.art). M. wil er voor zo veel mogelijk mensen zijn; een plek om elkaar te ontmoeten en om je creativiteit aan te wakkeren, zonder dat je al iets over kunst hoeft te weten.

Foto: M.

M. organiseert activiteiten om te onderzoeken wie Almeerders en Flevolandse precies zijn, wat hen bezighoudt, wat ze leuk vinden en wat niet, hoe ze graag kunst beleven, op welke manier ze communiceren, op welke manier ze kunnen meedoen met de culturele projecten. We testen van alles uit en leren daarvan. Die kennis gebruiken we om te zorgen dat het museum straks echt goed past bij de mensen in Almere en Flevoland.

Onderdeel van M. is de realisatie van het kunstpaviljoen aan het centrale plein van de Floriade/woonwijk Hortus. Het paviljoen zal minimaal 5 jaar door het museum in gebruik worden genomen. Een ander onderdeel van de voorproef is een meerjarig activiteitenprogramma (2021-2025). Het activiteitenprogramma is een concrete uitwerking van het beoogde museumconcept, bestaande uit tentoonstellingen, educatieproducten, randprogrammering en een buitenprogramma gericht op de Land Art collectie in Flevoland.

Op de [website van M.](#) staat een overzicht van alle activiteiten die M. tot nu toe heeft georganiseerd. M. organiseerde bijvoorbeeld in oktober 2022 de [Exposure kunstweek](#) in Woonzorgcentrum Hanzeborg in Lelystad. Een zeer waardevol project voor de bewoners die niet meer in staat zijn zelf de Land Art te bezoeken. Ook verzorgde M. meerdere onderwijsprogramma's voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar- en hoger onderwijs. In 2022 zijn circa 5.000 scholieren bereikt.

Het mediabereik van M. en het project museale voorziening was groot met meer dan 40 miljoen views en publicaties in Nederland, België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Spanje, VK, VS, Canada, China, Japan, Turkije, Brazilië, Chili en meer. Voorbeelden van publicaties: [M. ontvangt grote bijdrage van de ELJA Foundation om rondreizend kunstwerk door Flevoland te realiseren](#) en [Binnenlandse reisbestemming van het jaar: Flevoland](#). Het hoge mediabereik draagt bij aan het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel MRA.

Vooruitblik

In 2023 vindt besluitvorming plaats door de drie betrokken partijen of de voorbereidingen voor een museumgebouw voortgezet worden. Het activiteitenprogramma van M. richt zich in 2023 op tentoonstellingen, een educatieprogramma en activiteiten bij de landschapskunst en in de wijken van Almere. Zo worden er weer meerdere onderwijsprogramma's verzorgd, wordt er een Land Art Familietour langs de landschapskunstwerken van Flevoland georganiseerd en is het werk van de Franse ontwerper en kunstenaar Emmanuelle Moureaux in het kunstpaviljoen van M. te ervaren.

Het college van Almere heeft begin 2023 een voorstel aangeboden aan de gemeenteraad om niet verder te gaan met de voorbereidingen voor de bouw van een nieuw museum. Een vergelijkbaar voorstel zal in het voorjaar behandeld worden in Gedeputeerde Staten Flevoland, om vervolgens voorgelegd te worden aan Provinciale Staten. Indien zowel gemeenteraad als Provinciale Staten instemmen, zal vervolgens een voorstel voor een partiele herziening van het Meerjarenprogramma 2021-2025 voorgelegd worden aan het Bestuurlijk Overleg Almere 2.0, waarin gemeente, provincie en Rijk vertegenwoordigd zijn.

Nationaal Park Nieuw Land – Almeersepoort

Het Nationaal Park Nieuw Land bestaat uit de Oostvaardersplassen, Lepelaarsplassen, Marker Wadden en een deel van het Markermeer. De Oostvaardersplassen kan nu al rekenen op belangstelling van zowel binnenlandse als buitenlandse bezoekers.

Activiteiten bij het Natuurbelevingscentrum

Het gebied van het sleutelproject wordt in de (publieks-) communicatie aangeduid met 'Oostvaardersplassen Almere' en 'Lepelaarplassen'. De naam 'Almeersepoort' wordt alleen gebruikt als projectnaam.

Het project is een samenwerking van Het Flevo-landschap, Staatsbosbeheer, gemeente Almere, provincie Flevoland, Stad & Natuur Almere en Almere City Marketing.

Inrichting poortgebieden Nationaal Park Nieuw Land (Bron: Staatsbosbeheer)

Doelstellingen

- Verbinden van stad en het Nationaal Park Nieuw Land met aan de Almeerse kant de Oostvaarderplassen en de Lepelaarplassen.
- Verhogen gebruiks- en beleevingswaarde van de Oostvaarderplassen en Lepelaarplassen voor recreatie en toerisme, waarbij de natuur niet wordt verstoord.

Resultaten

Voor het gehele Nationaal Park Nieuw Land is een ontwikkelingsvisie opgesteld, waarin de Almeerse plannen zijn opgenomen. De partners van het Nationaal Park hebben in 2022 hun samenwerking geformaliseerd in een Handvest NP NL. De inzet is een Nationaal Park van wereldklasse te realiseren dat bijdraagt aan een verbeterde ecologische kwaliteit, een sterk imago van de regio, een economische impuls door meer toerisme, een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de Metropoolregio Amsterdam, evenals een woon- en leefomgeving van wereldklasse.

Recentelijk hebben de partners een besluit genomen over de **tweede fase** van het project Almeersepoort. Daarin wordt de ontwikkeling van het Oostvaardersbos afgerond en komt meer nadruk te liggen op landschap, natuur en recreatie in het Kotterbos. Ook komen voor het Lepelaarplassengebied concrete maatregelen en activiteiten in beeld. De essentie is de ontwikkeling van het Lepelaarplassengebied als nieuwe bestemming met een vernieuwde bezoekersfunctie van de Trekvogel (zie ook kader). Marketing, communicatie, programmering en gastheerschap worden ook hier opgestart. De beleefbaarheid van het gebied en de routes worden versterkt, evenals de recreatieve functie van het Vaartsluisbos. Het Wilgenbos krijgt de 'avontuurlijkste boswandeling' van Zuidelijk Flevoland. Uiteraard staan ook hier de ecologische waarden centraal.

Daarnaast is voor de tweede fase ook de (financiële) participatie in het project 'Oostvaarderhoevers' (locatie Westvaarders) geregeld en wordt er geïnvesteerd in gezamenlijke activiteiten van het Nationaal Park Nieuw Land. Door dit recente besluit van de partners zijn nu alle Almeerse deelgebieden van het Nationaal Park Nieuw Land onderdeel van het uitvoeringsprogramma.

Alle informatie over het project en de stand van zaken van de deelprojecten zijn opgenomen in het document Almeersepoort NP NL Uitvoeringsprogramma 1e en 2e fase.

De eerste fase van het project Almeerse poort is in de uitvoeringsfase. Gebeurtenissen rond de grote grazers en discussies rond het natuurbeheer liepen door in 2022 en hebben nog steeds gevolgen voor de planning van de uitvoering. Dit heeft tot gevolg dat middelen voor de realisatie van de 'hardware' niet uitgegeven worden. Ook dit project heeft te maken met de uitdagingen rond stikstof en PFAS. Daarnaast heeft corona direct effect gehad op de activiteiten. Binnen deze beperkingen worden maatregelen zo goed als mogelijk uitgevoerd.

Gelukkig zijn de beperkende maatregelen van corona begin 2022 opgeheven. Daardoor was het weer mogelijk een succesvol programma van activiteiten en evenementen

te organiseren. De nieuwe elektrische excursievoertuigen zijn volop ingezet.

Ook de productontwikkeling heeft nieuwe routes en multimediale producten opgeleverd.

In 2022 is gestart met de realisatie van het deelproject Randzone De Vaart, de completering van de verbinding tussen Oostvaardersplassen en het Lepelaarplassengebied.

De verbeterde verbinding tussen station Oostvaarders en de Oostvaardersplassen (project De Groene Loper) is inmiddels grotendeels gereed.

De voorbereidingen voor de uitbreiding van Natuurbelevingscentrum zijn nagenoeg afgerond. Inmiddels zijn duizenden bomen en struweel aangeplant en zijn vele paden verbeterd en uitgebreid. Daarnaast zijn ontwerpen beschikbaar voor de grote civiel- en cultuurtechnische werkzaamheden die, zodra de vergunningen verleend zijn, kunnen worden uitgevoerd.

Vooruitblik

Grote civiel- en cultuurtechnische projecten in Oostvaardersplassen Almere worden in uitvoering genomen zodra het proces van de vergunningverlening en aanbesteding zijn afgerond.

Naar verwachting kan medio 2023 de uitvoering starten van de uitbreiding van het NBC de Oostvaarders en een nieuwe voertuigenberging.

Programmering, communicatie en marketing wordt uitgevoerd in de vorm van excursies, kleinschalige evenementen, educatie en door publicaties in diverse media. In Oostvaardersplassen Almere worden nieuwe activiteiten uitgetoetst en bestaande activiteiten uitgebreid. De opgedane ervaring wordt toegepast op het ontwikkelen van een vergelijkbare werkwijze voor het Lepelaarplassengebied, samen met het Flevo-landschap en andere partners. Deze is gekoppeld aan de vernieuwing van bezoekerscentrum de Trekvogel.

Begin 2023 worden het fietspad en circa 20 hectare nieuw landschap van Randzone de Vaart opgeleverd. De beplanting volgt een jaar later.

De plannen voor onder andere het Kotterbos en de Lepelaarplassen worden verder uitgewerkt richting realisatie. Ondertussen is al begonnen met nieuwe beplanting in het Kotterbos.

De projectorganisatie Oostvaardersoever is gestart met de volgende MIRT fase, de planuitwerkingsfase. Vanuit de Almeersepoort ligt in dat project de focus op de locatie 'Westvaarders'.

Met de partners van Nieuw Land is een visie op een 'familie van rotondes' in het nationaal park ontwikkeld. Dit wordt in 2023 toegepast op de inrichting van één of meerdere rotondes van de Buitenring.

Culturele strategie

Doelstellingen

In het door college en raad vastgestelde Perspectief Almere, Stad met Toekomst en de bijbehorende Uitvoeringsagenda wordt ingezet op het doorontwikkelen van het centrum van Almere. Het moet een duurzaam, hoog stedelijk en kwalitatief hoogwaardig centrum worden, met ruimte voor nieuwe (culturele) voorzieningen, werkgelegenheid, informele werkmilieus, ontmoetingsplekken en een verdere verdichting met woningen. Het inzetten op de culturele ontwikkeling is een belangrijk onderdeel van de opgave voor het centrum en de stad als geheel. Om die reden is in 2022 een culturele strategie uitgewerkt. De strategie is een co-productie van programmalijn Hart van de Stad, programmalijn Cultuur, Toerisme en Sport, en de afdeling OSC.

De culturele strategie levert bouwstenen en input voor:

- het kwaliteitskader voor verdichting van de binnenstad;
- het centrum ontwikkelakkoord;
- de ontwikkeling van het cultureel voorzieningenniveau in de stadsdelen;
- het Cultuurplan 2025-2028.

Resultaten

Eind juli is een ambtelijke werkgroep begonnen met het uitwerken van de culturele strategie. In deze werkgroep zitten ambtelijk trekker vanuit OSC, Suzanne Plaum, Paul Wilhelmus (Almere 2.0, centrum) en Erica Haffmans (Almere 2.0, cultuur). De uitwerking bestond uit het uitzetten van een opdracht aan een extern bureau. Uitgevraagd zijn Dialogic, Significant en de DSP-groep, waarna eind augustus voor de DSP-groep is gekozen. In september heeft het eerste startgesprek en een rondleiding in Almere centrum plaatsgevonden, en zijn er met DSP afspraken gemaakt over de werkwijze en planning. Afgesproken is dat het advies begin februari wordt opgeleverd. DSP is aan de slag gegaan met een documentenstudie en -analyse en heeft interviews gehouden met 15 vertegenwoordigers uit het culturele veld van Almere.

- Poppodium de Meester - Danny van Doorn (Coördinator)
- Goede Rede concerten (klassiek) - Wilma Hartsuiker (oprichter/directeur)
- Festivals - Almere City Marketing - Nik Smit (directeur)
- Cultuur erfgoed en cultuurhistorie - Vindplaats ZENIT - Cora Spaans
- Beeldende kunst en vormgeving - Marie Josée Roselaers

- Media en letteren - De Nieuwe Bibliotheek - Annerie Brennikmeijer (directeur)
- Amateurkunst en kunst en cultuureducatie - Cultuurfonds - Jan Melle Liscaljet (directeur)
- Talentontwikkeling en productie - Bonte Hond - Roeland Dekkers & Liselotte Bos
- Theater en dans - Kunstlinie - Adriana Strating (directeur)
- StrandLAB - Frédérique Kreeftenberg (directeur-bestuurder)
- DOCA - Jos van Hulst (voorzitter & zakelijk leider van theatergroep Suburbia)
- Talentontwikkeling Urban - SALTY - Lisa Kuyp
- Broedplaats de steiger - Anke Portier

Ook is er een benchmark uitgevoerd met de steden Heerlen, Milton Keynes en Aarhus. In oktober vond nog een verdiepende sessie met het team cultuur en erfgoed plaats, onder leiding van DSP.

Medio november is de tussenrapportage opgeleverd door DSP, die nog niet geheel voldragen was.

Over de verbeterpunten is gesproken met DSP en begin december is DSP met nieuw voorstel gekomen. Hierin kan de ambtelijke werkgroep zich vinden. Afgesproken is dat voor de kerstvakantie een drietal hoofdstukken wordt opgeleverd en er vinden naar aanleiding daarvan waarschijnlijk nog twee verdiepende gesprekken plaats met betrokkenen.

Poppodium

Op basis van de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst 2022-2024 is er per 2022 naast de Culturele Strategie nog een project toegevoegd aan de programmaliijn.

Er is budget gereserveerd om een aantal toekomstscenario's te onderzoeken voor de doorontwikkeling van Poppodium de Meester.

Deze scenario's zouden aan de raad worden voorgelegd. Als er een besluit wordt gemaakt, zou het gekozen scenario verder wordt uitgewerkt.

Voor dit project zou een projectleider van OSC worden aangesteld. In 2022 was er echter onvoldoende capaciteit bij de afdeling waardoor dit project wordt voortgezet naar 2023.

Sleutelprojecten Sport

Skills Garden Almere Stad Oost

Een Skills Garden is een hoogwaardige sport- en beweegaccommodatie in de openbare ruimte. Hier komen de uitgangspunten van het Athletics Skills Model (ASM), de tien grondvormen van bewegen, terug. De eerste Skills Garden is in Almere Haven te vinden. Het doel is om dit concept op diverse locaties in Almere terug laten komen.

Op 6 december heeft er een uitwisseling plaatsgevonden met ontwerp bureaus Felixx/PosadMaxwan, die zich bezighouden met het ontwikkelkader van het centrum. Omdat de verwachtingen over deze sessie uiteen lagen, wordt er gekeken naar een nieuwe sessie eind januari 2023.

De stuurgroep, bestaande uit Ivonne de Nood (Almere 2.0, centrum), Marjolijn Leijters (Almere 2.0, cultuur) en Koen Spee (OSC), is in september en november bij elkaar geweest en heeft toen de voortgang besproken.

Vooruitblik

In januari vindt er een sessie plaats met interne strategen van de gemeente uit diverse domeinen, als ook met de strategen van de provincie Flevoland. Hun input wordt nog meegenomen in het advies.

Ook wordt er in januari een cultuurcollectief gewijd aan de culturele strategie.

Begin februari levert DSP het onderzoek op. Op basis van deze rapportage wordt er ambtelijk verder gewerkt aan een strategisch plan hoe de culturele ambities gerealiseerd kunnen worden en welke voorwaarden hiervoor nodig zijn. Dit geldt voor zowel het centrum als voor de rest van Almere. Dit zal resulteren in een voorstel voor het college.

Het gereserveerde budget van € 550.000 (€ 50.000 voor onderzoekskosten) is gebaseerd op de realisatie van de Skills Garden in Almere Haven en tarieven gehanteerd in 2018. Dit leverde destijds 4500 m2 Skills Garden op. In deze huidige tijd is de verwachting dat er voor dit budget geen vergelijkbaar aantal m2 gerealiseerd kan worden.

Doordat de planning voor realisatie in 2023 uitloopt, wordt de tijdsdruk minder en dient de mogelijkheid zich aan om samen te werken met Stadsruimte, vakgroep Spelen. In het Laterna Magikapark, één van de voorkeurslocaties, staat er voor Stadsruimte Spelen ook een renovatie van een bestaande beweegplek gepland, waarvan de realisatie in 2024 moet gaan plaatsvinden. Er ligt dus een mogelijkheid om hier budgetten samen te voegen en samen in het Participatietraject op te trekken, zodat in 2024 een Skills Garden in het Laterna Magikapark gerealiseerd kan worden.

Besloten is om bovengenoemde aspecten nader te onderzoeken, inclusief het voorbereiden van een participatietraject voor de definitieve locatiekeuze. Daarbij wordt ook gekeken naar hoe de gemeenteraad van Almere nader in het proces bij de locatiekeuze wordt betrokken. Begin 2023 wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Skills Garden Almere Stad Oost

Een Skills Garden is een hoogwaardige sport- en beweegaccommodatie in de openbare ruimte. Hier komen de uitgangspunten van het Athletics Skills Model (ASM), de tien grondvormen van bewegen, terug. De eerste Skills Garden is in Almere Haven te vinden. Het doel is om dit concept op diverse locaties in Almere terug laten komen.

Er is onderzoek gedaan naar de meest geschikte locatie in Almere Stad Oost. Er zijn uiteindelijk twee potentiële locaties gevonden, te weten het Laterna Magikapark en het veld aan de Therese Schwarzstraat.

Het gereserveerde budget van € 550.000 (€ 50.000 voor onderzoekskosten) is gebaseerd op de realisatie van de Skills Garden in Almere Haven en tarieven gehanteerd in 2018. Dit leverde destijds 4500 m2 Skills Garden op. In deze huidige tijd is de verwachting dat er voor dit budget geen vergelijkbaar aantal m2 gerealiseerd kan worden.

Doordat de planning voor realisatie in 2023 uitloopt, wordt de tijdsdruk minder en dient de mogelijkheid zich aan om samen te werken met Stadsruimte, vakgroep Spelen. In het Laterna Magikapark, één van de voorkeurslocaties, staat er voor Stadsruimte Spelen ook een renovatie van een bestaande beweegplek gepland, waarvan de realisatie in 2024 moet gaan plaatsvinden. Er ligt dus een mogelijkheid om hier budgetten samen te voegen en samen in het Participatietraject op te trekken, zodat in 2024 een Skills Garden in het Laterna Magikapark gerealiseerd kan worden.

Besloten is om bovengenoemde aspecten nader te onderzoeken, inclusief het voorbereiden van een participatie-

traject voor de definitieve locatiekeuze. Daarbij wordt ook gekeken naar hoe de gemeenteraad van Almere nader in het proces bij de locatiekeuze wordt betrokken. Begin 2023 wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Dutch Water Week

De Dutch Water Week (DWW) vindt plaats in de wateren voor Almere en Lelystad. Op verschillende plekken op het water worden wedstrijden gehouden in een aantal moderne zeilklassen, maar ook in de langer bestaande zeilklassen. Er worden demonstraties van de nieuwe urban watersporten georganiseerd en er is voldoende gelegenheid om, als nieuwkomer en als liefhebber, zelf te sporten.

De Dutch Water Week (DWW) vond plaats van 27 mei tot en met 4 juni 2022. Met dit succesvolle evenement hebben Almere en Flevoland zich op de nationale watersportkaart gezet. De eerste versie van de DWW is een waardevol evenement gebleken, waarbij vele watersportevenementen, naast de wereldbekerwedstrijd Allianz Regatta, hebben plaatsgevonden. In het voorjaar van 2023 vindt de volgende editie van de Dutch Water Week plaats.

Sailing Energy Hempel World Cup Series Allianz Regatta

Onderzoek haalbaarheid Nationaal Trainingscentrum Watersportverbond

Het onderzoek naar de haalbaarheid van de vestiging van het Nationaal Trainingscentrum (NTC) van het Watersportverbond loopt. Er zijn vele contacten gelegd met diverse organisaties (o.a. Waterschap Zuiderzeeland, provincie Flevoland, Rijkswaterstaat en gemeente Almere) die kennis hebben over de mogelijkheden om op de gewenste locatie, Pampushaven, te komen tot de vestiging van dit NTC. Uit het onderzoek van de projectleider moet blijken welke vervolgstappen er nodig zijn. In 2023 moet het eindrapport worden opgeleverd.

Indoorevenementen Topsporthal

Als gevolg van de coronamaatregelen in het hoogseizoen van de binnensport, konden in de wintermaanden 2022 geen evenementen (met publiek) plaatsvinden. Voor de tweede helft van 2022 heeft een normale programmering plaatsgevonden. Evenementen die dit jaar geprogrammeerd zijn: NKT en NK Judo, diverse basketbal interlands, diverse handbal interlands, NK Badminton, Dutch Open for Youth karate, NK Karate en Dutch Open Badminton.

Onderzoek Buitenzwembad

Almere heeft de ambitie om een buitenzwembad met een regionale aantrekkingskracht te realiseren. Het is een lang gekoesterde wens die past bij een stad die een ambitieuze groeiopgave heeft. Het doel is om een buitenzwembad te realiseren met zowel toegevoegde waarde voor Almere, als de regio op het gebied van sport en recreatief gebruik.

De raming van het benodigde onderzoeksbudget Buitenzwembad 2022 ad € 200.000 was gebaseerd op de stand van zaken eerste kwartaal 2021. Door het reeds verrichtte onderzoek in 2021 en de nadere bestuurlijke besluitvorming tot nu toe, is de verwachting dat er daarvan € 75.000 nodig

is voor het nadere onderzoek van de businesscase. In het nieuwe coalitieakkoord is opgenomen dat de gemeenteraad in de tweede helft van 2022 in staat wordt gesteld om een locatiekeuze te maken op basis van het verrichtte onderzoek. Vanwege de lange coalitievorming in Almere is deze planning niet gehaald. Dit staat nu gepland voor het eerste kwartaal van 2023. Voor dit project worden geen nieuwe middelen aangevraagd voor 2023. Indien de gemeenteraad besluit tot vervolg van dit project, wordt voorgesteld de resterende middelen uit 2022 in te zetten voor nadere planuitwerking in 2023.

Financiën

Cultuur, toerisme en sport	Begroting 2022	Realisatie 2022	Saldo / resultaat 2022
Programmasturing Programmalijn 4	210	182	28
Kustzone Poort	2.415	836	1.578
Museale voorziening	2.048	2.059	-11
Nationaal Park Nieuw Land	346	41	305
Sport en bewegen in openbare ruimte (Skills Garden)	5	0	5
Topsport	383	274	109
Buitenzwembad	75	10	65
Culturele Strategie	40	14	26
Poppodium	50	0	50
Totaal	5.571	3.416	2.155

Bedragen € x 1.000

Toelichting Kustzone Poort

Het verschil van 1,6 miljoen euro wordt met name veroorzaakt door het verschuiven van een aantal fysieke investeringen in de tijd. Het betreft daarbij met name 1) de aanleg van de ontsluitingsweg op het Almeerderstrand en 2) de aanleg van het duinlandschap, parkeervoorzieningen en fietspaden ter plaatse van de dijk ten behoeve van de inrichting van het Almeerderstrand. Beide onderdelen zijn in de tweede helft 2022 aanbesteed maar zullen, mede gezien het stormseizoen waarin geen fysieke werkzaamheden op en rond de dijk uitgevoerd kunnen worden, vanaf het voorjaar 2023 worden uitgevoerd.

Toelichting Nationaal Park Nieuwland

Als gevolg van de bezwaren die worden gemaakt rondom de diverse vergunningaanvragen is ernstige vertraging opgetreden in de uitvoering van belangrijke onderdelen van het project. Dit heeft tot gevolg dat er in 2022 veel minder investeringen hebben plaatsgevonden dan verwacht. Het niet bestede bedrag zal worden doorgeschoven naar 2023.

Toelichting Topsport

Door de coronamaatregelen in het hoogseizoen van de binnensport, konden in de wintermaanden 2022 geen evenementen (met publiek) plaatsvinden. Voor de tweede helft van 2022 heeft een normale programmering plaatsgevonden.

Het onderzoek naar de haalbaarheid van de vestiging van het Nationaal Trainingscentrum (NTC) van het Watersportverbond is in 2022 gestart en zal in 2023 worden afgerond. De reservering binnen het FVA voor het jaar 2022 voor dit onderzoek was ruim, omdat lastig in te schatten viel hoe snel alles zou gaan en wat er nog meer nodig zou zijn. Achteraf gezien was dit niet nodig geweest en is een groot deel van het budget nog niet benut; dit zal in 2023 worden ingezet. Bovenstaande ontwikkelingen hebben voor het onderdeel topsport geleid tot een onderbesteding van de FVA-middelen (€ 0,1 miljoen).

07

Vernieuwend wonen

Bron: Maarten Feenstra

Vernieuwend wonen

Vernieuwend Wonen heeft de missie en ambitie om bij te dragen aan een beter functionerende woningmarkt en een toekomstgerichte woningvoorraad – in de eerste plaats in Almere en afgeleid daarvan de regio en elders in Nederland.

Nevendoel is het versterken van het imago van Almere als stad waar in beginsel elke woning en woonwens gerealiseerd kan worden. Hiertoe voert Vernieuwend Wonen het FVA/Almere2.0 sleutelproject woningbouwexperimenten uit.

Focus en uitvoeringsstrategie

Vernieuwend Wonen staat ten dienste van opgaven en ontwikkelingen in stad en regio, maar onderscheidt zich als programmaliijn door de focus op innovatie. Daartoe worden nieuwe oplossingen onderzocht en ontwikkeld voor actuele beleids- en/of maatschappelijke vraagstukken op gebied van bouwen en wonen. Deze oplossingen zijn niet alleen nieuw – in de zin van nog nooit in Almere gerealiseerd – maar vernieuwend: gericht op structurele verandering van regels, manieren van doen, systemen en instituties in de wereld van bouwen en wonen. Vanwege het grillige verloop van dergelijke processen kent Vernieuwend Wonen geen lang van tevoren uitgedachte en afgebakende projecten, maar één sleutelproject met een flexibele opzet. Daarbij hanteert de programmaliijn een integrale visie op de leefomgeving en maatschappelijke opgaven met een vijftal centrale thema's.

Centrale thema's

- Betaalbare en toegankelijke woningvoorraad;
- Verduurzaming en circulaire economie;
- Doorwerking van sociale transformaties (wonen en zorg, vergrijzing, gezondheid);
- Fysieke aanpak van wijken (verdichting, functiemenging, transformatie);
- Woon-werk combinaties.

Omdat innovatie vaak niet in reguliere processen tot stand komt, dient het gericht aangejaagd en ondersteund te worden. Om kansrijke ideeën en concepten in de luwte te verkennen en uit te testen, is in 2015 het Woningbouwatelier opgericht. Sinds 2017 fungeert het als de uitvoeringsorganisatie

van de programmaliijn Vernieuwend Wonen. Via het Woningbouwatelier worden experimenten opgezet en tot uitvoering gebracht in de (reguliere) praktijk van Almere. Dit levert niet alleen vernieuwende woningbouw in de stad op, maar meer nog kennis over toepassing en opschalingskansen. Via het delen van lessen en inzichten uit de experimenten versterkt het Woningbouwatelier het Almeerse imago van 'de stad waar het kan' en draagt het programma bij aan innovatie op het gebied van bouwen en wonen.

Algemene resultaten 2022

Voor Vernieuwend Wonen was 2022 een belangrijk jaar waarin mooie resultaten zijn behaald die bijdragen aan de doelstellingen en ambities. Dit betreft in het bijzonder de diverse activiteiten op en rond de Floriade en stappen in de plan- en gebiedsontwikkeling van lopende experimenten. Ook is gewerkt aan de positie van de programmaliijn en exposure en zichtbaarheid van het Woningbouwatelier. Helaas bleek er tegen het eind van het jaar onverwachte hobbels in de uitvoering van projecten, waardoor er vertraging en zelfs stagnatie in de voortgang optrad.

Een belangrijke mijlpaal in 2022 is de politieke besluitvorming over De Binnenhaven in het kader van het Who Cares experiment. Na jarenlange discussie en planvoorbereiding tussen de initiatiefnemers en de gemeente Almere, kan eindelijk de stap naar realisatie worden gemaakt. In de motie die de gemeenteraad heeft aangenomen over verdere toepassing van de wooncoöperatie in de stad, ligt een kans om het resultaat van het experiment te verankeren in gemeentelijk beleid. Ook wordt in dit kader voor het eerst een project van Vernieuwend Wonen geëvalueerd.

Voor de programmaliijn bood Floriade Expo in 2022 een platform voor kennisontwikkeling, communicatie en netwerkvorming rondom duurzaam – circulair, biobased, natuurinclusief en energiezuinig – bouwen. De betrokkenheid van het Woningbouwatelier bij het Natural Pavilion betaalde zich uit in een innovatief gebouw en nieuwe verbindingen met partners

van lokaal tot nationaal. In het tweedaagse congres in het kader van het Europese project Housing4.0Energy, waar het WikiHouse experiment aan is verbonden, strekte dit zich zelfs uit naar internationaal. Ook kon het WikiHouse concept in samenwerking met de Flevo Campus op het expoterrein een volgende stap maken in een eigen klein paviljoen en kreeg het concept erkenning in de vakwereld door nominatie voor diverse awards.

The Natural Pavillion, bron: Daria Scagliola & Stijn Brakkee

Afgelopen jaar is vanuit het brede programma, soms onder de vlag van het Woningbouwatelier, verbinding gezocht met partijen in de stad zoals Kunstlinie en het lectoraat Urban Innovation. Ook zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd en is actief ingezet op publiciteit rondom specifieke experimenten en interessante innovaties. In het kader van impact en relevantie voor de gemeente is daarnaast gewerkt aan

samenwerking met collega's binnen Almere 2.0 en de Uitvoeringsagenda van Almere, stad met toekomst. Concreet heeft dit geleid tot de start van een verkenning naar Living Lab Almere Pampus, participatie in de groeifondsaanvraag vanuit de provincie Flevoland en een voorstel voor circulair en biobased bouwen op de Oostkavels. Hierin blijken het Woningbouwatelier, PRICE en sinds kort ook de Green Innovation Hub overlappende opdrachten en activiteiten te ontwikkelen. Daar zal in 2023 nader naar gekeken moeten worden.

Het jaar 2023 zal deels in het teken moeten staan van doorpakken op de al langer bestaande ambitie voor betere aansluiting op grotere, lopende trajecten en beleidsprioriteiten vanuit de gemeente, provincie en het Rijk. In plaats van experimenten vanuit het Woningbouwatelier aan te vliegen, is het streven om meer vanuit gedeeld eigenaarschap en bestaande behoeften te werken. Hierbij zouden projecten meer het karakter van coproductie krijgen, waarbij Vernieuwend Wonen primair de innovatie ondersteunt en aanjager is van een proces, in plaats van alles binnen een eigen projectteam te ontwikkelen. Dit zal hopelijk ook bijdragen aan meer sturing en betrokkenheid van de opdrachtgevers, partners en bateneigenaren van de programmalijs – waar het in 2022 helaas dikwijls aan heeft ontbroken.

Financiën

Vernieuwend wonen	Begroting 2021	Gerealiseerd	Vershil
Vaste programmacapaciteit	240	209	+31
Communicatiemiddelen en vaste kosten	50	60	-10
Experimenten en verkenningen	554	578	-24
Totaal	844	847	-3

Bedragen € x 1.000

De middelen zijn flink uitgeput in 2022, zelfs met het onbenutte FVA budget van eerdere jaren is er een klein verlies gerealiseerd. Grootste uitgaven zijn gedaan voor de pilot Bouwen door de buurt en het experiment WikiHouse, naast de activiteiten op en rond de Floriade. De reservering voor De Binnenhaven bleek niet nodig, maar er zijn in dit experiment wel meer kosten gemaakt dan gepland door het reeds starten van de evaluatie eind 2022. Ook is de verkenning van het Living lab Almere Pampus, voorzien in het jaarprogramma 2023, naar voren gehaald waarvoor dit jaar al kosten zijn geboekt.

Vanwege onderbezetting op eigen communicatiemedewerkers en ambities op gebied van meer impact op resultaten, is gebruik gemaakt van externe inzet via een mediabureau. Dit verklaart de hogere uitgave op communicatiemiddelen en vaste kosten.

Het uitputten van de middelen in 2022 betekent dat vanaf 2023 enkel nog het vaste jaarbudget van 800.000 euro beschikbaar is. Om voldoende ruimte te houden voor experimenten wordt het belangrijk de vaste kosten niet verder te laten stijgen en scherper te begroten op activiteiten.

Experiment Who Cares – Binnenhaven

Het Woningbouwatelier zette eind 2016 in op het onderwerp ‘wonen en zorg in bestaande wijken’, een thema dat aan actualiteit niet heeft ingeboet. De gemeente Almere deed met het stadsdeel Haven in 2017 mee aan de prijsvraag Who Cares van de Rijksbouwmeester. Dit resulteerde in het nog lopend project De Binnenhaven (voorheen BloemkoolBurenbond / Eigentijds Hof).

De gemeente heeft zich destijds vanuit het Woningbouwatelier gecommitteerd aan realisatie van dit winnende concept. De inzet vanuit de programmalijn is er sindsdien op gericht om de maatschappelijke waarden en de sociale en fysieke invalshoeken voor dit project - grondbeleid, stedelijke vernieuwing en woon-zorgbeleid - onder één noemer te brengen.

Resultaten

Na een periode van stagnatie en oplopende frustratie bij de initiatiefnemers kon begin 2022 eindelijk de zogenaamde projectopdracht door de gemeente Almere worden opgesteld. Dit is het document waarin de uitgangspunten qua stedenbouw, woningprogramma, financiën, planning etc. van de te ontwikkelen bouwlocatie worden voorgelegd aan de raad. In dit proces zijn afspraken gemaakt over toepassing van het Didam-arrest voor de locatie (openbare publicatie), het globale woningprogramma van Binnenhaven, het concept dat hier een groep mensen gaat wonen die omzien naar elkaar en de voorwaarde dat het initiatief de financiën rond krijgt. Verder zijn de uitgangspunten conform de conceptvisie Havensingel vastgelegd en is in de kostenbatenanalyse transparant gemaakt dat de gemeente geen geld verdient aan deze locatie. Op voorspraak van de wethouder wordt het verlies verwerkt in het MPG, waardoor er geen middelen vanuit Almere 2.0 nodig zijn.

De uiteindelijke besluitvorming over de projectopdracht vond pal na het zomerreces plaats. Mede omdat de raad zich op eigen initiatief eerder had laten informeren over het concept van wooncoöperaties en de ontwikkelingen rondom De Binnenhaven, nam de raadsbehandeling niet meer dan twee weken in beslag. Naast unanieme steun aan het voorstel, verzocht de raad de wethouder om een evaluatie van het Who Cares experiment én om aanvullende informatie over wooncoöperaties in Almere.

Na het vieren van deze belangrijke stap voor het experiment, is in het najaar door Gebiedsontwikkeling een start gemaakt met de stedenbouwkundige uitwerking, het opstellen van een participatieplan, een samenwerkingsovereenkomst en een publicatie van het ontwikkelen van de locatie voor De Binnenhaven. Ook heeft het Woningbouwatelier de gevraagde evaluatie opgestart, door een bureau te selecteren en de research aan de hand van documenten en interviews te faciliteren. Bovendien leidde het positieve raadsbesluit tot informatieverzoeken over de aanpak in Almere en artikelen in zowel lokale als vakmedia.

Tenslotte maakte De Binnenhaven na het raadsbesluit een organisatorische evolutie door. De vereniging is opnieuw met geïnteresseerden in contact getreden, waarop het zijn ledenaantal uitbreidde. Voor diverse taken zoals participatie, ontwerp en juridische uitwerking werden direct stappen gezet en werkgroepen geformeerd. De initiatiefnemers van het eerste uur zijn voor deze fase door de vereniging gecontracteerd als adviseur.

Vooruitblik

In 2023 is de focus op het ontwikkelplan dat weer aan de raad voorgelegd zal worden. Stappen daartoe zijn de publicatie van de locatieontwikkeling in het kader van het Didam-arrest, sluiten van een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en vereniging De Binnenhaven en het regelen van financiering door de initiatiefnemers. Streven was in 2022 al een belangrijke aanzet te maken. Het Woningbouwatelier zal zich in 2023 met name richten op bewaken van het concept van het experiment in de realisatie en zo mogelijk ondersteuning van het initiatief daartoe. Parallel hieraan ligt de focus op het begeleiden van de evaluatie-uitkomsten en op kennisdeling van de resultaten tot nu toe. Voor dit laatste zal een apart plan worden opgesteld, zodra de publicatie en de samenwerkingsovereenkomst een feit zijn.

Experiment Digitale zelfbouw WikiHouse

WikiHouse is een betaalbaar, duurzaam en digitaal geproduceerd houtskelet bouwpakket op basis van een modulair systeem. Omdat het open source en hands-on is, kan iedereen hiermee een eigen huis ontwerpen en bouwen.

WikiHouse, bron: Anneke Bestebreurtje

In het experiment wordt WikiHouse klaar gemaakt voor toepassing op de Nederlandse markt, specifiek voor woningzoekenden met lagere middeninkomens. Doel is zeer betaalbare woningen te realiseren tussen sociale huur en koop. Reduceren van bouwkosten, maar ook lage woonlasten op gebied van energie zijn belangrijke 'knoppen' waar het experiment aan draait. Daarnaast zijn de woningen duurzaam door de toepassing van hout waarmee CO2 wordt opgeslagen en streeft het WikiHouse concept naar een vraaggericht product waarin de wensen van de eindgebruiker maximaal worden gerealiseerd.

Resultaten

Nadat medio 2021 de tweede fase van het WikiHouse experiment in ontwikkeling is gegaan, staan er nu 27 unieke woningen op de Stripmaker in Almere Buiten. In de loop van 2022 zijn de meesten bewoond en een aantal is in gevorderd stadium van afbouw. Met name voor het finaliseren van hun woningen nemen diverse deelnemers de tijd omdat ze dit moeten combineren met werk en privéomstandigheden. Niettemin is er goede samenwerking en tonen enkelen zich ware ambassadeurs van het concept.

In 2022 zijn diverse belangrijke activiteiten uitgevoerd in het kader van het Housing4.0Energy waar WikiHouse onderdeel van uitmaakt. Zo konden van de eerste en inmiddels ook de tweede fase in totaal negen woningen gemonitord worden op energieverbruik. Uit de voorlopige resultaten blijkt dat de WikiHouses over het geheel genomen energiepositief zijn. Eind mei is op Floriade Expo het afsluitende H4.0E congres georganiseerd voor een divers publiek van Nederlandse en internationale deelnemers. Met aansprekende gasten en een programma over zowel de pilots als het bredere thema van duurzaam bouwen, waren het een inhoudelijk geslaagde dagen. Tenslotte werd met steun van de Interreg-middelen een volgende stap gezet in het testen

en doorontwikkelen van het concept, o.a. in een klein bio-based paviljoen van Flevo Campus dat kon fungeren als de 'WikiHouse stand op Floriade'.

Verder is in 2022 gewerkt aan opschaling en exposure van het WikiHouse bouwsysteem. Het concept is met name in de vakpers maar ook in de landelijke media onder de aandacht gebracht en het project op de Stripmaker is zelfs voor een aantal prijzen genomineerd. Daarvan werd de Architectuurprijs Almere gewonnen, kwam het bij de Arc22 innovatie award net op tweede plaats en eindigde het bij de Cobouw innovatie en duurzaamheid award respectievelijk bij de laatste drie en vijf. Dit alles heeft contacten opgeleverd met verschillende gemeente, corporaties en grondeigenaren die met WikiHouse aan de slag willen. Dat zit allemaal nog in de initiatieffase, maar komt overeen met zo'n 500 te bouwen WikiHouses in de komende vijf jaar.

Vooruitblik

In 2023 wordt het experiment afgerond. Al in februari stoppen de activiteiten voor Housing4.0Energy, waarna de laatste betaalclaim plus rapportage voor Interreg volgt. Parallel hieraan wordt een plan opgesteld voor oplevering van het Stripmakerproject en communicatie richting diverse media. Daarnaast wordt er doorgepakt met het verder promoten van het WikiHouse bouwsysteem en het zo groot mogelijk maken van de potentiële projectportefeuille. Streven is dit via een uitvraag aan de markt als 'launching customers' over te dragen aan een of meerdere partijen die de projecten kunnen realiseren.

Experiment Duurzaam en digital bouwen op de Floriade

Almere had met Floriade Expo in 2022 hoge ambities op het gebied van toekomstbestendigheid, duurzaamheid en bijzondere architectuur.

Inzet vanuit Vernieuwend Wonen was om via de expo innovaties te ondersteunen die doorontwikkeld kunnen worden naar woningbouwprojecten. De focus lag daarbij op digitalisering en duurzaam bouwen, wat resulteerde in betrokkenheid bij het Natural Pavilion. Het Woningbouwatelier schreef de ontwikkelstrategie, leidde de aanbesteding, selecteerde samen met de Floriade BV de winnaar en was inhoudelijk betrokken bij drie innovaties in het paviljoen op gebied van fundering, biobased wanden en waterbuffering.

Resultaten

Net voor de opening van Floriade Expo werd The Natural Pavilion opgeleverd, middels een nieuw circulair bouwecosysteem en vrijwel geheel opgebouwd uit natuurlijke (biobased) materialen. Opzet van het paviljoen was bezoekers te laten zien wat er nu al mogelijk is in duurzame bouw en hoe we als samenleving natuurinclusief kunnen wonen, leven en werken. Daarnaast richtte The Natural Pavilion zich op een publiek dat zich in Nederland professioneel met deze thema's bezighoudt. Het paviljoen werd voor verschillende vakprijzen genomineerd en kreeg bij het slot van Floriade Expo de Best Exhibitor Award. *

Hoewel geen eigen 'experiment', heeft de betrokkenheid bij dit proces Vernieuwend Wonen een ingang opgeleverd in de wereld van duurzaam bouwen. Rondom de lessen en innovaties in het Natural Pavilion is door het Woningbouwatelier een

* Dezeen Award, Cobouw Award innovatie(winnaar), Detail Award, Architectenweb Award, Almere Architectuurprijs, Dutch daylight Award, Dak van het jaar, Nationale Houtbouwprijs.

boekje gemaakt dat zowel in druk als digitaal wordt verspreid. Ook zijn er artikelen geweid aan de thematiek en bood het paviljoen een plek voor diverse bijeenkomsten.

Vooruitblik

Op een aantal specifieke innovaties in het Natural Pavilion waarbij het Woningbouwatelier betrokken is, zoals de life cycle analyse van de biobased materialen en slimme waterbuffering, worden begin van het jaar de laatste resultaten opgeleverd. Deze opgedane kennis en kunde zullen nog uitgelicht en gedeeld worden via de communicatiekanalen. Daarnaast wordt ingezet op het doorontwikkelen en toepassen van de thema's in andere projecten binnen Almere.

WikiHouse Cobouw Award

Experiment Bouwen door de buurt

Streven van de pilot Bouwen is ruimte te geven aan een kleinschalige, fijnmazige en bottom up-woningbouw. Dit zonder gemeentelijk programma of stedenbouwkundig plan; het is aan bewoners om in hun eigen wijk plekken te vinden waar ze voor zichzelf, hun familie of hun vrienden een huis willen bouwen.

Daarmee wordt bijgedragen aan doorstroming en ontwikkeling van bestaande wijken. De pilot is in de zomer 2021 van start gegaan in Kruidenwijk. Het Woningbouwatelier begeleidt, in samenwerking met vele afdelingen van de gemeente, initiatiefnemers in de ontwikkeling van gekozen locaties. Mocht dit een succes zijn, dan kan 'Bouwen door de buurt' als beleid over meerdere delen van de stad worden uitgerold. Om die reden wordt de pilot gemonitord door externe onderzoeksbureaus.

Resultaten

Met de 15 deelnemers die zich eind 2021 hadden gemeld met een serieus idee of wens, is afgelopen jaar een uitge-

breide haalbaarheidsfase doorlopen. Veel gevonden plekken vielen af om ecologische, planologische redenen, of vanwege kabels en leidingen. De zoektocht en vervolgens gang door de gemeentelijke organisatie leverde eind 2022 een uitvoerbaar plan op langs het Gemberpad. Dit is - in principe - gereed voor een wederzijdse bekrachtiging in de vorm van een intentieverklaring met grondprijzen, gevolgd door een grondovereenkomst. Het betreft negen kavels waarvoor nu acht particuliere opdrachtgevers vanuit de pilot participeren, vrijwel allen starters op de woningmarkt, en een laatste nog gezocht wordt onder eerder geïnteresseerden.

De locatie ligt aan een talud dat vanwege behoud van retentiecapaciteit, verbetering biodiversiteit en dubbel ruimtegebruik via een publiek private samenwerking ontwikkeld zal worden. De gemeente maakt het van tevoren bouwrijp en wijst verplantvakken voor de bomen aan, de initiatiefnemers organiseren met de buurt 'waar welke boom' komt, beheren straks het talud en de biodiversiteit wordt in samenwerking verbeterd. De initiatiefnemers doen ook zelf de participatie (trede informeren en consulteren). Naast het Gemberpad is een wijkbewoner aan de Dragonstraat in afwachting van een grondprijs voor de uitbreiding van zijn perceel met een gemeentelijke groenstrook. Na samenvoeging wil hij daarop in familieverband een éénlaagse woning bouwen met het oog op het delen van zorg in de toekomst. De berekening van de grondprijzen wordt gestaafd aan een extern advies.

Vooruitblik

Na ondertekening van de intentieovereenkomst - dit is tevens een potentiële go/no go - doen de initiatiefnemers de participatie met de buurt medio februari/maart. Vervolgens wordt het planologisch deel van de omgevingsvergunning aangevraagd. Deze kent regulier een maximale behandeltijd van 26 weken, met het inwerkingtreden van de Omgevingswet is deze termijn teruggebracht tot 8 weken. Start van de realisatiefase van de locaties Gemberbad en Deagonstraat wordt daarom in de tweede helft van het jaar verwacht.

Verkenning Circulair bouwen

De programmalijnen Vernieuwend Wonen en Duurzame economie en energie werken al enige tijd samen op ontwikkelingen rondom circulair bouwen. Innovaties op gebied van biobased grondstoffen, (her)gebruik van materialen zoals beton en plastic, prefab en demontabele technieken gaan momenteel zeer snel.

Wens is de markt te stimuleren om reststromen uit de stad te benutten bij het bouwen, renoveren en/of verduurzamen van woningen in Almere. Hiertoe worden langs twee lijnen kansen voor een nieuw experiment verkend: de tweede Upcycle City Competitie en het thema houtbouw/biobased bouwen.

Resultaten

Helaas hebben de ontwikkelingen het afgelopen jaar geen plan van aanpak opgeleverd voor een experiment. Wel zijn er stappen gemaakt die daartoe kunnen leiden. De Upcycle City Competitie 2.0 als aanbesteding voor circulaire gebiedsontwikkeling in Almere is in feite mislukt. De uitvraag heeft twee inzendingen met potentie opgeleverd die nog bezig zijn om hun propositie verder uit te werken. Daarbij is vooralsnog geen directe rol voor Vernieuwend Wonen weggelegd. Wel biedt een van de plannen een kansrijk concept voor het optoppen van bestaande gebouwen met modulaire units van duurzame materialen. Vanuit de beleidsafdeling Wonen is hier interesse in.

In samenwerking met het RVB, provincie Flevoland, de werkagenda Pampus en PRICE is in 2022 gestart met de verkenning van een living lab in Almere (Pampus), zoals opgenomen in het jaarprogramma 2023. Circulaire gebiedsontwikkeling en biobased bouwen zijn daar belangrijke pijlers van. Een primair voorstel is opgenomen in het TVIP-pakket en de groeifondsaanvraag Toekomstbestendige Leefomgeving vanuit de provincie. Een externe expert heeft de opdracht gekregen voor een eerste uitwerking van het living lab op inhoud, vorm en organisatie. Verder hebben het Woningbouwatelier en PRICE in het najaar een serie online biobased lunch talks van experts Atto Harsta en Jan Willem van de

Groep gefaciliteerd, waarbij specifiek aandacht was voor Almeerse kansen en bestaande projecten. Op verzoek van het programmteam Almere Centrum is eind 2022 een voorstel gemaakt voor het toepassen van circulaire en biobased bouwprincipes bij de ontwikkeling van de Oostkavels.

Vooruitblik

In 2023 worden hopelijk de vruchten geplukt van wat in 2022 is 'gezaaid' op dit thema. Nadere gesprekken moeten uitwijzen of 'duurzaam optoppen' een interessant thema is voor project onder de programmalijn. Dat staat of valt met de mate van innovatie die nog nodig is voor grootschaliger toepassing. De verkenning living lab Almere zal een eerste plan opleveren waarover ambtelijk en bestuurlijk besloten kan worden en – hopelijk – ingediend voor het BO Leefomgeving. Daarbij moet ook zicht komen op fysieke mogelijkheden op Pampus en financiering van activiteiten, in samenhang met de Groeiagenda Growing Green Cities. Streven is bij de Oostkavels positie te krijgen om een innovatietraject te starten op circulair en biobased bouwen in Almere, samen met de afdelingen van de gemeente. Tenslotte dient de samenwerking met PRICE en ook de Green Innovation Hub beter vorm te krijgen zodat we op deze thematiek elkaar niet voor de voeten lopen.

Pilot woonconcept kwetsbare jongeren

In het meerjarenprogramma zijn op het thema wonen en zorg twee vraagstukken benoemd die zich lenen voor een experiment: een passende woon- en leefsituatie voor kwetsbare jongeren/jong volwassenen en seniorenhuisvesting.

Resultaten

Het eerste is in 2021 samen met het opgaveteam Wonen en Zorg opgepakt, wat heeft geleid tot een innovatief woonconcept dat uitgaat van community building en 'zo normaal mogelijk wonen', vertaald in het gebouw, de voorzieningen, organisatie en financiering.

In de eerste helft van het jaar is met succes een coalition of the willing gesmeed tussen gemeente, corporaties en zorgaanbieders. Ze hebben het woonconcept verder aan- gescherpt en gewerkt aan een projectstructuur waarin de coalitie de uitvoering zelf kan trekken. Daarvoor was het wachten op het aanwijzen van een locatie. Na een lange zoektocht bleek er geen 'vrije' geschikte plek op korte termijn, maar het concept leek wel inpasbaar op de Yuri Egor- ovweg aan de rand van Almere centrum. De portefeuille- houder gaf daarvoor toestemming. Voor de locatie liep echter al een projectopdracht in politieke besluitvorming waar op korte termijn niks meer aan veranderd kon wor- den. Niettemin is met de afdeling Gebiedsontwikkeling en het team Wonen en Zorg de afspraak gemaakt dat ze het concept meenemen in de uitwerking van de locatie.

Na de zomer van 2022 is met deze overdracht naar de lijn de opdracht van de externe expert en trekker vanuit Ver- nieuwend Wonen afgerond. Streven was dat de coalition of the willing onder aanvoering van een beleidsmedewerker van de gemeente de kar zou trekken. Helaas is het proces sindsdien nagenoeg stilgevallen.

Vooruitblik

Het nieuwe jaar zal moeten uitwijzen of het ontwikkelde woonconcept levensvatbaar is in de uitvoering of dat alle inzet vanuit Vernieuwend Wonen enkel een mooi idee heeft opgeleverd. Daartoe wordt in de eerste plaats opgeschaald binnen de gemeente om tot actie te komen op de gemaakte afspraken, te beginnen bij een overleg tussen gebiedsont- wikkeling en de coalition of the willing. Hier zal eerst het broze vertrouwen hersteld moeten worden en vervolgens een nadere uitwerking gemaakt van het concept binnen de kaders van de locatie. Omdat dit nog altijd een omstreden plek betreft in Almere, is ontwikkeling hier ook nog verre van zeker. Indien er wel stappen richting realisatie worden gemaakt en dit innovatief genoeg blijft, zal de programma- lijn de benodigde ruimtelijke studies, organisatieontwerp en sociale kaders te ondersteunen.

08

Groene en waterrijke identiteit

Almere (bron: Maarten Feenstra)

Groene en waterrijke identiteit

Almere is uniek: een meerkernige stad doordrongen met water en groen. De covid-pandemie heeft laten zien dat inwoners graag de groene ruimte intrekken om te bewegen, elkaar te ontmoeten en zo hun mentale en fysieke gezondheid te verbeteren. Belangrijk voor een stad waarin gezondheidskenmerken als gewicht en welzijn minder goed scoren dan gemiddeld in Nederland.

Het groenblauwe raamwerk van Almere staat echter onder druk, vanwege de enorme woningbouwopgave, de schaarser wordende ruimte, een veranderend klimaat en een afnemende biodiversiteit. Meer dan voorheen is het nodig de groenblauwe structuur in Almere te beschermen én verder te ontwikkelen, om oplossingen te bieden voor gezondheid, klimaatverandering en biodiversiteit.

Doelstellingen

- Een sterk en toekomstbestendig natuurlijk systeem, dat tegen een stootje kan;
- Een klimaatbestendige stad, waar bomen en water verkoeling en beschutting bieden;
- Een gezonde leefomgeving, waar je gemakkelijk buiten kan bewegen;
- Een sterke blauwgroene identiteit, een gezond vestigingsklimaat en economisch succes, door het bieden van een groene en gezonde leefomgeving met toeristische bestemmingen.

Resultaten

Voor de sleutelprojecten stond 2022 in het teken van ontwerpen. Er zijn inrichtingsplannen gemaakt voor de ecologische verbindingen, schetsontwerpen voor een gezonde leefomgeving en ontwerpprincipes voor het boscircuit in Almeerderhout. Daarnaast is een Groen Blauwe kaart gemaakt en is het deelproject Onze Bomen gestart. De Groen Blauwe kaart is een ode aan het groenblauwe karakter van Almere. De kaart wordt in 2023 gepubliceerd. Het deelproject 'Onze Bomen' is een samenwerking met Staatsbosbeheer, Pius Floris en IVN Natuureducatie. Via een webapp kunnen bewoners informatie over een boom invoeren waarna de app berekent wat deze boom doet voor de omgeving. Een publiekscampagne 'Onze Bomen' start in 2023.

Naast de projecten zijn ook dit jaar communicatie- en participatieplannen opgeleverd en is de samenwerking met externe partners en terreinbeheerders versterkt. Floriade Expo bood ons een ideaal podium om het verhaal en het belang van het versterken van het groenblauwe raamwerk te vertellen.

Unieke landschappen

Vestigingskeuzes worden in steeds sterkere mate bepaald door een aantrekkelijke woonomgeving en de nabijheid van voorzieningen. Almere biedt groene, onderscheidende woonmilieus en recreatie- en natuurgebieden van internationale allure.

Deze kwaliteit kan verder worden benut en versterkt door het ontwikkelen van groene iconen als bestemming en door het landschap het karakter van nieuwe stedelijke ontwikkeling mede te laten bepalen. Onder de noemer Unieke

landschappen wordt gewerkt aan de ontwikkeling van twee groene gebieden als iconen: Stadsbos Almeerderhout en Eemvallei. Daarnaast is het sleutelproject Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort opgenomen in de programmalijn Cultuur, toerisme en sport.

Stadsbos Almeerderhout

Het Almeerderhout is het grootste stadsbos van Almere en grenst direct aan de bebouwing van de stad. In de nabije toekomst zal het bosgebied geheel omsloten worden door woon- en werkgebieden. Daarmee is het een belangrijke plek voor natuurbeleving, sport en ontspanning voor Almeerders.

De Boskar, Almeerderhout, bron: Haviq

Belangrijk doel is het Almeerderhout te ontwikkelen tot een icoon van de groene stad, dat bijdraagt aan het versterken van de identiteit en het vestigingsklimaat van Almere. Daarnaast biedt de transformatie van het Almeerderhout tot het 'Stadsbos van de Toekomst' oplossingen voor zowel ruimtelijke als sociale opgaven. Het gaat om de ontwikkeling van een gezonde leefomgeving voor mensen en natuur.

Resultaten

In april zijn drie planproducten door de stuurgroep Groen-Blauw vastgesteld als uitwerking van het Ontwikkelplan Almeerderhout, te weten:

- Het Bostransformatieplan: omschrijft het eindbeeld van het wildbos, het parkbos en het puurbos en benoemt de maatregelen die nodig zijn voor de omvorming. Hierbij is naast de lange termijn ook gekeken naar no-regret maatregelen voor de korte termijn.
- De Atlas Almeerderhout: geeft principes voor de inrichting van de openbare ruimte door een uitwerking van de ruimtelijke structuur en richtlijnen voor de beeldkwaliteit: materiaal van paden, meubilair, sortiment, verlichting en dergelijke. In deze atlas is specifiek aandacht besteed aan de toegankelijkheid, maatvoering en milieuvriendelijkheid van het boscircuit.
- Het Participatieplan: organiseert de aansluiting en verbinding met bewoners in de planvorming, tijdens de uitvoering en bij het beheer en het activeren. In het plan is ook een activiteitenprogramma voor 2023-25 en een marketingstrategie ontwikkeld.

De investeringsbegroting is op basis van deze drie planproducten geactualiseerd en doorgerekend op prijspeil april 2022. De inflatie is deels (5%) opgevangen binnen de kaders van het project. Op dat moment was er vertrouwen dat het project met de beschikbare middelen kon worden gerealiseerd. Bij de afsluiting van het jaar blijkt de inflatie zo sterk dat het projectteam een projectrisico voorziet dat ontstaat met de verdere prijsstijgingen van materiaal en personeel. De zorg is dat het project niet volledig gerealiseerd kan worden. Dit vraagt om een actualisatie en oplossing in 2023.

Op basis van de drie planproducten zullen voor de vier wijken Nobelhorst, Haven, Vogelhorst en Oosterwold inrichtingsplannen opgesteld worden, inclusief het boscircuit en aansluitingen op de wijk. Ontwerp, techniek en participatie worden gezamenlijk opgepakt in een meervoudige aanbesteding. De uitvraag heeft drie maanden voorbereiding gekost en het project kan eind 2022 een consortium contracteren.

Het projectteam heeft vertraging opgelopen in de activering en placemaking van het bos. De boswachter publiek van Staatsbosbeheer is langdurig uitgevallen en het team mist hierdoor een projectleider. De vervanging wordt vanuit Staatsbosbeheer georganiseerd maar verloopt stroef. De beperkte inzet en uitloop hebben tot een onderbesteding geleid in de plankosten van 2022. Beperkte capaciteit en continuïteit zijn blijvend een aandachtspunt.

Zomerborrel 2022, toelichting aan stakeholders door Nohnik

Vooruitblik

- De inrichtingsplannen voor eerst Nobelhorst en Almere Haven (VO + DO) en later Vogelhorst en Oosterwold. Dit wordt een interactief planproces waarbij bewoners en belanghebbenden participeren;
- Het ontwerp boscircuit (VO+). Bij de uitwerking van een duurzaam en klimaatvriendelijk ontwerp wordt vroegtijdig kennis betrokken vanuit de markt;
- Ontwikkelplannen voor twee bosiconen: de gemeente en Staatsbosbeheer zoeken samenwerking met partijen in de ontwikkeling en beheer van een houtzagerij en een unieke voorziening in het stadsbos.
- Een inrichtingsplan voor Braambergen. Afvalzorg coördineert dit planproces i.s.m. de gemeente en Staatsbosbeheer.
- Het opstellen van een bosexperience: een multimediale

tool voor de ultieme bosbeleving, een fysiek bosloket in het Buitencentrum en een interactieve website voor alle betrokken partijen.

Gedurende het jaar wordt ook uitvoering gegeven aan:

- De bostransformatie. Dit is gekoppeld aan de beheerplannen van Staatsbosbeheer;
- Het bosloket: een digitaal platform dat informatie over (de ontwikkeling van) het bos verstrekt en waarmee interactie georganiseerd kan worden met alle doelgroepen;
- Aanleg van twee boskamers als onderdeel van de placemaking. De boskamers geven ruimte voor participatie vanuit de aangrenzende buurten;
- Activering en organiseren van activiteiten volgens de kalender 2023. Bosliefhebbers worden betrokken bij de plannen, de activiteiten en het beheer.

Impressie van het boscircuit en een mogelijk bosicoon in het Almeerderhout (LOLA landscape architects, 2021)

Eemvallei

De ambitie voor Eemvallei is om een aaneengesloten, robuuste landschapszone midden door Oosterwold te maken en om volgens goede Almeerse traditie hier stad en natuur te verbinden. Het wordt als het ware het stadsdeel-park van Oosterwold. Eemvallei is dé grootschalige landschapsuitbreiding van Almere.

De programmalijn heeft een rol in het borgen van de realisatie van Eemvallei op lange termijn. Eind 2021 is, op basis van een proces met alle stakeholders, door de aanjager Eemvallei een aanbeveling opgeleverd voor de ontwikkeling van Eemvallei.

Het is van groot belang de aanbevelingen van de aanjager over te nemen en ernaar te handelen, zodat de ontwikkeling van Eemvallei in de tweede fase Oosterwold kan slagen.

In 2023 wordt door de gebiedsorganisatie Oosterwold verder verkend hoe de ontwikkeling van Eemvallei in de tweede fase Oosterwold vorm krijgt. Dit wordt gedaan in overleg met de samenwerkende partijen uit het programma Groen Blauw. Afhankelijk van dit traject kan vanuit FVA worden bijgedragen aan het uitwerken van een uitvoeringsstrategie of ontwerpprincipes. Op een moment waarop dit de grootste toegevoegde waarde heeft.

Eemvallei en Oosterwold (Maarten Feenstra, 2021)

Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving

De ambitie van het project Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving is te komen tot een integrale aanpak voor gezondheid, schaduw, droge voeten en voldoende water door de inzet van groen.

De doelstelling van het project is daarom tweeledig:

- Het verbeteren van de mentale en fysieke gezondheid van Almeeders door een verbeterd gebruik van groen- en waterstructuren.
- Een klimaatbestendige stad door een fijnmazige dooradering van groen. Daarbij horen naadloze overgangen tussen buurt, bos en park.

Het eindresultaat is het realiseren van 3 tot 4 deelprojecten in de buitenruimte én een toepasbaar model voor het aanleggen van 'groene nutsvoorzieningen' in de stad, dat ervoor zorgt dat het groen toegankelijk is voor alle Almeeders. Op basis van aanbevelingen uit onderzoek zal groen worden ingezet om de gezondheid van de Almeeders

te bevorderen en om hittestress tegen te gaan. Door een goede monitoring worden aannames uit eerder onderzoek getoetst. Daarmee kan de aanpak dienen als leidraad voor toekomstige ontwikkelingen. Almere gaat zo diverse proeftuinen bieden voor een excellente groene en gezonde leefomgeving.

Resultaten

In het projectplan zijn de deelresultaten als volgt gespecificeerd:

1. Een drietal referentieprojecten waarin bestaand wetenschappelijk onderzoek naar de relatie tussen groen, klimaatbestendigheid en gezondheid wordt gepaard aan de Almeerse context, in de vorm van praktische interventies.

2. Een leeromgeving/innovatieplatform creëren en onderhouden, waar de vraagstukken, ontwikkelde kennis en inzichten met betrokken experts wordt gedeeld en geanalyseerd en waar innovatie in governance en uitvoering nader wordt verkend.
3. Een hands-on interventietoolkit 'Groene, gezonde en klimaat adaptieve inrichting' ter ondersteuning van het handelingsperspectief van professionals in het fysieke domein in Almere en daarbuiten.

Eind 2021 zijn vier geschikte interventielocaties gekozen met mogelijkheden voor maatregelen. Dit zijn locaties het Algerapad (Almere Centrum), Leemwierde (Almere Haven), R. Hofstadterstraat (Nobelhorst) en de P. de Coubertinlaan (Almere Poort).

In maart 2022 zijn de eerste schetsen voor de onderzoeklocaties en een budgetraming opgeleverd. Het doel van fase 1/ deel 1 was om voor de vier locaties de haalbaarheid te toetsen aan de hand van een voorlopige schets en een financiële inschatting. Hiervoor is een programma van eisen per locatie bepaald en zijn voorstellen gemaakt die bijdragen aan de doelstelling per locatie. Door de verschillende opgaven en dynamiek per locatie bleek dat een gelijk opgaan van de vier locaties niet mogelijk is. Daarom is een planning per locatie gemaakt.

Stand van zaken per locatie

Nobelhorst

Voor de R. Hofstadterstraat is gekozen voor de doelgroep 4 -12 jaar. Hiervoor is een speelroute ontworpen van Nobellaan tot aan de bosrand, slingerend door de wijk. Hier versnelde de ontwikkeling van de woonwijk, dus het schetsontwerp is omgezet naar een voorlopig ontwerp, in afstemming met het buurtschap en de stakeholders. De route bestaat uit een reeks van speelaanleidingen die vooral de fantasie van het spelende kind moeten aanspreken. Het gaat dus niet om standaard speeltoestellen, zoals wip of schommel, maar om speelmiddelen waar een beroep wordt gedaan op verschillende motorische kwaliteiten, aansluitend bij het zogenaamde Athletic Skill Model (ASM). Dit ASM biedt ook de aanleiding voor het onderzoek van Aeres.

Leemwierde

In het projectgebied is door Aeres gestart met kwalitatief onderzoek (interviews) en kwantitatief onderzoek (o.a. temperatuurmetingen). De gemeente heeft daarnaast een enquête gehouden onder bewoners. Dit heeft geleid tot veel actieve reacties (>50) waaruit informatie is verkregen over de wijze van het huidige gebruik en kwaliteit en over wensen voor verbetering. Er ligt een eerste schetsontwerp. Omdat het ambitieniveau van dit ontwerp niet aan de verwachtingen voldeed, is besloten om een tweede schetsontwerp te maken. Tevens is besloten om het projectgebied te vergroten. Momenteel werken we aan de tweede versie en naar verwachting is deze in Q1 2023 gereed. Het streven is om de Singelgracht als park te duiden met een duidelijke entree.

Algerapad

In 2022 is via de Floriade een ontwerp challenge georganiseerd.. Zes teams hebben een inzending gedaan. De inzenders hebben hun plannen gepresenteerd tijdens een event op de Floriade. De winnaar van de challenge (Team Greenescape) is actief betrokken bij de eerste ontwerpssessie over het Algerapad. De ideeën en ontwerpen hebben bijgedragen aan het denken over het ambitieniveau op deze locatie. Voor het Algerapad werken wij nu aan een aanscherping van de visie, in samenwerking met de teams die betrokken zijn bij de reconstructie van Randstad en het team Almere Centrum 2040.

Deelnemers Floriade Challenge The Green Escape (foto Maarten Feenstra 2022)

P. de Coubertinlaan

Deze locatie is planningstechnisch een grote uitdaging. Er is een schets op hoofdlijnen, maar door de vertraging in de gebiedsontwikkeling moet het uitwerken van het schetsontwerp wachten. Besloten is om deze locatie in deze fase voorlopig niet verder uit te werken.

Algemeen

- Aeres heeft een globaal monitoringplan opgeleverd. Het plan geeft inzicht in de verschillende meetmethodes zoals ze deze zullen inzetten op de pilotlocaties.
- Voor twee locaties zijn stakeholders en actoren in beeld gebracht.

Meting door Aeres Hogeschool op de locatie Leemwierde (foto Aeres)

Vooruitblik

In 2023 werken we aan de volgende activiteiten:

- Leemwierde en Nobelhorst: Naar verwachting starten we de realisatie.
- Algerapad: We werken een visie met bouwstenen uit.
- P. de Coubertinlaan: begin 2023 besluiten we of we eenzelfde route kiezen als voor het Algerapad, d.w.z. het uitwerken van een visie met bouwstenen.

- We zullen een voorstel indienen bij ZonMW voor een subsidie van €85.000. De oproep richt zich op pilots waarin living labs aan de slag gaan om een gezonde leefomgeving te bevorderen.

Ecologische Verbindingen

Een impuls geven aan (stads)natuur wordt gezien als een voorwaarde voor stedelijke groei. Het is nodig dat het ecosysteem opgewassen is tegen de toenemende verstedelijking en minder kwetsbaar is voor ziekten en plagen.

Het doel van het sleutelproject Ecologische Verbindingen is het realiseren van een toekomstbestendig natuurnetwerk, dat de ecologische kerngebieden van Almere en Zuidelijk Flevoland verbindt. Dwars door de stad. Om daarmee het leefgebied van dieren te beschermen en te vergroten. Hier toe worden vier ecologische verbindingen gerealiseerd:

- A. Verbinding Kromslootpark & Lepelaarplassen, langs de Hoge Wetering
- B. Verbinding Vroege Vogelbos & Almeerderhout, langs de A6/ De Steiger
- C. Verbinding Buitenhout & Vaartsluisbos
- D. Verbinding Almeerderhout-Buitenhout-Kotterbos

Resultaten

- Het in 2021 vastgestelde basispakket aan maatregelen voor het realiseren van de vier ecozones, is in 2022 uitgewerkt tot een definitief ontwerp.
- De kostenraming bij het definitief ontwerp toont een forse budgetoverschrijding. In oktober heeft daarom een heroverweging op alle maatregelen in het basispakket plaatsgevonden. Een ecotunnel onder de Steigerdreef is binnen budget financieel niet haalbaar. Een betaalbaar alternatief is een signaleringssysteem. Het systeem blijkt bovendien een aantal voordelen te hebben, zoals de mogelijkheid tot monitoring. Begin 2023 wordt dit alternatief verder uitgewerkt.
- De provincie stelt vanuit het SPUK-programma (Specifieke Uitkeringen- Min van LNV) €2.500.000 beschikbaar voor optimalisatie van Ecozone Pampus. In 2022 is door Oak-Consultants, met terreineigenaren en -beheerders, onderzocht welke maatregelen uitgewerkt kunnen worden.
- Een deel van de maatregelen in de Ecozone Floriade/ De Steiger is versneld gerealiseerd als onderdeel van de inrichting van het Expoterrein.
- In oktober 2022 is gestart met de ontmanteling van de Floriade. Hieruit zijn veel struiken en bomen vrijgekomen. Inmiddels is een selectie gemaakt van soorten/ aantallen die op de ecozone Floriade worden geplaatst. Aanplant zal aanvangen voor maart 2023.

- Met terreinbeheerders zijn afspraken gemaakt over realisatie van de maatregelen die op hun terrein uitgevoerd zullen worden.

Ecozone op Floriade Expo, langs De Steiger, bron: Hester Kersten

Vooruitblik

- In Q1 van 2023 starten we met het in kaart brengen van de mogelijkheden voor participatie van bewoners.
- In Q1 starten we met de aanbesteding van de werkzaamheden in het basispakket. Het streven is om in Q3 het werk gegund te krijgen.
- In Q2 starten we met de voorgenomen beheermaatregelen in de verschillende ecozones. Dit betekent vooral gefaseerd maaien en omvormingsbeheer (naar andere soorten of meer struweel/bosperceel).
- In Q1-Q2 wordt de opgave bij de SPUK-Programma Natuur ingebed in het werkproces van het projectteam. We brengen prioritering aan in de mogelijke maatregelen die met de SPUK bijdrage kunnen worden uitgevoerd. In Q3-Q4 worden werkpakketen ter ontwerp/realisatie overgedragen aan de terrein beherende organisaties of aan de interne afdelingen GO of SR van de Gemeente.

Foto: Welkom in Ecozone Pampus, gerealiseerd in samenwerking met Flevo-landschap (Camiel Dijkers, 2022).

Financiën

Groene en waterrijke identiteit	Begroting 2021	Gerealiseerd	Verschil
Proceskosten programmalijn 6	386	248	138
Unieke landschappen: Almeerderhout	465	167	298
Unieke landschappen: Eemvallei	0	0	0
Excellent groene en gezonde leefomgeving	330	264	66
Ecologische verbindingen	289	233	56
Totaal	1.470	912	558

Bedragen € x 1.000

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Proceskosten programmalijn 6

We houden € 138.000 aan proceskosten over. Dit komt deels doordat het werken aan de groenblauwe kaart van Almere en de actie Onze Bomen nog doorlopen in 2023. Het bijbehorend bedrag wordt meegenomen. Daarnaast is een gereserveerd budget voor externe inzet niet benut. Dit budget kunnen we komend jaar goed gebruiken voor het uitwerken van de uitvoeringsagenda voor de periode 2025 – 2030. We stellen daarom voor om € 125.000 over te hevelen naar 2023. Het restant ad € 13.000 kan vrijvallen.

Unieke landschappen: Almeerderhout

De actualisering van de investeringsraming heeft meer tijd gekost. Daarnaast heeft de meervoudige inkoopprocedure van diverse inkooptrajecten meer tijd gekost, waardoor het planproces van de inrichtingsplannen, boskamers en bosloket pas eind 2022 werden gegund. Bij de activering en placemaking heeft het projectteam last van onderbezetting bij Staatsbosbeheer. De opstart van deze planproducten, met bijbehorende middelen, zijn daarom verschoven naar begin 2023.

09

Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst

Bron: Maarten Feenstra

Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst

Het Rijk, provincie Flevoland, gemeente Almere en gemeente Amsterdam hebben intensief samengewerkt aan het toekomstperspectief Almere, stad met toekomst. Op basis van hiervan is verder gewerkt aan een Uitvoeringsagenda en bijbehorende afspraken.

In de Uitvoeringsagenda staan alle gewenste maatregelen om de groei van een sociaal, economisch en ecologisch duurzaam Almere te kunnen voortzetten, waarmee wordt bijgedragen aan sociale en economische structuurversterking van de noordelijke Randstad en de metropoolregio Amsterdam.

Op die manier heeft een herbevestiging plaatsgevonden op de ambities van RRAAM en Almere. Daarmee ligt er een inhoudelijke basis om nu en in de toekomst nadere en steeds verder gaande afspraken te maken over de verstedelijking van Almere, de regionale bereikbaarheid, en de ecologie van het Markermeer-IJmeer. Uitkomsten van deze trajecten zijn tevens een basis voor de MRA Verstedelijkingsstrategie voor de MRA Oostflank en het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB).

In het perspectief 'Almere, stad met toekomst' is er veel aandacht is voor de stad die er al is, maar ook voor nieuwe gebieden als Pampus. De vijf belangrijkste ontwikkelingen in en rond Almere zijn:

- Bestaande wijken groeien mee met de bewonerbehoefte
- Centraal Almere - modern hoog stedelijk en groen leven
- Oosterwold voortzetten als landgoed voor initiatieven
- Almere Pampus - stedelijk wonen en werken aan de metropolitane baai
- Baai van de MRA - natuurlijk waterpark van wereldklasse

Hiermee is het lange termijn perspectief op de ontwikkeling van Almere geactualiseerd, en daarmee inzichtelijk gemaakt wat de opgaven zijn en wat nodig is om op een gezonde, groene en veerkrachtige manier de stad door te ontwikkelen. Op basis van de perspectieven 'Oostflank MRA, klaar voor de toekomst' en 'Almere, stad met toekomst' is in 2021 gewerkt aan een Uitvoeringsagenda Almere 2.0. Hierin zijn voor de komende 10 jaar afspraken en acties vastgelegd over de wijze waarop de perspectieven dichterbij worden gebracht. In de Uitvoeringsagenda staan alle gewenste maatregelen om de groei van een sociaal, economisch en ecologisch duurzaam Almere te kunnen voortzetten, waarmee wordt bijgedragen aan sociale en economische structuurversterking van de noordelijke Randstad en de metropoolregio Amsterdam. De Uitvoeringsagenda is in het najaar 2021 voorgelegd ter besluitvorming aan het bestuurlijk overleg Almere 2.0. Deze Uitvoeringsagenda wordt vertegenwoordigd door:

- het Rijk
- provincie Flevoland
- Amsterdam
- Almere

Voor een deel van de maatregelen zijn middelen gereserveerd in het FVA. Deze strategische interventies zijn in 2022 uitgewerkt en gestart.

Financiën

Handelingsperspectief	Begroting 2022	Gerealiseerd	Vershil
Pampus Kennis- en werkagenda	300	143	157
Pampus zakelijk traject	50	55	-5
Preventieve wijkaanpak	106	29	77
Smart mobility	190	167	23
Almere LAB	106	70	36
Economie	65	0	65
Bijdrage ABA (MIRT verkenning)	500	328	172
Totaal	1.317	792	525

Toelichting verschillen groter dan € 100.000

Toelichting: Pampus Kennis- en werkagenda

In 2022 is een 3D-model ontwikkeld om inzicht te krijgen in de eigenschappen van de ondergrond in Pampus. De resultaten uit het 3D-model zullen pas in het eerste kwartaal van 2023 beschikbaar worden gesteld en dienen als input voor de scenario's sessies en het ontwerpend onderzoek. De onderschrijding wordt verklaard doordat de scenario sessies en het opwerpend onderzoek niet in 2022 maar in 2023 zullen plaatsvinden.

Bijdrage ABA (MIRT verkenning)

De onderschrijding van € 0,2 miljoen is te verklaren doordat de projectorganisatie in 2022 geen haalbaarheidsonderzoek, actualisatie aan verstedelijkingsstrategie en ABA heeft uitgevoerd. Ook is er geen technische ondersteuning nodig geweest. Hierdoor zijn de kosten fors lager.

Daarnaast zijn alle onderzoeken al in oktober afgerond. Daarbij is de inzet van de projectleider en medewerker externe betrekkingen begin oktober afgerond.

Verder zijn de werkzaamheden naar aanleiding van BO MIRT in 2022 nog niet opgestart.

Almere Pampus

Almere Pampus kan worden ontwikkeld tot woon- en werkgebied. Een nieuw stadsdeel van Almeerse kwaliteit met 25.000 tot 35.000 woningen en een flink aantal banen. De Werkagenda Pampus is het programma om dit doel te bereiken en in 2030, misschien eerder, te kunnen starten met bouwen. Dit onder de voorwaarde van een positief besluit over de IJmeerverbinding, , en een oplossing voor het vraagstuk van de wegbereikbaarheid.

Werkagenda Pampus

Voor de ontwikkeling van Almere Pampus is in maart 2021 de Werkagenda Pampus opgesteld. De Werkagenda Pampus is het programma voor de integrale ontwikkeling (fysiek en sociaal-economisch) tussen 2030-2050. Hiervoor levert dit programma het masterplan op, zowel voor de boven- als voor de ondergrond. In het BO MIRT van 11 november 2022 is besloten dat er een Ruimtelijk Strategische Verkenning (RSV) Pampus wordt uitgevoerd die bestaat uit een regionale verkenning HOV Pampus en uitwerking van de ruimtelijke planvorming Pampus (= masterplan en stedenbouwkundig plan voor 1e deelgebied met 7.500 woningen).

Als onderdeel van de ruimtelijke planvorming Pampus wordt onderzocht of een substantieel deel van 7.500 woningen voor 2030 gerealiseerd kan worden, en of er modulaire woningen/flexwoningen kunnen worden ingepast. Definitieve besluitvorming hierover vindt plaats in 2024 en loopt synchroon met de besluitvorming in het kader van de werkagenda.

Doelstellingen

De Werkagenda Pampus moet leiden tot gemeenschappelijk gedragen inzichten en uitkomsten die de basis gaan vormen voor de daadwerkelijke gebiedsontwikkeling (2030-2050). De werkwijze van de Werkagenda Pampus

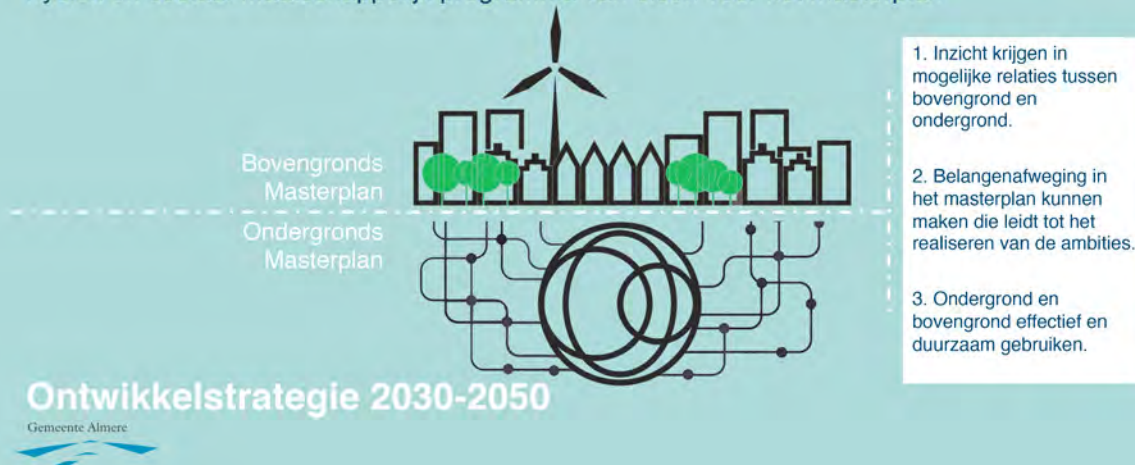
Boven- en ondergronds masterplan 2024

Kernvraag

Hoe bepalen en prioriteren we het ruimtegebruik onder- en bovengronds?

Resultaat

Fysiek en sociaal-maatschappelijk programma van eisen voor het masterplan

Boven- en ondergronds masterplan 2024

is gebaseerd op de Brede Welvaart. Om die reden verkent de Werkagenda Pampus de mogelijke verbindingen tussen fysieke en sociaal-maatschappelijke vraagstukken. Deze werkwijze wordt versterkt door de zeven Almere Principes. Dit met het doel een integrale en veerkrachtige gebiedsontwikkeling tot stand te brengen.

Samenwerking Werkagenda Pampus

De integrale werkwijze van de Werkagenda Pampus vraagt naar samenwerking. Binnen de gemeente Almere werken er vijf afdelingen met veertien teams aan, zowel vanuit het fysiek- als het sociaal domein. Buiten de gemeente zijn Almere 2.0, Ministerie van BZK, Waterschap Zuiderzeeland, Stadsbosbeheer, Flevolandschap, Rijkswaterstad en Rijksvastgoedbedrijf op reguliere basis betrokken bij de (kennis)ontwikkeling van Almere Pampus. Daarbij werkt de Werkagenda Pampus op reguliere basis met kennis- en wetenschappelijke Hogescholen Windesheim (programma Urban Innovation) en AERES, TU Delft, Tu Eindhoven, Universiteit Utrecht, WUR, TNO en Deltares.

In het kader van het MIRT zal bij de opstelling van de RSV nauw samengewerkt worden met het Rijk en andere stakeholders zoals de MRA en de provincie. Belangrijke partner voor de ontwikkeling van Pampus is de grondeigenaar Rijksvastgoedbedrijf waarmee in 2022 verkennend is gesproken over de mogelijke manieren om aan deze opgave te werken. De samenwerking met het Rijk zal begin 2023 verder uitkristalliseerd worden.

Resultaten en vooruitblik

In 2022 heeft de werkagenda Pampus zich sterk gefocust op een het verkennen van verschillende toekomstbeelden

door middel van scenario's. Bodem-, water- en energiesystemen hebben hier als basis gediend. Er is onderzocht naar de ruimtelijke- en sociale impact hiervan, en tevens naar mogelijke investeringsmodellen die hierbij horen. Voor het tot stand brengen van een duurzaam, gezond en betaalbaar stadsdeel van Almere, is in dit traject bijzonder aandacht gegeven aan slimme combinaties van vraagstukken (integrale gebiedsontwikkeling) met het oog op Brede Welvaart.

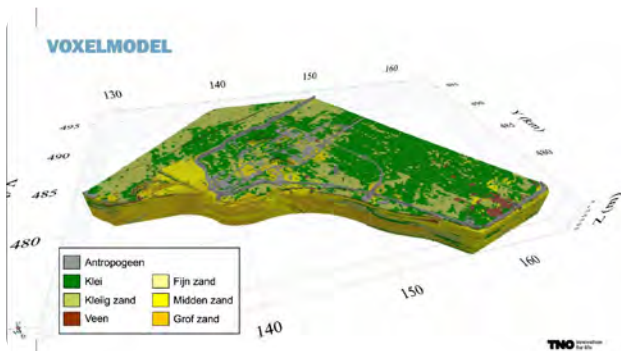
Als resultaat hebben deze verkenningen en onderzoeken inzicht gegeven in: 1) Verschillende mogelijke oplossingen voor de ontwikkeling van Pampus, 2) Mogelijke combinaties van oplossingen als strategie voor een integrale gebiedsontwikkeling, en 3) Belangrijke samenwerkingsverbanden en partners. Tenslotte heeft deze fase van de Werkagenda Pampus onbelichte vraagstukken gesignaleerd. Deze resultaten en inzichten dienen als basis voor het bestuurlijke traject en de opstelling van het afwegingskader ten behoeve van goede en overwogen besluitvorming. Op basis van deze keuzes zal het programma van eisen voor het masterplan opgesteld worden. Dit conform stappenplan van het projectplan Werkagenda Pampus.

Toekomstbeeld vanuit Bodem (water en bodem sturend)

Om slim te bouwen en leven in dit gebied was het nodig om de ondergronddata van de gemeente zodanig scherp te krijgen dat deze kan leiden tot een gefundeerd Masterplan Ondergrond. Onderzoek heeft ertoe geleid dat het proces van gedetailleerde data-voorziening (Geotop) versneld is. Wat niet enkel voor Pampus van belang is, maar ook voor de hele stad en Zuidwest Flevoland.

Vooruitblik

Om de doelstellingen te kunnen bereiken is aanvullend veldonderzoek nodig. Het gaat hier om hydrologisch- en archeologisch onderzoek. Als dit veldonderzoek verricht is, moeten de gegevens verwerkt worden in het GeoTop model en is de informatie die nodig is voor het Boven- en Ondergrondsmasterplan beschikbaar. Een zeer wenselijke en nuttige vervolgstap is het beschikken van 3D-onderleggers om te kunnen ontwerpen aan het masterplan. Hierover hebben al gesprekken plaatsgevonden.

Afbeelding GeoTop 3D-model – de laatste vragen aan TNO

Toekomstbeeld vanuit Klimaatadaptief (water en bodem sturend, ecologie)

In het kader van klimaatverandering moet het gebied veilig ontwikkeld en gebouwd worden. Het vooruit ontwikkelen van een blauwgroen-structuur in Almere Pampus kan het gebied klimaatrobuust maken zodat ook op een extremer klimaat wordt geanticipeerd. Met onderzoek is er meer inzicht verkregen in de dimensionering van blauw en groen en de ecologische waarde daarvan in relatie tot de kwaliteit van de gebiedsontwikkeling en in relatie tot financieringsmodellen die nodig zijn voor de financiële haalbaarheid/grondexploitatie van deze toekomstbestendige strategie.

Vooruitblik

Met het behaalde resultaat kunnen we in gesprek gaan met het Rijksvastgoedbedrijf (grondeigenaar) en worden de opties voor het afwegingskader scherper waardoor betere en/of goed afgewogen keuzes gemaakt kunnen worden voor het opstellen van het programma van eisen voor het masterplan.

Toekomstbeeld Energie

Een toekomstbestendig energiesysteem voor het gebied is van groot belang omdat de zekerheid van levering en de betaalbaarheid van hernieuwbare energie moet gewaarborgd worden in de ontwikkelingsstrategie.

De 30.000 woningen en de werkplekken in het nieuwe stadsdeel Pampus in Almere kunnen worden voorzien in hun warmte- én koudevraag via aquathermie. Gekoppeld aan andere vraagstukken versterkt aquathermie de groen-blauwe infrastructuur ambities van de gemeente Almere om beter gesteld te staan voor extreem weer o.a. heftige regenbuien of juist droge perioden en de biodiversiteit

te bevorderen. Door integraal te ontwerpen met aquathermie als sturende factor, kan het aquathermie de waterkwaliteit en doorstroming bevorderen.

Vooruitblik

Met het behaalde resultaat kunnen we in gesprek gaan met het Rijksvastgoedbedrijf (grondeigenaar) en worden de opties voor het afwegingskader scherper waardoor betere en/of goed afgewogen keuzes gemaakt kunnen worden voor het opstellen van het programma van eisen voor het masterplan.

Toekomstbeeld Mobiliteit

Doel van dit traject is het inzicht krijgen in de wijze waarop een programma van eisen voor mobiliteit in het gebied opgesteld kan worden. Het traject 1 – ontwerpprincipes mobiliteit – heeft als resultaat een overzicht opgeleverd van mogelijke fysieke oplossingen voor verschillende modaliteiten in kaart gebracht. De resultaten traject 2 (zelfrijdende mobiliteit) zullen in januari, tijdens een Planning for Autonomous Vehicles-workshop, besproken worden met verschillende disciplines van de gemeentelijke klankbordgroep, o.a. team mobiliteit. De ambtelijke collega's van het sociaal domein zullen hierbij in het bijzonder betrokken worden gezien de impact, en de acceptatie ervan, op de levensstijl van toekomstige bewoners en gebruikers van het gebied.

Vooruitblik

Voor mobiliteit liggen de kansen in het verbinden van de resultaten van deze twee onderzoekstrajecten in combinatie met de Ruimtelijke Verkenning en het (H)ov-studie van MIRT-traject (2023-2024). Hieruit kunnen de verschillende oplossingen meegenomen worden in het afwegingskader ten behoeve van het opstellen van het programma van eisen (2023) masterplan.

Toekomstbeeld Sociaal

De doelstelling van het verkennen van scenario's voor het sociaal domein is condities in het gebied te creëren die leiden tot een kansengelijke en inclusieve samenleving waar leefbaarheid en gezondheid centraal staan. Kennissessies met het sociaal domein hebben inzichtelijk gemaakt hoe de afdeling sociaal kan bijdragen aan het masterplan. Belangrijke mijlpalen:

- Voor het programmeren van huisvesting onderwijs en kinderopvang is door OCW een projectleider voor Pampus aangesteld die een projectplan heeft opgesteld en deze gaat uitvoeren.
- Een divers samengesteld team is binnen de bij afdeling sociaal opgesteld. Dit team gaat werken aan de sociaal duurzame stedelijke ontwikkeling en maatschappelijke voorzieningen, o.a. voor Pampus.
- Er is opdracht gegeven voor een normenkader maatschappelijke voorzieningen, dat in lijn ligt met een maatschappelijk plan van eisen van o.a. Pampus.

Vooruitblik

De werkwijze van kennissessies wordt in 2023 doorgezet en de teams en bovengenoemde producten zullen bijdragen aan de opstelling van het programma van eisen voor het masterplan Pampus, dat eind 2023 klaar moet zijn.

Zakelijk traject

In het BO MIRT van 11 november is nog geen besluit genomen over starten van een MIRT-verkenning voor de IJ-meerverbinding. In het BO MIRT is wel besloten om € 54 miljoen te reserveren voor HOV Pampus en/of Oosterwold. Hierdoor kan voortvarend met de planvorming van Pampus

worden doorgegaan. Vooruitlopend op het besluit over de IJmeerverbinding zijn middelen beschikbaar gesteld voor plankosten en investeringen in een HOV-oplossing voor het eerste deelgebied als de IJmeerverbinding nog niet is aangelegd. Doelstelling is het vaststellen van een Ruimtelijk Strategische Verkenning in 2024.

Preventieve wijkaanpak

Met veel Almeerders gaat het goed, maar er is ook een aanzienlijke groep bewoners die relatief kwetsbaar is. Schulden, armoede, werkzaam in sectoren die gevoelig zijn voor recessie en grote kansenongelijkheid in het onderwijs zijn daarbij belangrijke onderwerpen.

In fysiek-ruimtelijke zin behoeven de wijken die gebouwd zijn vanaf de jaren '70 tot en met de jaren '90 een stevige impuls door het voortdurend inspelen op wensen van bewoners en ondernemers. Dit zijn wijken die kort na elkaar zijn gebouwd en die vrijwel gelijktijdig een fase bereiken waarin onderhoud en/of vernieuwing noodzakelijk wordt. Een tendens die nog wordt versterkt door bodemdaling. Door aandacht en ruimte voor vernieuwing kunnen de wijken gewild en eigentijds blijven of weer worden; ook naar de toekomst toe. Het belangrijkste argument voor de veranderingen en ingrepen in de oudere wijken van Almere is om ze blijvend dienstbaar te laten zijn voor de bewoners en hun algemeen welbevinden. Ook geldt in deze delen van de stad dat er rekening wordt gehouden met de actuele ambities op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid en energie.

Doelstellingen

Het doel is om in 2024 te beschikken over een lopend concreet meerjarenprogramma preventieve wijkaanpak met uitvoeringsagenda dat gezamenlijk met partners is opgesteld en cyclisch wordt geactualiseerd. In 2022 is gewerkt aan een plan van aanpak voor de komende jaren en zijn de eerste activiteiten uitgevoerd om de doelstelling te realiseren. Er zijn drie typen activiteiten te onderscheiden:

1. Het ontwikkelen van een systematiek op basis waarvan bepaald wordt waar en wanneer er in wijken gewerkt gaat worden aan preventieve vernieuwing. En in het verlengde daarvan de ontwikkeling van instrumentarium om de aanpak vorm te geven.
2. Het ontwikkelen van een passende interne organisatiestructuur en een governancestructuur met stedelijke partners.
3. Het toewerken naar een preventieve gebiedsgerichte aanpak in New Towns dat leidt tot een versterkte landelijke positionering. Hierin wordt samen opgetrokken met andere New Towns in Nederland.

Resultaten

De opgave voor de preventieve wijkaanpak bevond zich in 2022 in de verkennende fase. Er zijn twee vacatures voor een kwartiermaker (senior) en junior beleidsmedewerker ingevuld. Deze personen zijn gestart in de zomer van 2022. Daarnaast is in het najaar een start gemaakt met een afdelingsoverstijgend opgaveteam binnen de gemeente. Zij zijn aan de slag gegaan met het verder definiëren van de opgave en het team gaat toewerken naar starten van de wijkaanpak in een Almeerse wijk vanaf 2023. Om de doelstelling te kunnen realiseren zijn in 2022 de volgende activiteiten uitgevoerd.

Wijkmonitor en ontwerp Staat van de Stad

Het is van belang om te beschikken over de huidige en toekomstige staat van wijken en haar inwoners. Daarbij gaat het zowel om informatie op zowel sociale als fysieke kenmerken. In 2022 is als belangrijke bron hiervoor de Almeerse wijkmonitor ontwikkeld. Er is ook een ontwerp gemaakt voor de rapportage 'Staat van de Stad' waarin in 2023 de huidige stand van zaken, trends, ontwikkelingen rondom de fysieke als sociale staat van Almere zullen worden gerapporteerd.

Bewonersperspectief ophalen middels kwalitatief onderzoek

Het bewonersperspectief is onmisbaar als het gaat om preventieve vernieuwing. We willen immers dat wijken dienstbaar blijven aan huidige en toekomstige inwoners. Er is gestart met de ontwikkeling van een handboek voor kwalitatief onderzoek waarmee in de wijken onderzoek gedaan kan worden naar behoeften en wensen van bewoners. Dit handboek is begin 2023 gereed.

Opgaveteam Preventieve Wijkaanpak

In het najaar van 2022 is een afdelingsoverstijgend opgaveteam gevormd bestaande uit de afdelingen Stedelijk Beleid, Stadsruimte, Onderzoek en Statistiek, Leefbaar-

heid en het Sociaal Domein. Het opgaveteam richt zich in de eerste fase op het definiëren van de opgave en het van start gaan van de preventieve wijkaanpak in ten minste één Almeerse wijk vanaf 2023. In het opgaveteam wordt ook de verbinding gelegd met de vastgestelde visie 'Almere stad met toekomst - een actueel perspectief op Almere nu en later' en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2022-2024 en de coalitieambitie om het wijkgericht werken te versterken. Tevens is de samenwerking gezocht met het lectoraat Urban Innovation van Windesheim. Dit lectoraat heeft als doel de economische, sociale en ecologische verbanden tussen alle betrokkenen in stedelijke omgevingen (zoals bewoners, bestuurders, ondernemers en maatschappelijke organisaties) te versterken.

New Town alliantie en start leernetwerk Toekomstbestendige New Towns

Begin 2022 is een kopgroep geformeerd met de New Town gemeenten Zoetermeer, Capelle aan den IJssel, Nissewaard en Almere met als inzet via een lobby-traject inzichtelijk te maken waar de problematiek van deze steden ligt, om vervolgens het Rijk blijvend te binden aan de New Towns die zij indertijd heeft aangewezen.

De alliantie heeft dit jaar een brief gestuurd aan verantwoordelijk minister De Jonge inzake de evaluatie van het Volkshuisvestingsfonds waarin het belang is benadrukt om de voormalige groeikernen toe te voegen aan de lijst van prioritaire gebieden. Aan minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) Bruins Slot is aandacht gevraagd voor de groep New Towns in de Onderzoeksagenda rond de herijking van het Gemeentefonds gezien het feit dat met de nieuwe verdeling van het Gemeentefonds New Towns hun opgave nog groter zien worden. Er is dringend verzocht om de herverdeling voor de New Towns opnieuw tegen licht te houden.

Op 28 november is tijdens het New Town congres ter ere van het 60-jarig bestaan van Zoetermeer gesproken over de lessen van woning-, steden- en samenlevingsopbouw en de opgaven voor de toekomst. Tijdens het congres hebben de deelnemers aan de New Town alliantie een intentie-

verklaring ondertekend met het ministerie van BZK voor de start van het Leernetwerk 'Toekomstbestendige New Towns'.

Het leernetwerk Toekomstbestendige New Towns heeft de volgende doelen:

- Integrale kennisuitwisseling tussen de voormalige groeikernen faciliteren en bevorderen.
- Meer inzicht krijgen in de onderliggende oorzaken en mechanismen die de huidige en toekomstige ontwikkeling van de groeikernen beïnvloeden.
- In kaart brengen welke vormen van beleid, acties en interventies door verschillende partijen kunnen worden ingezet om de unieke kansen te verzilveren en de specifieke uitdagingen het hoofd te bieden.

Het leernetwerk Toekomstbestendige New Towns is gekoppeld aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. In dit programma staat de aanpak van leefbaarheid en veiligheid in 20 focusgebieden in 19 steden centraal. Voor deze aanpak van kwetsbare wijken is Almere eerder niet in aanmerking gekomen. Het leernetwerk gaat in het eerste kwartaal van 2023 van start.

Vooruitblik

Het opgaveteam preventieve wijkaanpak richt zich in 2023 op het starten van de preventieve wijkaanpak in minimaal één Almeerse wijk. Het lectoraat Urban Innovation ondersteunt hierbij met praktijkgericht onderzoek. Ook werken we verder aan een actueel beeld van de Almeerse wijken, waarin de toekomstige ontwikkelingen worden meegenomen. Daarbij wordt de samenwerking gezocht met de activiteiten die in het kader van de Omgevingsvisie worden uitgevoerd (waaronder stadsgesprekken) en het traject de Sociale Staat van de Stad. In 2023 gaan we verder aan de slag met communicatieactiviteiten rondom de preventieve wijkaanpak. Een eerste stap is het beleggen van een Factor C bijeenkomst. Tot slot gaat in 2023 het leernetwerk New Towns van start.

Smart Mobility

Gemeente Almere, provincie Flevoland, de Metropool - regio Amsterdam (MRA) en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) hebben in 2021 gezamenlijk een corridorplan opgesteld voor een cross sectorale samenwerking op de corridor Flevoland-Almere-Schiphol. Voluit heet het programma 'Smart mobility corridor Flevoland-Schiphol'.

Doelstellingen

Het doel van de samenwerking is om de mobiliteit binnen de corridor Flevoland-Schiphol via datagedreven toepassingen op een dusdanige manier te beïnvloeden, dat bestaande en toekomstige infrastructuur voor mobiliteit beter benut worden om zodoende de filedruk en uitstoot van fijnstof terug te dringen. Door het beter benutten van

de bestaande en toekomstige infrastructuur draagt het programma Smart mobility bij aan de woningbouwopgave en mobiliteitstransitie in de regio. Het programma draagt op meerdere vlakken bij aan de bestuurlijke ambities voor Almere 2.0. (Leefomgeving, Bereikbaarheid en Duurzaamheid).

Resultaten

In het programma vormen drie diensten, 'Data', 'Deelmobiliteit' en 'Logistiek & Afval' de basis voor de organisatie van de uitvoering van het programma. Rond deze diensten zijn teams geformeerd waarbinnen projecten worden uitgevoerd, aangejaagd en kennis wordt uitgewisseld.

Team Data

Smart society dashboard is als product opgeleverd. Daarmee borgen we dat de resultaten breder inzetbaar zijn dan de oorspronkelijke context van de Floriade Expo 2022.

Team Deelmobiliteit

De pilot Deelmobiliteit is per 1 april 2022 gestart waarbij in Almere fietsen en scooters worden aangeboden. Een groot deel van de stad is daarbij 'Free floating'. De pilot wordt in Almere Haven uitgebreid met een 'station based' concept. ([Pilot met duurzame deeltweewielers en deelauto's in Almere · Omroep Almere](#)). Hieronder een artikel zoals geplaatst in de lokale media Stadhuis aan Huis.

Team Logistiek & Afval

Kennisdeling tussen de verschillende stakeholders. Het ministerie IenW heeft de Hub strategie, Logistieke stromen en Zero Emission zones strategie gedeeld. Gemeente Almere heeft onze opgedane kennis rond reductie CO₂ en NO_x door middel van de verkeerscentrale gedeeld. De provincie heeft haar Hub en Smart mobility plannen en inzichten gedeeld. Opzetten van hubs en kennis rond beleidsinterventies en evaluaties van pilots om daarmee handelingsperspectieven op te stellen om toekomstige smart mobility ontwikkelingen toe te kunnen passen in de corridor Flevoland – Schiphol.

Onderzoek bedrijven aanpak

Om in beeld te brengen welke kansen er zijn op dit thema om met partners in de stad en regio samen te werken hebben wij gesprekken met partners uit het bedrijfsleven gevoerd. In deze gesprekken staan we o.a. stil bij Smart mobility in zijn algemeenheid, de inzet van het bedrijf (concrete projecten en groeipaden), de kansen en risico's, rollen en verantwoordelijkheden en welke behoeftes de bedrijven als werkgever hebben. De resultaten van dit onderzoek zijn beschreven in de rapportage 'Groen & Gezond Almere'

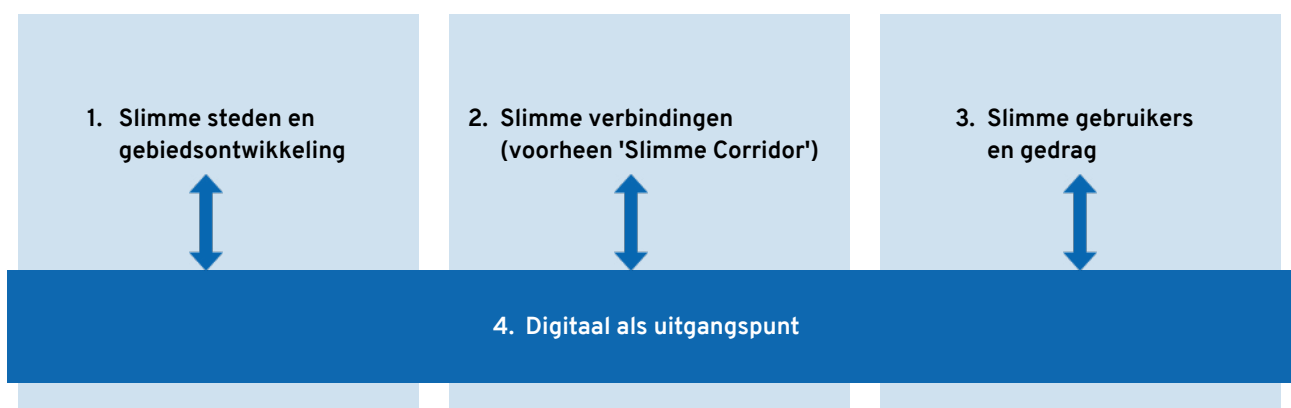
Vooruitblik

Naast het voortzetten van de activiteiten zoals gepland binnen de teams, staat 2023 vooral in het teken van het bepalen van de koers van het programma. Hoe kunnen we in lijn met de herijkte doelstellingen van de stakeholders zorgen voor duurzame oplossingen voor de mobiliteitsbehoefte van de toekomst. Er is veel kennis gedeeld en verschillende pilots ontwikkeld waarover evaluaties beschikbaar zijn en komen. De landelijke ontwikkelingen rond Dutch Mobility Innovation (DMI) krijgen waarschijnlijk een impuls vanuit het Nationaal groeifonds (NGF). Gemeente Almere is bij meerdere initiatieven rond het DMI betrokken en is daarmee één van de belangrijke partners om met hernieuwde energie trajecten samen vorm te geven.

In het concept programmaplan zijn de uitgangspunten identiek aan de oorspronkelijke vier thema's uit het programmaplan van 2021.

Samenwerking Green Innovation en Smart Mobility programma

Onderzoek hoe we gebruik kunnen maken van duurzame bouwhub, het is een opgave om de verdichting binnen Almere te faciliteren met minder overlast van zware voertuigen en minder uitstoot.

Oorspronkelijke thema's programmaplan 2021

AlmereLAB

Het sleutelproject 'AlmereLAB' is geïnitieerd met als doel om samen met partners in Almere en daarbuiten duurzame en innovatieve ontwikkeling in de stad en regio te initiëren, te versnellen en op te schalen. Op zo'n manier dat het voortbouwt op de dynamiek die is opgebouwd met de Floriade en bijdraagt aan het versterken van het economisch profiel en werkgelegenheid.

Dit doen we door op de samenhang en overlap van gemeentelijk en provinciaal beleid en programma's van Almere 2.0 (zoals de Economische Agenda, Duurzaamheidsagenda, 'Almere, Stad met Toekomst', programmalijn Leer- en Werkomgeving en programmalijn Circulaire Economie en Energie), een gezamenlijke koers en structurele samenwerking op te bouwen met triple helix partners in stad en regio. De samenwerking krijgt gestalte door het opstellen van een strategische agenda: de Groeiagenda, en door te zorgen voor een lichte triple helix organisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van deze agenda. Met deze inzet is het sleutelproject ook ondersteunend aan de genoemde programmalijnen.

De 'Groeagenda' is de titel waaronder uitvoering wordt gegeven aan het sleutelproject.

Doelstellingen

Een gezamenlijke economische strategische agenda opstellen (Groeagenda) en lichte triple helix-organisatie opbouwen.

Doelstellingen

- Krachten bundelen
- Samenhang en gerichtheid
- Sterke propositie neerzetten
- lobby- en netwerkkracht vergroten

Resultaten

In 2022 is een plan van aanpak opgesteld, een aanjaagteam ingesteld en gestart met de uitvoering. Er zijn verschillende activiteiten georganiseerd en gesprekken gevoerd met als doel toe te werken naar een versie 1.0 van de strategische agenda en de samenwerking met kernpartners op te bouwen. In april was er een eerste stakeholderbijeenkomst. In juni en september zijn inspiratierizen georganiseerd vanuit programmalijn Leer- en Werkomgeving. In oktober is een heidag georganiseerd en in november een werksessie naar aanleiding van de inspiratierizen. De kernpartners die bij deze activiteiten zijn betrokken, zijn deelnemers vanuit overheden (gemeente, provincie, MRA, Rijk (EZK)), kennisinstellingen (Windesheim, Aeres, ROC van Flevoland) en bedrijfsleven (Rabobank en diverse bedrijven) en bestaande triple helix samenwerkingen als Horizon/Economic Board Flevoland en Amsterdam Economic Board.

Als belangrijke inhoudelijke stap voor de Groeiagenda zijn in 2022 op vier speerpuntthema's verkenningen uit-

gevoerd naar kansrijke proposities, groeipaden en subsidiemogelijkheden: Circulaire Bouw en Leefomgeving, Energietransitie, Voedsel en Slimme Mobiliteit. Deze verkenningen bieden de basis om op de inhoud verbinding te leggen of te versterken met onze partners.

Bij het slot van Floriade Expo hebben diverse partners een intentieovereenkomst ondertekend om "samen door te bouwen aan Growing Green Cities". De Groeiagenda zorgt in grote mate voor opvolging van deze intentie.

Bij het Bestuurlijk Overleg MIRT is een afspraak gemaakt dat

1. Rijk en regio samen een ruimtelijk economische aanpak voor Almere uitwerken, met de Groeiagenda als input;
2. deze aanpak bij het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving 2023 wordt vastgesteld;

en dat er samen gekeken wordt naar mogelijkheden van bekostiging van de aanpak. Daarmee is een belangrijke stap gezet in de rijksbetrokkenheid bij de Groeiagenda. Vanuit programmalijn Leer- en Werkomgeving is, in verbinding met het traject van de Groeiagenda, eind 2022 een Regio Deal-voorstel ingediend om een eerste stap te kunnen zetten op een belangrijk onderdeel van de Groeiagenda: het versterken van de kennisinfrastructuur.

Tot slot is eind 2022 besloten het sleutelproject voor het vervolg onder te brengen bij programmalijn Leer- en Werkomgeving. En om in aanvulling daarop de gremia van programmalijn 3 te benutten voor de verbinding met de inhoudelijke projecten van die programmalijn.

Eerder was de ambitie om eind 2022 een eerste versie van de Groeiagenda gereed te hebben. Het opbouwen van een solide structurele samenwerking vergt echter meer tijd. Zodoende is er ook iets minder van het budget uitgegeven dan eerder beoogd. Eind 2022 ligt er al wel een goede basis om in 2023 op voort te bouwen.

Vooruitblik

In 2023 gaat het aanjaagteam verder als projectteam, waarin ook nauwe samenwerking is met provincie Flevoland. De samenwerking met kernpartners op de Groeiagenda wordt verder geformaliseerd. En in het voorjaar wordt de Groeiagenda versie 1.0 opgeleverd, als onderdeel van de ruimtelijk economische aanpak die bij het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (juni/juli) wordt vastgesteld. Deze Groeiagenda biedt de inhoudelijke basis voor structurele samenwerking overheid-onderwijs-bedrijfsleven, besteedt aandacht aan economische positionering van Almere en regio met branding, marketing en communicatie en aan de

benodigde organisatie voor het welslagen van de agenda. Na de zomer zal het project Groeiagenda meer in het teken van uitvoering van de strategische agenda staan. Dat betekent verder invulling geven aan branding, marketing en

communicatie, coördinatie op de inhoudelijke onderdelen met ondersteuning waar nodig en lobby- en netwerkvorming. Het betrekken van raads- en statenleden is onderdeel van het proces tot Groeiagenda versie 1.0.

Versterken regionale en strategische inzet

De uitvoering van deze brede ontwikkeling vervat in intergouvernementele afspraken vindt grotendeels plaats binnen het gemeentelijke organisatie Almere. Om de beoogde impulsen te kunnen realiseren om het ambitieniveau van het Perspectief MRA Oostflank waar te maken zijn op onderdelen tijdelijke formatieve versterking noodzakelijk.

In 2022 zijn drie vacatures uitgezet waarvan het niet gelukt is om ze in te vullen. De werving van formatie is geïntensiveerd. De volgende stap is het overwegen van externe inhuur

als de intensivering ook geen formatie oplevert. De middelen blijven beschikbaar en worden doorgezet naar 2023.

Economie

De economische ontwikkeling van Almere kan niet los worden gezien van de economische ontwikkeling binnen de Metropoolregio Amsterdam. Amsterdam heeft ruimtegebrek en dat biedt kansen voor Almere.

Daarom wordt de samenwerking met Amsterdam op economisch vlak geïntensiveerd, met als doel het laten landen van nieuwe bedrijven in Almere en het herhuisvesten van Amsterdamse bedrijven naar Almere. Daarnaast worden formele werklocaties ontwikkeld en scherper geprofileerd; sterke en toekomstgerichte bedrijventerreinen die ruimte bieden aan bestaande en kansrijke clusters, met focus bij ICT-tech, energietransitie en circulaire economie.

Resultaten

Er is een goed beeld verkregen van de bestaande en nog uit te geven ruimte aan bedrijventerreinen en kantorenlocaties in Almere, zodat er geanticipeerd kan worden op bedrijven uit de regio waaronder Amsterdam die huisvesting zoeken.

Ook is er meer duidelijkheid over de invulling van een stadsloodsachtige functie om huisvestingzoekende bedrijven uit de regio, waaronder Amsterdam, te kunnen matchen met beschikbare huisvesting in Almere.

Profilering Werklocaties

Voor de formele werklocaties, bedrijventerreinen en kantorenlocaties in Almere is zicht op de huidige en toekomstige ruimtebehoefte verkregen. Ook zijn adviezen voor de verdere ontwikkeling van (nieuwe) bedrijventerreinen en (bestaande) kantorenlocaties geformuleerd.

Vooruitblik

Op basis van het verkregen beeld is er meer zicht op de ruimtebehoefte voor circulaire economie en energietransitie op bedrijventerreinen odig. Ook wordt het geadviseerde handelingsperspectief voor kantorenlocaties handen en voeten gegeven.

Stadsloodsachtige functie

Resultaten

Het basisnetwerk met de stadsloods Amsterdam en met Almeerse bedrijfsmakelaars is in gang gezet.

Vooruitblik

Het basisnetwerk met andere (externe) partijen wordt uitgebouwd en de samenwerking als nadere invulling van de stadsloodsfunctie versterkt.

Amsterdam Bay Area (ABA)

Het team van de Amsterdam Bay Area heeft na het afronden van het MIRT onderzoek formeel in april de opdracht twee onderzoeken uit te voeren. Enerzijds wordt een verdiepend wegenonderzoek gedaan, om hiermee de uitkomsten van het wegenonderzoek dat in 2021 is gedaan, te valideren. Anderzijds wordt een toekomst vast investeringspakket (TVIP) opgesteld. Beide onderzoeken zijn in september afgerond en aangeboden aan het Directeurenoverleg Oostflank.

Het wegenonderzoek bevestigt de uitkomsten van een jaar eerder. Het directeurenoverleg heeft aangegeven dat daarmee de problemen die er op de weg zijn, onderdeel zijn van het systeem in de metropoolregio Amsterdam. Deze problemen worden verder geadresseerd in het Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) onder Samen bouwen aan bereikbaarheid.

Het toekomst vaste investeringspakket (TVIP) is door de gezamenlijke partijen opgesteld, als het pakket dat nodig is om de woningbouw in ABA tot 2030 te faciliteren. Dit pakket was de basis voor afspraken in het BO MIRT in november 2022. In het DO Oostflank van juli is het projectteam ABA daarnaast gevraagd een studie te doen naar welke eerste infrastructurele maatregelen nodig zijn om woningbouw op Almere Pampus mogelijk te maken, voortuitlopend op een goed ontsloten Almere Pampus met een hoog stedelijke bebouwing. Dit onderzoek is in het najaar afgerond.

Op basis van de onderzoeken is in het BO MIRT van november 2022 een aantal afspraken gemaakt. Naast een afspraak over het doen van een ruimtelijk strategische

verkenning Almere Pampus, zijn een aantal afspraken gemaakt voor infrastructurele projecten in de Oostflank. Ook is een afspraak gemaakt over het onderzoeken van een groter aantal woningen in Oosterwold 2. Eind 2022 zijn de gesprekken gestart hoe de afspraken uit het BO MIRT door de verschillende gremia zullen worden uitgevoerd.

Organisatie

Het projectteam heeft in 2022 de onderzoeken ingezet en begeleid. De uitkomsten van de onderzoeken zijn (ter voorbereiding van de directeuren en bestuurlijke overleggen) besproken met het Kernteam Amsterdam Bay Area waarin alle belanghebbende overheden en partijen zijn vertegenwoordigd. Het projectteam ABA heeft het BO MIRT van november voorbereid. Afhankelijk van de vervolgoopdracht wordt al dan niet een nieuw team ingericht.

Informatie en communicatie

Na het BO MIRT van november zijn door de gemeente Almere en de provincie Flevoland raad en staten van de uitkomsten van de onderzoeken en de afspraken BO MIRT op de hoogte gesteld.

Onderwijs

Opgaven voor het versterken van het onderwijslandschap zijn uitgewerkt in programmalijn Leer- en werkomgeving, zie hoofdstuk 4.

Cultuur

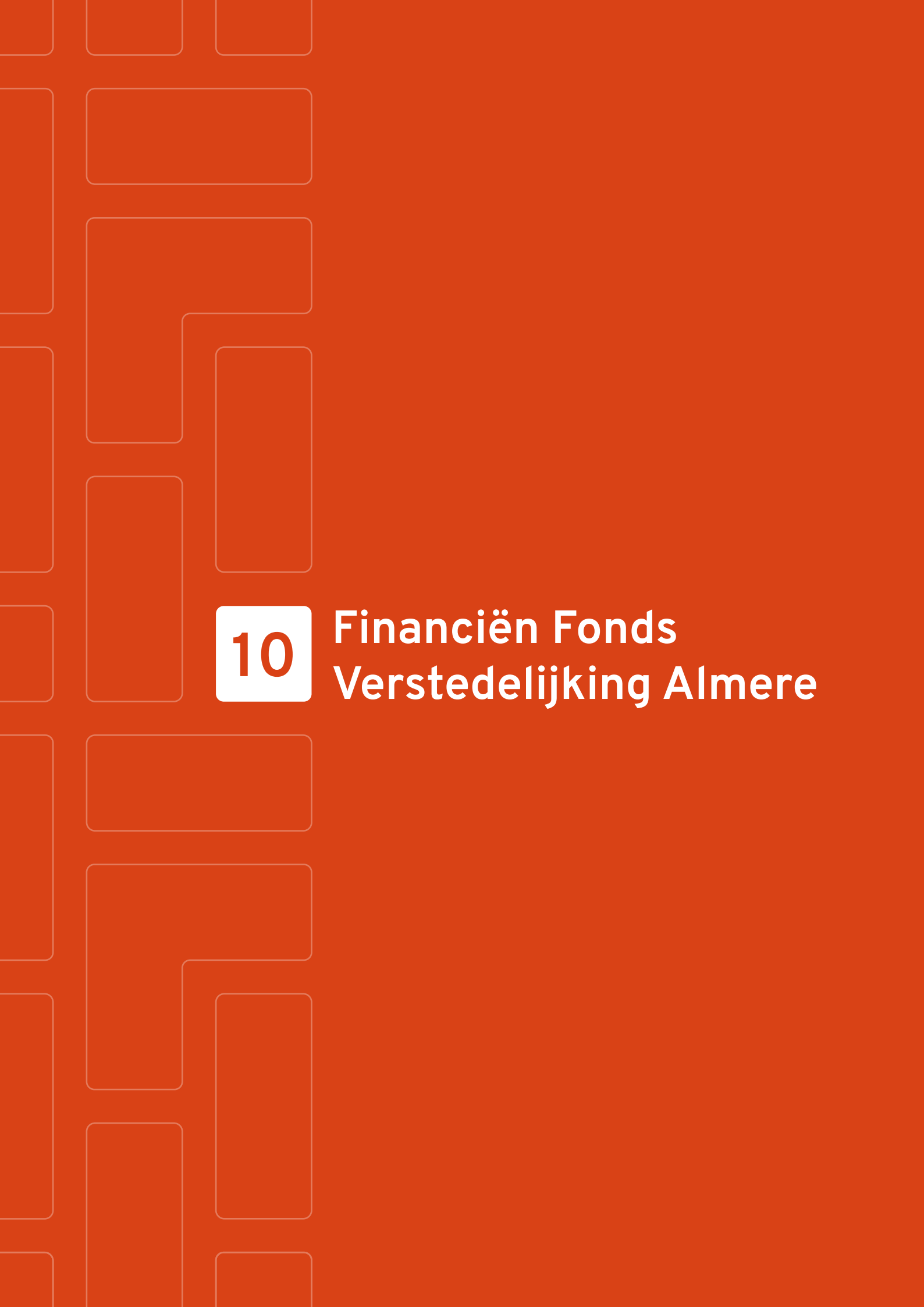
De uitwerking van de Culturele strategie is opgenomen in programmalijn Cultuur, toerisme en sport, zie hoofdstuk 6.

Centrum Almere 2040

De werkagenda Centrum Almere 2040 is opgenomen in programmalijn Hart van de stad, zie hoofdstuk 3.

Bron: Maarten Feenstra

10

Financiën Fonds Verstedelijking Almere

Financiën Fonds Verstedelijking Almere

De uitvoering van de eerste tranche van programmalijnen en sleutelprojecten is ruim zes jaar onderweg. Van de totale projectbegroting ad € 146 miljoen is ruim € 137 miljoen uitgegeven. Het restant ad € 9 miljoen is beklemd voor 2023.

Bedragen in dit hoofdstuk zijn x € 1.000 tenzij anders aangegeven.

Omschrijving uitgaven	Startjaar	Totale FVA Project Begroting t/m 2022	Totaal gerealiseerd FVA t/m 2022	Vrijval 2022	Beklemd 2023
Totaal uitgaven		146.845	137.716	13	9.116

Uitgaven Fonds Verstedelijking Almere

Hieronder wordt per project aangegeven wat de totale projectbegroting is tot en met 2022, wat de realisatie is tot en met 2022 en wat er naar 2023 wordt doorgeschoven.

Omschrijving	Startjaar	Totaal begroot t/m 2022	Totaal gerealiseerd t/m 2022	Vrijval 2022	Beklemd 2023
Proceskosten Almere 2.0 / Handelingsperspectief	2015 / 2019	11.120	10.768	0	352
Bijdrage organisatie Oosterwold	2015	587	587	0	0
Proceskosten Almere 2.0		11.707	11.355	0	352
Proceskosten programmalijn 1	2017	1.637	1.485	0	152
Station en stationsomgeving	2017	27.030	24.743	0	2.287
Almere Centrum	2017	5.621	5.562	0	58
Werkagenda Centrum Almere 2040	2022	310	205	0	105
Rondje Weerwater	2015/2016	22.776	22.788	0	-11
Floriade projecten	2018/2019	7.550	6.938	0	612
Programmalijn 1 Hart van de stad		64.924	61.720	0	3.203
Proceskosten programmalijn 2	2017	1.430	1.438	0	-8
Floriade Werkt	2015	2.420	2.191	0	229
Flevocampus	2017	16.134	15.581	0	553
Internationale campus	2018	3.271	3.270	0	1
Kenniscampus Stadshart	2021	641	641	0	0
ICT Tribe Almere (voorheen: MBO ICT Field Lab)	2021	679	335	0	344
Spoor 3 - Versterken kennisinfrastructuur en triple helix	2022	293	224	0	69
Spoor 2 - Een Leven Lang Ontwikkelen	2022	70	47	0	23
Spoor 1 - Funderend onderwijs: diverse verkenningen	2022	25	0	0	25
Programmalijn 2 Leer- en werkomgeving		24.962	23.728	0	1.235
Proceskosten programmalijn 3	2017	1.553	1.445	0	108
Citylab Stedelijke Grondstoffen	2017	2.308	2.424	0	-116
Competitie Upcycle City 2.0	2017	3.148	3.142	0	6
Stedelijke grondstofstromen	2017	1.059	485	0	575
Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie	2021	1.590	1.318	0	272
Stedelijk voedselsysteem	2021	989	999	0	-9
Energiefonds	2015	678	564	0	114
Balanceren energienet	2017	222	127	0	95
Ultradiepe geothermie	2020	480	438	0	43
Programmalijn 3 Circulaire economie en energie		12.028	10.941	0	1.088
Proceskosten programmalijn 4	2017	1.550	1.522	0	28
Kustzone Almere Poort/Duin	2017	7.280	5.701	0	1.578
Museale voorziening	2020	5.075	5.086	0	-11
Culturele strategie	2022	40	14	0	26
Poppodium	2022	50	0	0	50
Nationaal Park Nieuw Land	2017	3.299	2.977	0	321
Sport en bewegen in openbare ruimte (Skills Garden)	2022	5	0	0	5
Topsport	2022	383	274	0	109
Buitenzwembad	2022	75	10	0	65
Programmalijn 4 Cultuur, toerisme en sport		17.786	15.615	0	2.172
Programmalijn 5 Vernieuwend wonen		4.897	4.899	0	-3
Proceskosten programmalijn 6	2021	500	362	13	125
Unieke landschappen: Almeerderhout	2021	695	397	0	298
Unieke landschappen: Eemvallei	2021	34	34	0	0
Excellent groene en gezonde leefomgeving	2021	522	456	0	66
Ecologische verbindingen	2021	509	453	0	56
Programmalijn 6 Groene en waterrijke identiteit		2.260	1.702	13	545
Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst	2022	1.317	792	0	525
Overige (B&O, afgesloten projecten)		6.964	6.964	0	0
Totaal uitgaven		146.845	137.716	13	9.116

Op drie onderdelen van het fonds hebben uitgaven plaatsgevonden, te weten:

- **Proceskosten Almere 2.0 / Handelingsperspectief:** De onderschrijding bestaat voor € 0,2 miljoen uit een post voor onvoorzien. Dit bedrag was gereserveerd voor bijvoorbeeld onvoorziene onderzoeken, die nodig zijn om een project of proces verder te brengen. Daarnaast was er een bedrag van € 0,1 miljoen gereserveerd voor het Nationale Groeifonds. Er is geen aanvraag Groeifonds voorbereid in 2022. Beide bedragen worden overgeheveld naar 2023.
- **Proceskosten programmalijnen:** In totaal is er jaarlijks € 1,25 miljoen aan budget voor proceskosten voor de programmalijnen beschikbaar. De budgetten zijn grotendeels aangewend voor het ontwikkelen en aansturen van de Programmalijnen en de bijbehorende Sleutelprojecten. Niet aangewende middelen vallen, tenzij anders vermeld, vrij in de reserve FVA en zijn vanaf het Jaarprogramma 2023 opnieuw in te zetten.
- **Programma's en Sleutelprojecten:** De Sleutelprojecten zijn in het overgrote deel van start gegaan in 2017. Een klein aantal Sleutelprojecten bouwt voort op projecten die in 2015 of 2016 zijn gestart. Een aantal projecten zijn nieuw in 2021, waaronder Programmalijn 6 Groene en waterrijke identiteit. In 2022 is de uitvoeringsagenda, Stad met toekomst toegevoegd. De financiële afwijkingen zijn afzonderlijk in de programma's van de programmarekening toegelicht. Niet aangewende middelen worden opnieuw ingezet binnen het sleutelproject.

Inkomsten Fonds Verstedelijking Almere

Van de te verwachten dekking van € 174,8 miljoen is ondertussen € 175,2 miljoen werkelijk beschikbaar. Het voordeel van € 0,5 miljoen betreft verkochte grond in eigendom van de gemeente Almere grond in Oosterwold.

Omschrijving inkomsten	Totaal FVA-projectbegroting t/m 2022	Totaal gerealiseerd uit FVA t/m 2022	Vrijval
Bijdrage Almere	66.285	66.753	469
Bijdrage Flevoland	49.972	49.972	0
Bijdrage Rijk, grondverkoop Oosterwold	58.246	58.246	0
Revolverende middelen	271	271	0
Totaal	174.773	175.242	469

De reserve Fonds Verstedelijking Almere wordt gevuld met bijdragen van gemeente Almere, provincie Flevoland en het Rijk.

Bijdrage Almere

De gemeentelijke bijdrage aan het FVA bestaat uit een bijdrage uit het Gemeentefonds gerelateerd aan Almere 2.0. Deze bijdrage bedraagt € 7 mln. per jaar (startend in 2015) + accres.

Eind 2020 heeft het ministerie van BZK besloten om deze bijdrage vanaf 2021 om te zetten in een specifieke uitkering. Deze uitkering is voor 2022 vastgesteld op € 9,4 miljoen en ook ontvangen.

Bijdrage Flevoland

De Provincie Flevoland heeft tot en met 2020 in totaal € 31 miljoen gereserveerd voor het FVA. Dit komt neer op € 6,2 miljoen per jaar. Daarnaast heeft de Provincie het restant van de IFA-middelen overgeheveld naar het FVA. Dit betreft een bedrag van € 5,6 miljoen. Verder is er vanaf 2021 jaarlijks € 6,7 miljoen beschikbaar voor het FVA. In totaal is er een bedrag van € 50 miljoen beschikbaar voor de periode t/m 2022.

Bijdrage Rijk

De bijdrage van het Rijk is afkomstig van de opbrengst van de verkoop van standaardkavels in Oosterwold. Er geldt een t+2 regeling, dat wil zeggen dat het in 2022 ontvangen bedrag van € 6,9 miljoen over 2 jaar beschikbaar is voor besteding in het FVA. Onderstaand treft u het geactualiseerde overzicht aan. Deze bijdragen zijn al gestort in het Fonds Verstedelijking Almere en zijn beschikbaar bij het opstellen van de jaarprogramma's 2023 en verder.

Revolverende middelen

Deze middelen worden tijdelijk beschikbaar gesteld en moeten worden terugbetaald. Vanuit het FVA is in de jaren 2015 en 2016 in totaal € 0,3 mln. beschikbaar gesteld voor de proceskosten Oosterwold. Het ritme van terugbetaling in een jaar is afhankelijk van de opbrengsten in het kostenverhaal Oosterwold in het jaar ervoor.

	Bijdrage Rijk
2015=2017	321
2016=2018	1.335
2017=2019	6.960
2018=2020	14.130
2019=2021	17.019
2020=2022	18.481
subtotaal	58.246
2021=2023	16.088
2022=2024	6.926
totaal	81.260

Overprogrammering

Het huidige meerjarenprogramma, dat een looptijd heeft tot en met 2025, zal eindigen in een tekort van € 6 miljoen. In deze eindstand zijn alle harde financiële ontwikkelingen tot en met 2025 meegenomen.

	Bedragen x € 1.000				
Bestemmingsreserve FVA	2022	2023	2024	2025	t/m 2025
Stand per 1 januari	67.203	60.542	23.294	3.215	
Bijdragen Almere, Flevoland en overige	16.578	16.093	16.064	16.064	165.217
Bijdrage Rijk, grondverkopen Oosterwold	6.926	0			81.260
Uitgaven	-30.165	-53.342	-36.142	-25.273	-252.473
Stand per 31 december	60.542	23.294	3.215	-5.995	-5.996

Verklaring van de stand t/m 2025

De huidige overprogrammering is met € 6,4 miljoen verbeterd ten opzichte van de vorige stand (jaarverslag 2021). De belangrijkste ontwikkeling daarin is dat de netto opbrengsten vanuit Oosterwold € 3,4 hoger waren (in de begroting hielden we nog rekening met een netto opbrengst van € 3,5 miljoen). Daarnaast waren de opbrengsten van de decentralisatie uitkering over 2022 t/m 2025 € 1,9 miljoen hoger. Verder waren er relatief kleine verschillen ten opzicht van de vorige stand. In de tabel hieronder wordt dit verder gespecificeerd

	Bedragen x € 1 miljoen
Verklaring FVA stand t/m 2025	Bijdrage Rijk
Vorige stand was	-12,4
Huidige stand wordt	-6,0
verschil	6,4
Verklaring:	
Meeropbrengsten decentralisatie uitkering 2022 t/m 2025	1,9
Meeropbrengsten eigen grond Oosterwold in 2022	0,5
Meeropbrengsten Oosterwold in 2022	3,4
Minder uitgaven	0,4
afronding	0,2
Totaal verklaring	-6,4

Accountantsverklaring

Het Fonds Verstedelijking Almere maakt onderdeel uit de jaarrekening van de gemeente Almere. Bij de jaarrekening van 2021 heeft de accountant een goedkeurende controle verklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid verstrekt.

De accountant heeft een controle uitgevoerd op de verantwoorde baten en de bestedingen die ten laste van het Fonds Verstedelijking Almere zijn gebracht. Uit hun controle zijn geen rechtmatigheids- of getrouwheidsfouten naar voren gekomen.

De accountantsverklaring over 2022 wordt in juni 2023 verwacht.

11

Woningbouw en gebiedsontwikkeling

Woningbouw

Afgelopen jaren is in de regio sprake geweest van sterk stijgende prijzen in de koopsector. De Rijksoverheid pakt wel steeds meer de regie op woningbouwontwikkeling. Mede door dit effect zien we afgelopen jaar een lichte prijsafvlakking in de koopsector, met name in de hogere prijscategorieën. .

De huurprijzen op de vrije huurwoningmarkt zijn afgelopen jaren ook gestegen. De geprognosticeerde vraag in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) naar extra woningen bedraagt tot 2050 minimaal 325.000. Het Rijk en de MRA hebben in het Verstedelijkingsconcept MRA van de Verstedelijkingsstrategie afgesproken om tot 2030 175.000 woningen te bouwen. Er is afgesproken om de bouwproductie tot 2030 te verhogen tot 220.000 woningen om te voldoen aan de grote vraag naar woningen. Deze ontwikkeling in de Verstedelijkingsstrategie ligt de nadruk op het verlichten van de druk op de woningmarkt met de bouw van 220.000 woningen tot 2030.

In de MRA is voldoende harde (vastgestelde) en zachte (potentiële locaties voor woningbouw) plancapaciteit om in deze vraag naar woningen te voorzien in het woningbouwprogramma (325.000 woningen). Ook als een deel

van die locaties vertraging oploopt in de uitwerking of uitvoering of naar boven moet worden bijgesteld. Dit wordt jaarlijks gemonitord. Het vraagt wel een enorme inspanning van alle gemeenten en andere partijen in de MRA om de plannen te realiseren.

De Almeerse bevolking is in 2022 met 1,44 % gegroeid. Na de sterke opleving in 2017 en 2018 heeft Almere ook in 2022 een positief migratiesaldo. De groei van het aantal inwoners in 2022 is veroorzaakt door een positief geboortesaldo en een positief migratiesaldo. Dit betekent dat er per saldo meer mensen naar Almere verhuizen dan dat mensen uit Almere vertrekken. Almere heeft vooral een vestigingsoverschot van mensen uit het buitenland (voornamelijk arbeidsmigranten) en de regio Amsterdam, waar er op dit moment veel jonge gezinnen vertrekken.

Gebiedsontwikkeling Oosterwold

Oosterwold - met inmiddels meer dan 2.000 bewoners - van bovenaf (Bron: GEO gemeente Almere)

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), de gemeente Almere, de gemeente Zeewolde de provincie Flevoland en waterschap Zuiderzeeland werken gezamenlijk aan de gebiedsontwikkeling Oosterwold.

Het gaat om een gebied waarbij geen gedetailleerd uitbreidingsplan is vastgesteld, maar een eenvoudige set van spelregels die een veelheid van particuliere initiatieven mogelijk maakt. Het gebied biedt ruimte voor zo'n 15.000 woningen in een groene woonomgeving en voorziet daarmee in de vraag naar groene woonmilieus in de Noordvleugel.

Oosterwold zal het ommeland van Almere in de richting van Zeewolde vorm moeten geven. Binnen de spelregels worden initiatiefnemers uitgenodigd om het gebied zelf in te richten met groen, landbouw en wegen.

Doorontwikkeling Oosterwold

De gemeenteraden van gemeente Almere en gemeente Zeewolde hebben respectievelijk in 2021 en 2020 besloten de organische/groene en duurzame ontwikkeling van Oosterwold in deelgebied 2 voort te zetten. Deelgebied 2 van Oosterwold, aan de noordoostkant van de A27, biedt daarmee ruimte voor zo'n 10.000 woningen. Om antwoord te kunnen geven op de vraag waar, wanneer en hoe in deel 2 kan worden gestart, is in 2022 een bijzondere aanpak gekozen. Er is een doorontwikkelingsproces opgezet, met intensieve participatie van alle geïnteresseerden en belanghebbenden, een korte looptijd en gericht op concrete besluitvorming. Via een enquête is opgehaald welke opgaves er liggen. In afzonderlijke en gemengde sessies met bewoners, met ontwikkelaars en natuurorganisaties, belangenpartijen en deskundigen van rijk, provincie, gemeenten en waterschap is gesproken over mogelijke oplossingen voor deze opgaves.

Gelijktijdig is een aantal onderzoeken opgestart om specifieke vraagstukken door externe adviseurs te laten uitwerken. Het gaat om ontwerpend onderzoek, onderzoek naar de ontwikkelingsfilosofie en spelregels voor organisch ontwikkelen, onderzoek naar de effecten van Oosterwold op de bestaande stad Almere, onderzoek naar het planologisch instrumentarium en het kostenverhaal in deel 2 en onderzoek naar de aansturing van Oosterwold.

Dit heeft medio 2022 geleid tot een pakket aan conceptvoorstellen voor de doorontwikkeling van Oosterwold, met name gericht op deel 2, maar deels ook al in deel 1 in te voeren. Met het aantreden van nieuwe colleges van B&W in beide gemeenten en nieuwe wethouders in het Bestuurlijk overleg Oosterwold, en de constatering voor de zomer, dat de gemeente Almere toch verantwoordelijk is voor aanleg en beheer van riolering in Oosterwold, is de insteek na de zomer omgekeerd en is ingezet op verbetervoorstellen voor deel 1 en – op een later moment – voorstellen voor deel 2.

Het Bestuurlijk Overleg Oosterwold heeft de besluitvorming naar 2023 verschoven, mede vanwege onderzoek of er meer zorgplichten zijn dan alleen het afvalwater (zie hieronder), omdat dit kan leiden tot aanpassing van de voorstellen. Daarbij zal de door de minister van Wonen gevraagde onderzoek om 5.000 woningen extra te realiseren in deel 2 worden meegenomen.

Daarna volgt besluitvorming in de gemeenteraden van Almere en Zeewolde.

Afvalwater

In de eerste helft van 2022 was de gebiedsorganisatie samen initiatiefnemers, leveranciers en ook waterschap en provincie vooral bezig en gericht op het verbeteren van het functioneren van de IBA/CBA's (individuele en collectieve systemen voor de behandeling van afvalwater). Begin juli is besloten om te stoppen met de IBA/CBA's door bewoners, nadat uit juridisch advies bleek dat de gemeente hiervoor

een zorgplicht heeft. Dit besluit heeft veel gevergd van de gebiedsorganisatie. Initiatiefnemers die hun woning of bedrijf opleverden mogen sinds 5 juli geen IBA meer aansluiten en krijgen een tijdelijke voorziening. Het beheer van de bestaande IBA's/CBA's wordt overgenomen door de gemeente. Er is gestart met het maken van een plan van aanpak voor aanleg van riolering. De uitdaging ligt met name op het vlak van de kavelwegen van bewoners.

Begeleiding en toetsing initiatieven

Een belangrijke rol van het gebiedsteam Oosterwold is het faciliteren van initiatieven en het oplossen/uitwerken van kwesties die daarbij komen kijken. Er zijn 112 grondtransacties geweest, waaronder 5 transacties op gemeentegrond. Het merendeel van deze kavels betreft standaardkavels wonen, daarnaast nog 23 overige kavels. Er zijn in 2022 432 woningen opgeleverd. Dit brengt het totaal aan opgeleverde woningen op 1.412 (inclusief de 61 woningen die vóór 2011 op grondgebied van Oosterwold zijn gebouwd). Op deze adressen staan per 31 december 2022 3.610 personen ingeschreven. Sinds de start van Oosterwold zijn er kavels verkocht voor in totaal 1.643 woningen.

In 2022 stond alleen de blauwe zone open voor inschrijving. De blauwe zone is de geluidszone van de A27, gecombineerd met het geluid van de windmolens. In die zone konden in 2022 alleen bedrijven en kantoren stippen, intekenen, anterieure overeenkomst sluiten en kopen, wat mondjesmaat gebeurde. Oosterwold wordt steeds beter gevonden door bedrijven die ook aan 50% stadslandbouw willen doen.

Deelgebied 1B

De ontwikkelplannen van professionele grondeigenaren in 1B voor De Groene Eem (243 woningen) en De Kreekvelden (356 woningen) zijn goedgekeurd en vastgelegd in anterieure overeenkomsten. Bij De Groene Eem is de bouw van rijwoningen gestart. Een perceel van het RVB (perceel P) in deelgebied 1B is eind 2022 vrijgemaakt van pacht, archeologisch onderzoek is gestart als opmaat naar uitgifte.

Nieuwe verkoopronde 1A in voorbereiding

De focus lag in 2022 op een uitgiftestrategie van de nog beschikbare percelen in relatie tot de in de Samenwerkingsovereenkomst Grondoverdracht (tussen Almere, Zeewolde en Rijksvastgoedbedrijf) vastgelegde maxima. Er is medio 2022 ruimte gecreëerd om meer wonen en voorzieningen uit te geven in deelgebied 1A. In het najaar is gewerkt aan de spelregels voor de eerste verkoopronde van de nog beschikbare percelen: nieuwe uitgifteregels met aangescherpte mededingingseisen na het Didam-arrest en met voorrang in de loting voor de doelgroep met lage en middeninkomens.

Afspraken over gronduitgifte

In december 2022 hebben de betrokken partijen bij de Samenwerkingsovereenkomst Grondoverdracht gezamenlijk besloten dat de overeenkomst ongewijzigd wordt voortgezet tot en met 2023. Eventuele verlenging of vernieuwing wordt in 2023 beoordeeld.

Op 1 december 2021 zijn de nieuwe grondprijzen voor 2022 vastgesteld. Door de aanhoudende overspannen woningmarkt is er een prijsstijging van 17% voor de woonkavels.

1e Partiële herziening bestemmingsplan

Op 6 januari 2022 is het wijzigingsplan Chw bestemmingsplan in werking getreden. In 2021 is een bestemmingsplan-procedure gestart voor het gedeeltelijk (partieel) herzien van het geldende Chw-bestemmingsplan Oosterwold. De eind 2021 ingediende zienwijzen zijn in 2022 verder behandeld, beantwoord en waar nodig verwerkt. De Raad van Almere heeft de herziening in juli 2022 vastgesteld. Eind 2022 zijn beroepen en verzoeken om voorlopige voorzieningen ingediend, die gedeeltelijk zijn toegewezen. Dat leidde ertoe dat op de adressen van appellanten het herziene bestemmingsplan nog niet in werking is getreden en eventuele vergunningaanvragen van appellanten moeten worden aangehouden. De herziening van het bestemmingsplan is nu wel in werking is getreden, maar nog niet onherroepelijk.

Gebiedsorganisatie Oosterwold

De organisatie was in beweging in 2022: een projectmanager en twee adviseurs uitgifte & vastgoed vonden een andere baan en zijn vervangen. In 2022 is ook ingezet op het komen tot een vaste invulling van de functie van gebiedsregisseur en een adjunct. Per 1 januari 2023 is Aleida van Doornum gestart als adjunct; voor de functie van gebiedsregisseur is de werving gestart. Om de praktische werkdruk van het afvalwater op te kunnen vangen zijn twee projectleiders (omgevingsmanagement en pilot waterzuivering) extern ingehuurd. Binnen het team van de adviseurs zelfbouw speelt langdurig ziekteverzuim. Dat is in 2022 nog opgevangen door collega's binnen het team, maar vraagt structurele aandacht en perspectief door het zorgvuldig uitlijnen van het werkproces.

Voorzieningen

Uit de praktijk en ons proces rondom de doorontwikkeling hebben we twee hoofdlessen over voorzieningen geleerd: deel 1A is aantrekkelijk gebleken voor commerciële voorzieningen en woon/zorgconcepten, waardoor de programmatische ruimte aan voorzieningen in 2021 volledig is uitgegeven. Er bestaat nog steeds behoefte aan maatschappelijke voorzieningen, sport, spel, robuuste buiten-

ruimteprogrammering etc. Daarom is in het Bestuurlijk Overleg Oosterwold in juni 2022 is besloten te schuiven, ruilen en overschrijden met wonen, voorzieningen, kantoren en deelgebied 1B om deelgebied 1A op een goede manier te kunnen afronden én (gedoseerd) te voorzien in actuele behoeftes. Na dat besluit is gewerkt aan een uitgifteplan dat voorziet in verschillende verkooprondes van nog beschikbare percelen in deelgebied 1A, die hun beslag krijgen in 2023.

Daarnaast hebben we met betrokken collega's binnen gemeente Almere en maatschappelijke organisaties de banden aangehaald. Op het vlak van woon/zorgconcepten en sporten lopen verkennende gesprekken. Bovendien hebben we in deelgebied 1B, veld P, 6 hectare grond gereserveerd voor 2 scholen en aanverwante voorzieningen.

Eind 2022 is de eerste basisschool, De Verbeelding gebouwd (begin januari geopend).

Pilot verbindende stroken

Elke initiatiefnemer heeft een strook van 2 meter langs zijn kavel vrijgehouden (doorwaadbare zone) voor verbindende fiets- en voetpaden. In een pilot verbindende stroken zijn bewoners van Veld G aan de slag gegaan met het optimaliseren van deze stroken. Door het langdurige en taaie proces van de pilot en de soms negatieve respons van (enkele) bewoners is het aantal ambassadeurs in Veld G gehalveerd. De overgebleven ambassadeurs richten zich daarom op concrete activiteiten en initiatieven: de creatieve inrichting van de burenpaden en geclusterde ruimtes, invulling van archeologische vindplaatsen, aanleg bruggen, toegang tot de bosstrook en realiseren van een fietsverbinding.

In het compacte informatiecentrum De Verbinding kunnen bewoners inspiratie opdoen over logische routes en het inrichten van publieke ruimtes. Via de gebiedsorganisatie worden op aanvraag buurtkaarten beschikbaar gesteld, in 2022 is daar zo'n tien keer gebruik van gemaakt.

Juridisch advies

De gebiedsontwikkeling in Oosterwold vraagt veel van alle betrokken partijen en is complex. Dit vraagt ook veel aandacht vanuit juridisch perspectief. Waar nodig wordt extern advies ingewonnen. Bij meningsverschillen en conflicten zal geprobeerd worden om in goed overleg te werken aan oplossingen. Als dit niet lukt en er procedures gevoerd worden, is opnieuw juridische ondersteuning nodig voor de begeleiding van deze procedures. Er hebben in 2022 3 zaken voor de rechter gediend, er zijn 6 Woo-verzoeken en 13 klachten ingediend.

Gebiedsontwikkeling Almere Centrum Weerwater

De inhoudelijke ontwikkelingen staan nader toelicht in het hoofdstuk 3 over de Programmalijn Hart van de Stad.

12

Bereikbaarheid

Stedelijke Bereikbaarheid Almere (SBA)

Artist impression: Fiets- en voetgangersbrug Waterlandse Weg (Bron: Reimert Almere)

Door de groei van de stad wordt het onderliggend wegennet in en om Almere steeds zwaarder belast. Het Rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere werken gezamenlijk aan het verbeteren van het onderliggend wegennet in en om Almere.

Totaal wordt € 142,5 miljoen geïnvesteerd. De drie partners dragen financieel 1/3 bij. Leidend principe bij dit programma is dat het mee ademt met tempo en groei van de ruimtelijke ontwikkelingen in Almere. Het lopende programma SBA fase 1a is daarom gekoppeld aan de ontwikkeling van de gebieden Hout en Poort. De verwachting is dat in 2023 het programma SBA 1e fase is afgrond.

Een volgende fase van het programma komt in beeld wanneer nieuwe ontwikkelgebieden (zoals Almere Pampus) of een binnenstedelijke verdichtingsopgave actueel worden.

De volgende 5 projecten maken onderdeel uit van het programma:

- Verbreding van de N305 Waterlandseweg van 2x1 naar 2x2 rijstroken ter ontsluiting van Almere Hout.
- Verbreding van de N702 Hogering van 2x2 gelijkvloers naar 2x3 ongelijkvloers ter ontsluiting van Almere Poort.
- Realisatie van twee nieuwe fietsverbindingen onder de A6 en één fietsverbinding onder de Hogering door om de verschillende stadsdelen van Almere met elkaar te verbinden.
- Realisatie gemeentelijke hoofdontsluiting Almere Poort & Almere Hout.
- Verkeersmanagement & benutting kruispunten Almere.

Doelstelling

Het wegennet in en om Almere zodanig inrichten dat de stedelijke groei geacommodeerd kan worden.

Resultaten 2022

In 2022 zijn de volgende resultaten geboekt:

- Door de provincie is gewerkt aan de verbreding van de N702 Hogering.
- De fiets-/voetgangersbrug over de Waterlandseweg van Stichtsekanal naar Oosterwold/Groene Kathedraal is gerealiseerd.
- De hoofdfietsroute van Oosterwold via Nobelhorst naar Almere Stad is gerealiseerd.

Vooruitblik

In 2023 worden de volgende resultaten verwacht:

- Afronding van de realisatie van de verbreding van de N702 Hogering door de provincie.

Wegverbreding Schiphol Amsterdam Almere (SAA)

Verbreed wegdek A6 in Almere (Bron: Rijkswaterstaat)

In het kader van programma SAA, is de A6 bij Almere verbreed. Het eerste deel van de verbreding, van Amsterdam tot en met Almere Havendreef is ruim 4 jaar open. Het tweede deel van de verbreding A6, van Almere Havendreef t/m Almere Buiten is in 2020 afgerond.

De wegcapaciteit op de A6 is verdubbeld: van 2x2 rijstroken naar 4x2 rijstroken met hoofd- en parallelbanen. Dit geeft een impuls aan de bereikbaarheid van Almere.

De nieuwe A6 is de eerste energieneutrale snelweg van Nederland. In het knooppunt met de A27 (bij de olifanten) is een zonneveld aangelegd. De energie die hiermee wordt opgewekt, wordt gebruikt om alle verlichting en systemen langs de A6 te laten functioneren. Ook worden verschillende duurzame maatregelen toegepast zoals het gebruik van ledverlichting en de toepassing van gerecyclede materialen zoals beton. De A6 is volledig met stil asfalt aangelegd.

Over de A6 tussen Almere en Lelystad is in 2016 een besluit genomen om deze te verbreden.

De verbreding van de A6 tussen Lelystad en Almere is ingegeven door de steeds schuivende planning van dit project. Aanvankelijk zou de klus geklaard zijn in 2021, maar na geleidelijk te zijn opgeschoven naar 2026 wordt nu helemaal geen planning meer afgegeven en wordt -naast stikstof- ook de urgentie van andere delen van het rijkswegennet door het rijk als reden aangegeven (zoals Hoevelaken, A15). De provincie Flevoland heeft het aanbod gedaan om capaciteit te leveren voor de stikstofberekeningen.

Spoor - OV SAAL

In het kader van OV-SAAL Middellange termijn (MLT) wordt de uitbreiding van de dienstregeling tussen Schiphol, Amsterdam, Almere en Lelystad onderzocht. Hierover zijn in 2013 afspraken gemaakt.

Begin 2020 is echter gebleken dat de voorziene dienstregeling 'F' met in totaal 18 treinen op de Flevolijn niet maakbaar is. Dit betekent dat het toekomstige aantal treinen niet kan worden verwerkt met de voorziene infrastructuur. Hierop zijn Rijk, regio en spoorpartijen samen een nieuw onderzoek gestart naar welke dienstregelingen wel mogelijk zijn. Dit heeft geleid tot een nieuw besluit in september 2020. Het nieuwe dienstregelingsmodel (zogenoemd model II) gaat uit van verre gaande ontvlechting in Amsterdam; Sprinters rijden naar Amsterdam CS, IC's en sneltreinen rijden naar Amsterdam Zuid. Dit betekent een snellere reis via Amsterdam Zuid voor veel reizigers, maar ook langere reistijden voor een kleine groep naar Amsterdam CS en

verder. Er gaan meer treinen rijden van en naar Almere, en de wachttijd voor Sprinters op stations Weesp neemt drastisch af ten opzichte van de eerdere dienstregeling 'F'. Met het nieuwe model is uitbreiding van de sporen bij station Weesp niet langer nodig. Implementatie van het nieuwe model II is nu voornamelijk nog afhankelijk van het nieuwe beveiligingssysteem ERTMS. Naar verwachting zal dit eind 2029 beschikbaar zijn op de OV-SAAL-corridor.

Binnen programmalijn 'Hart van de Stad' is gewerkt aan het station Almere Centrum en de stationsomgeving. Het stationskwartier transformeert tot een hoogwaardig knooppunt in het netwerk van de Metropoolregio Amsterdam. Begin

2018 hebben gemeente Almere, NS, ProRail en provincie Flevoland afspraken gemaakt om in de periode tot 2022 (vóór de Floriade) samen de kwaliteit en de beleving van het station te verbeteren, inclusief de daarbij horende pleinen. In 2020 is de aanbesteding van werkzaamheden afgerond en is met de werkzaamheden gestart. De verbouwing van het station en de omgeving is door covid en problemen met aanleveren van materialen niet geheel afgerond voor de Floriade. Zie ook hoofdstuk 3. Begin 2023 heeft de officiële opening van het vernieuwde station plaatsgevonden.

MIRT-Onderzoek Amsterdam Bay Area

De Metropoolregio Amsterdam werkt aan grote maatschappelijke opgaven op het gebied van woningbouw, ecologie en bereikbaarheid. In het kader van RRAAM zijn in 2013 afspraken gemaakt tussen Rijk en regio over een adaptieve strategie.

Hierin wordt in samenhang met de drie pijlers woningbouw, bereikbaarheid en ecologie en (water) kwaliteit ontwikkeld aan de oostzijde van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De opgaven vragen, gezien de urgente woningbouwopgave in de Metropoolregio Amsterdam, inmiddels om keuzes over investeringen van Rijk en regio. Om die reden is in het BO MIRT van november 2019 afgesproken om binnen het programma Samen Bouwen Aan Bereikbaarheid (SBAB) te starten met een MIRT-Onderzoek. Vanaf begin 2020 werken SBAB en het Handelingsperspectief Oostflank MRA samen aan het MIRT-Onderzoek Amsterdam Bay Area. Organisatie en samenhang met andere trajecten. Dit rapport bevat de resultaten van het MIRT-Onderzoek Amsterdam Bay Area, dat in 2020 en 2021 is uitgevoerd. De opgave (problemen en kansen), scope en stakeholders in het gebied zijn in beeld gebracht. Opdrachtgever voor het onderzoek is het BO MIRT, opdrachtnemer het projectteam Amsterdam Bay Area. Aansturing vond plaats vanuit SBAB en Almere 2.0. Het onderzoek is opgepakt in samenwerking met een kernteam met vertegenwoordigers van de overheden, verschillende expertteams en gespecialiseerde bureaus. Het onderzoek kent inhoudelijke samenhang met de MRA Verstedelijkingsstrategie, het Perspectief Oostflank MRA en bijbehorende Uitvoeringsagenda, het programma SBAB en de Stuurgroep Markermeer-IJmeer.

Aanpak onderzoek

In 2020 zijn negen onderzoeksperspectieven onderzocht en is op basis van de onderzoeksresultaten een Voorbeeldperspectief opgesteld met een mogelijk toekomstbeeld voor de Amsterdam Bay Area. Dit deel van het MIRT-On-

derzoek heeft geresulteerd in de rapportage 'Naar een ontwikkelstrategie voor de Amsterdam Bay Area' die in het BO MIRT van november 2020 is vastgesteld. Rijk en regio constateren daarin dat de doorontwikkeling van Almere belangrijk is om in de grote woningbehoefte in de Metropoolregio Amsterdam na 2030 te voorzien en dat de IJmeerverbinding bij de onderzochte programma's van wonen en werken een kansrijke oplossing vormt. Het BO MIRT, de programmaraad SBAB en het BO Almere 2.0 gaven vervolgvragen mee om binnen het MIRT-Onderzoek te beantwoorden. Deze vervolgvragen bestaan uit verdiepende onderzoeksvragen, vergelijkende onderzoeksvragen en vragen ten aanzien van haalbaarheid. Alle vervolgvragen zijn in 2021 en 2022 beantwoord.

Aanpak onderzoek

Met het BO MIRT van 11 november 2022 is de rapportage van het MIRT-Onderzoek en de verdiepende onderzoeken vastgesteld en is geld beschikbaar gesteld voor het Toekomstvast Investeringsprogramma. Er is nog geen Startbeslissing genomen voor de MIRT-Verkenning, omdat niet voldaan kan worden aan de 75%-financieringsvoorwaarde. Wel is afgesproken om de komende twee jaar te werken aan een Ruimtelijk Strategische Verkenning Pampus, waar onder andere gekeken wordt naar hoe een eerste fase van Pampus te ontsluiten met HOV, waarbij de IJmeerverbinding de stip op de horizon blijft. Na voltooiing van de Ruimtelijk Strategische Verkenning Pampus zal weer toegewerkt moeten worden naar een Startbeslissing voor de MIRT-Verkenning.

A27

In de pre-Covid-periode had het verkeer in de spits tussen Flevoland en Utrecht bijna dagelijks te maken met files op de A27 tussen Almere en Hilversum.

De verwachting is dat de komende jaren (post-Covid) de filedruk verder zal toenemen onder andere door de ruimtelijke ontwikkelingen in Flevoland, zoals de woningbouw in Lelystad, Almere en Zeewolde (Oosterwold), het gereedkomen van nieuwe infrastructuur, waaronder de verbreding van de Gooiseweg (N305) en de ontwikkeling van de luchthaven. Verwacht wordt dat tot 2030 de vertraging op

dit weggedeelte met 15 a 20% toeneemt. Waar nu de files in één richting staan – in de ochtend richting Utrecht, in de avond richting Almere – zal rond 2030 twee keer per dag in beide richtingen filevorming optreden. Daarmee komt de bereikbaarheid van Flevoland (en dus ook Zeewolde) meer en meer onder druk te staan.

Een verbreding van de A27 tussen knooppunt Eemnes en de aansluiting Almere Haven/Zeewolde met een derde rijstrook lost het bestaande knelpunt voorlopig op en zorgt, ook in de toekomst, voor een goede bereikbaarheid van de regio.

Tussen 2018 en 2020 is er onderzoek gedaan naar quickwins voor € 24 miljoen in plaats van een eerdere gedachte investering van € 100 mln. In 2022 is gebleken dat de quickwins toch niet haalbaar zijn en een investering van zelfs € 193 mln noodzakelijk is. Bij het BO MIRT van 11 november 2022 is niet een Startbeslissing genomen voor de MIRT-Verkenning. Wel is afgesproken om het onderwerp terug te laten komen bij het BO MIRT 2023.

Programma Smart mobility corridor Flevoland - Schiphol

De opgave voor het programma Smart mobility corridor Flevoland - Schiphol is uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda Almere stad met toekomst, zie hoofdstuk 9.

Bron: Maarten Feenstra

13

**Toekomstbestendig
Ecologisch Systeem
IJmeer Markermeer**

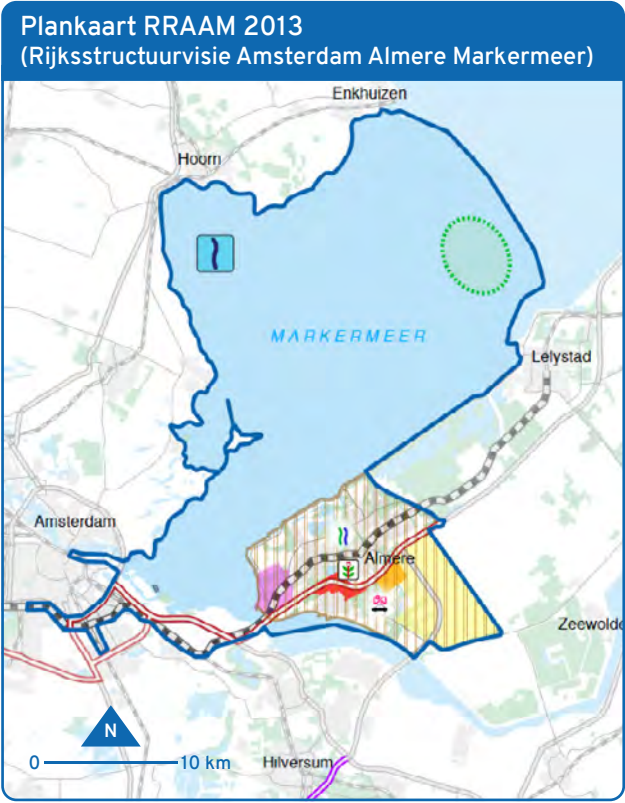
Impressie Markerwadden (Natuurmonumenten)

Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) IJmeer Markermeer

Voor een concurrerende stedelijke regio is het verbeteren van de kwaliteit in en rond het Markermeer-IJmeer nodig, zowel voor natuur en landschap als voor recreatie en toerisme. Het is zelfs randvoorwaardelijk om buitendijkse verstedelijking in Amsterdam (IJburg) en Almere (Pampus) mogelijk te maken.

In de bestuursovereenkomst RRAAM (2013) is het toekomstbeeld als volgt omschreven: “Het Markermeer-IJmeer is een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES) waardoor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving ontstaat met aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden. Hierbij wordt ook invulling gegeven aan Natura

2000-instandhoudingsdoelstellingen en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het robuuste ecologische systeem creëert juridische ontwikkelruimte voor onder meer recreatieve, infrastructurele en stedelijke ontwikkelingen in en rond het Markermeer-IJmeer.”

Legenda

- Plangebied
- Almere Poort
- Almere Centrum Weerwater
- Almere Oosterwold
- Almere Nobelhorst
- Sociaal-economische agenda Almere
- Tweede fase Amsterdam IJburg: Centrumeiland
- Weguitbreiding Schiphol - Amsterdam - Almere
- Verbetering wegcapaciteit A27
- Luwmaatregelen Hoomse Hop (onderdeel TBES)
- Eerste fase Marker Wadden (onderdeel TBES)
- Floriade Almere
- Groen/Blauw casco
- Stedelijke Bereikbaarheid Almere (SBA)
- OV SAAL

Overzicht onderdelen Oostvaardersoever (MIRT verkenning)

Uit studies is gebleken dat het voor Natura 2000 en KRW doelstellingen nodig is om het natuursysteem gevarieerder en daardoor minder kwetsbaar te maken door middel van heldere ondiepe zones en land-waterovergangen in het Markermeer.

Door de stuurgroep Markermeer IJmeer is Verkenning (MIRT) voor de Oostvaardersoever afgerond. Realisatie wordt verwacht vanaf 2025. Op basis van de verkenning is bovendien een uitbreiding ter realisatie van het eindbeeld Oostvaardersoever gerealiseerd. Hiervoor is in het BO MIRT 2022 65 miljoen euro extra beschikbaar gesteld.

Daarnaast is in 2021 door de provincie Flevoland besloten nog 300 ha aan de Markerwadden fase 1 toe te voegen. Hiervoor is nog aanvullende besluitvorming nodig.

Het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem komt met de realisatie van deze stappen dichterbij. Of het hiermee voldoende vordert om daarmee de benodigde planologisch-juridische ruimte voor verstedelijking te borgen is nog niet helder. In 2022 is een trendrapportage opgesteld om de voortgang in kaart te brengen. Daaruit blijkt dat op TBES voortgang wordt geboekt. Op de doelen voor kader-richtlijn water en Natura 2000 is soms vooruitgang, maar soms ook achteruitgang geboekt.

Om de verbinding tussen de ecologische opgave en de verstedelijkingsopgave weer sterker gelegd kan worden zijn in 2018 Almere en Amsterdam toegetreden tot de Stuurgroep Markermeer IJmeer.

In de zomer van 2022 is het directoraat Water van I&W gekomen met een brief Water en Bodem sturend. De inhoud van deze brief heeft grote gevolgen voor het realiseren van eilanden en plasdrasstructuren gekoppeld aan zowel natuur

als wonen/bouwen. Daarom is in het bestuurlijk overleg MIRT in november 2022 afgesproken dat hierover met de gemeenten Almere en Lelystad, en de provincie Flevoland bestuurlijk door het ministerie wordt gesproken over de gevolgen van deze brief.

Amsterdam Bay Area

Vanaf het voorjaar 2020 is een samenwerking gestart tussen het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBAB) en Almere 2.0 om onderzoeken uit te voeren en te komen tot een ontwikkelstrategie ABA. Op 25 november 2020 heeft het BO MIRT het eindrapport "Naar een ontwikkelstrategie voor de Amsterdam Bay Area" vastgesteld. De bestuurders onderschrijven de bijdrage die de Oostflank van de MRA kan leveren aan het versterken van de regio, door ruimte te bieden voor wonen en werken. Door vanaf het begin ook de ontwikkeling van landschap, ecologie en duurzaamheid te betrekken kan hier een prachtig gebied ontstaan. Naar aanleiding van onder andere deze rapportage is in 2022 een Toekomstvast Investeringspakket samengesteld. In deze doorrekeningen is tevens een bedrag opgenomen voor maatregelen ter verbetering van de ecologie in het Markermeer IJmeer, die kunnen worden uitgevoerd in het IJmeer en in Pampus. Deze maatregelen in het IJmeer kunnen zowel een verbetering van de ecologie opleveren alsook een bijdrage leveren aan het verbinden van de verstedelijking aan twee zijden van het meer.

Om met name de kansen die er zijn voor natte natuur in Pampus te onderzoeken, is in het najaar een aanvraag Natte natuur Pampus voor een pre verkenning in de programmatische aanpak grote wateren gedaan. Deze aanvraag is afgewezen.

In de uitwerking van Almere Pampus in de ruimtelijk strategische verkenning Almere Pampus is het uitgangspunt water en bodem sturend meegenomen.

www.almere20.nl

